

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 34-7
(Prot. Nr.43, 2.§)

2026. gada 4. augustā

Par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu

Lietā Nr. KL/2.2-25/26/6

“Par Akciju sabiedrības “Latvijas valsts meži” darbību neatbilstību KL 14.¹ pantam”

SATURA RĀDĪTĀJS

I LIETAS BŪTĪBA	2
1.1. Konkurences likuma 14. ¹ panta mērķis un tvērums	2
1.2. KL 14. ¹ panta piemērošanas process	5
1.3. Lietā vērtētā Akciju sabiedrības “Latvijas valsts meži” rīcība	6
1.4. Ilgtermiņa mežizstrādes līgumi	8
II LIETAS DALĪBNIEKI	9
III IZPĒTES PROCESS IESTĀDĒ	10
3.1. Sākotnējās informācijas ieguve	10
3.2. Pārrunas	11
3.2. Lietas ierosināšana	14
IV LIETĀ IEGŪTĀ INFORMĀCIJA	14
4.1. Konkrētais tirgus	14
4.2. LVM vispārīgie kokmateriālu pārdošanas modeļi	15
4.3. IML noslēgšanas vēsturiskie tiesiskie un faktiskie apstākļi	16

4.5. IML un citos līgumos realizētais kokmateriālu apjoms	22
4.6. Sniegtie viedokļi par IML	27
V TIESISKAIS IZVĒRTĒJUMS UN SECINĀJUMI	29
VI LIETAS DALĪBNIEKU VIEDOKĻU IZVĒRTĒJUMS	34
6.1. KL 14. ¹ panta attiecināmība uz IML	34
6.2. KL 14. ¹ panta intertemporālā piemērošana	39
6.3. IML ietekme uz konkurenci	40
6.4. Augošu koku un apaļu kokmateriālu iegādes līgumu ietekmes uz konkurenci atšķirības	41
6.5. Papīrmalkas piegādes līgumu ietekme uz konkurenci	42
6.6. Uz IML pamata iegādāto kokmateriālu cenu atbilstība tirgus cenām	43
6.7. IML partneru ieguldījumi	44
6.8. Ārvalstu investīciju aizsardzība	44
6.9. Lietas ierosināšanas laiks un izskatīšanas termiņš	45
VII ATBILDĪBA	46
7.1. Pārkāpuma konstatēšana	46
7.2. Tiesiskā pienākuma uzlikšana	46
7.3. Naudas sods	50
7.3.1. Naudas soda piemērošanas vispārīgais pamats	50
7.3.2. Pārkāpuma smagums	52
7.3.3. Pārkāpuma ilgums	56
7.3.4. Atbildību pastiprinoši vai mīkstinoši apstākļi	57
7.4. Kopējais naudas soda apmērs	57

I LIETAS BŪTĪBA

1.1. Konkurences likuma 14.¹ panta mērķis un tvērums

- 01.01.2020. stājās spēkā Konkurences likuma (turpmāk – KL) 14.¹ pants, kurš līdzās klasiskajiem konkurences tiesību pārkāpumiem, kā aizliegtas vienošanās un dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, nostiprināja jaunu pārkāpuma veidu – publisko personu un kapitālsabiedrību, kurās publiskai personai ir izšķiroša ietekme, pienākumu nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci jeb ievērot konkurences neitralitāti.
- Skaidrojumu jēdzienam "konkurences neitralitāte" ir sniegusi Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (turpmāk – OECD). Tā norādījusi, ka konkurences neitralitāte ir princips, pamatojoties uz kuru visiem tirgus dalībniekiem tiek nodrošināti vienlīdzīgi konkurences apstākļi. Konkurences neitralitāte veicina konkurenci, novēršot vai mazinot

nepamatotas konkurences priekšrocības, kuras atsevišķi tirgus dalībnieki var baudīt salīdzinājumā ar saviem konkurentiem.¹ OECD dalībvalstīm adresētās Konkurences neitralitātes rekomendācijās² aicina *izvairīties no nepamatotu priekšrocību piešķiršanas, kas kropļo konkurenci un selektīvi dod labumu atsevišķiem uzņēmumiem. Ja atkāpe nepieciešama svarīga publiskā mērķa sasniegšanai, tai jābūt caurskatāmai, samērīgai un regulāri pārskatāmai.*

3. Likumdevējs, izstrādājot KL grozījumus³ un pamatojot aktualitāti pēc izmaiņām pastāvošajā tiesiskajā regulējumā, norādīja, ka atsevišķas tiesās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestādes vai publisku personu kontrolēto kapitālsabiedrību darbības vai lēmumi var kropļot konkurenci un piespiest citus tirgus dalībniekus iziet no tirgus vai arī kavēt jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu tirgū. Minētajiem subjektiem savā darbībā ir jāievēro un jāveicina brīva konkurence. No konkurences neitralitātes viedokļa nav pieļaujamas situācijas, kad tiek rezervēti tirgi, diskriminēti tirgus dalībnieki vai radīti nevienlīdzīgi konkurences apstākļi. Pašreizējais KL regulējums attiecas tikai uz gadījumiem, kad publiskas personas kapitālsabiedrības noslēdz aizliegtu vienošanos vai ļaunprātīgi izmanto savu dominējošo stāvokli, taču publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības var negatīvi ietekmēt konkurenci arī citos veidos.⁴
4. Attiecīgi, darbojoties tirgū, publiskajai personai un tās kapitālsabiedrībām ir pienākums nodrošināt konkurences neitralitāti un nepieļaut konkurences kropļošanu, jo brīva un godīga konkurence ir būtiska sabiedrības labklājības un publisko resursu efektīvas izmantošanas priekšnoteikums. Konkurences neitralitāte balstās uz KL nostiprināto pienākumu nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci, kā arī citos normatīvajos aktos publiskajām personām noteiktajām prasībām. Būtiski, lai publiskas personas kapitālsabiedrības rīcība tirgū balstās uz tiem pašiem ekonomiskajiem un komerciālajiem apsvērumiem, kas nosaka privātu tirgus dalībnieku rīcību.
5. Pretēji klasiskajām konkurences tiesībām KL 14.¹ panta regulējums ir nacionālo tiesību regulējums un neizriet no Eiropas Savienības konkurences tiesībām. Tādēļ katra valsts pati lemj, vai tās konkurences tiesiskajā regulējumā paredzēt papildu tiesiskos instrumentus, kas paplašina konkurences uzraudzības iestāžu pilnvaras attiecībā uz publisku personu vai to kapitālsabiedrību radītu konkurences kropļojumu novēršanu.⁵
6. Šāda nacionālā normatīvā regulējuma pieņemšana ir pieļaujama, pamatojoties uz Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 (16.12.2002.) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā, proti, regulas 3. panta 2. punktu, kas noteic, ka šajā regulā dalībvalstīm nav aizliegts savā teritorijā pieņemt un piemērot stingrākus valstu tiesību aktus, kas aizliedz vai atļauj vienpusēju darbību, kurā iesaistīti uzņēmumi.

¹ Competitive Neutrality Toolkit. Promoting a level playing field. Pieejams: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/06/competitive-neutrality-toolkit_c3fe45c3/3247ba44-en.pdf

² OECD, Recommendation of the Council on Competitive Neutrality, 31.05. 2021, pieejams: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0462>

³ “Grozījumi Konkurences likumā”, LR likums, pieņemts 28.03.2019., pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/306101-grozijumi-konkurences-likuma>

⁴ Likumprojekta Nr. 1312/Lp12 “Grozījumi Konkurences likumā” anotācija. Pieejama: <https://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/91F6A9EB656D3E33C225835A00373D0C?OpenDocument>

⁵ Attiecībā uz citām ES dalībvalstīm, kuras ir ieviesušas konkurences neitralitāti, norādāms, ka publisko personu rīcības negatīvās ietekmes uz konkurenci kontrole ir nostiprināta arī, piemēram, Lietuvā, Zviedrijā, Itālijā, Somijā, Rumānijā, Slovākijā un Čehijā.

7. No minētā secināms, ka likumdevējs Latvijas tiesiskajā regulējumā konstatēja pastāvošus trūkumus un nepieciešamību novērst publisku personu un to kapitālsabiedrību radītus konkurences kropļojumus, kurus citādāk, ar klasisko konkurences tiesību palīdzību, nebūtu iespējams efektīvi ierobežot. KL grozījumu mērķis ir nodrošināt, ka visi tirgus dalībnieki salīdzināmās situācijās atrodas vienlīdzīgas konkurences apstākļos, nepieļaujot nepamatotu priekšrocību vai diskriminācijas pastāvēšanu.
8. Ņemot vērā iepriekš norādīto aktualitāti un pamatojumu konkurences neitralitātes principa nostiprināšanai, KL 3. panta pirmā daļa tika papildināta, nosakot, ka KL attiecas arī uz *tiešās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestādēm, kā arī uz kapitālsabiedrībām, kurās publiskai personai ir izšķiroša ietekme*, tādējādi paplašinot KL subjektu loku.
9. Savukārt šī panta otrajā daļā tika *expressis verbis* nostiprināts, ka tiešās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestāde, kā arī kapitālsabiedrība, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, savā darbībā nodrošina brīvu un godīgu konkurenci.
10. Tāpat KL tika papildināts ar KL 14.¹ pantā ietverta publisko personu un to kapitālsabiedrību darbības aizliegumu saraksta neizsmelšu uzskaitījumu un 14.² pantu, kas paredzēja atbildību par brīvas un godīgas konkurences noteikumu pārkāpumu.
11. Konkrētais pienākums nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci, atbilstoši savai jēgai, katrā konkrētajā gadījumā var izpausties atšķirīgi – publiskajai personai vai kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, aktīvi veicot nepieciešamās darbības, tādējādi nodrošinot KL 3. panta otrajā daļā noteiktā pienākuma ievērošanu vai atturoties no noteiktām darbībām, tādējādi nepieļaujot KL 14.¹ pantā pirmajā daļā noteikto pārkāpumu iestāšanos.
12. Savukārt KL 6. panta pirmās daļas 6. punktā tika noteikts, ka KP uzrauga, kā tiešās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestāde, kā arī kapitālsabiedrība, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, ievēro pienākumu nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci.
13. Attiecībā uz publisko personu pienākumu nekropļot konkurenci, citstarp šāds pienākums izriet arī no Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta, kurš noteic, ka publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā⁶, ja īstenojas viens no šādiem nosacījumiem: tiek novērsta tirgus nepilnība, tiek sniegti stratēģiski svarīgi pakalpojumi vai tiek pārvaldīti stratēģiski svarīgi īpašumi⁷.
14. No minētā secināms, ka publiskas personas, izlemjot par labu dibināt vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, t. sk., izlemjot saglabāt līdzdalību kapitālsabiedrībā⁸, nav neierobežotas savā izvēlē un šāda iejaukšanās tirgos ir pieļaujama, tikai izpildoties kādam no Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta pirmās daļas nosacījumiem, tādējādi iespējami novēršot nepamatotu publisko personu kapitālsabiedrību darbību tirgos, kuros jau pastāv pilnvērtīga konkurence.
15. Arī Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumā⁹ noteiktais pienākums publiskai personai un tās kapitālsabiedrībai ar finanšu līdzekļiem un mantu rīkoties lietderīgi un tirgus apstākļiem atbilstoši, tostarp atsavinot vai nododot mantu īpašumā vai lietošanā par iespējami augstāku cenu, kalpo konkurences neitralitātes principa īstenošanai, jo tas samazina risku, ka atsevišķiem tirgus dalībniekiem tiktu

⁶ Tātad arī publisko personu kapitālsabiedrību tiesiskais pamats darboties noteiktos konkrētos tirgos.

⁷ Valsts pārvaldes iekārtas likums, 88. pants. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/63545#p88>

⁸ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 7. panta pirmā daļa.

⁹ Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3.panta 2.punkts.

- piešķirtas nepamatotas priekšrocības un tiktu izkropļoti konkurences apstākļi.
16. KL identificē noteiktu subjektu loku, kuriem, ņemot vērā to rīcībā esošās priekšrocības – publiskās varas piešķirtās priekšrocības (attiecībā uz KL 14.¹ panta piemērošanu) ir īpaša atbildība šīs priekšrocības neizmantojot tādā veidā, kas var negatīvi ietekmēt citus attiecīgajā tirgū esošos tirgus dalībniekus, kuriem šādu priekšrocību nav.
 17. KL 14.¹ panta pirmā daļa noteic, ka tiešās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestādei, kā arī kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, aizliegts ar savu darbību kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci, kas var izpausties arī kā: 1) tirgus dalībnieku diskriminācija, radot atšķirīgus konkurences apstākļus; 2) priekšrocību radīšana kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir tieša vai netieša līdzdalība; 3) darbības, kuru dēļ cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana vai darbība tirgū.
 18. Atbilstoši panta redakcijai, lai konstatētu KL 14.¹ panta pirmās daļas 1. punkta neatbilstību attiecībā pret publiskai personai piederošu kapitālsabiedrību, nepieciešams konstatēt tālāko nosacījumu izpildīšanos: 1) par neatbilstību atbildīgā kapitālsabiedrība atrodas publiskas personas izšķirošā ietekmē; 2) salīdzināmos apstākļos kapitālsabiedrība diskriminē klientus (diskriminācija var izpausties kā atsevišķiem tirgus dalībniekiem izdevīgāki līguma noteikumi, priekšrocības resursu ieguvē vai citas priekšrocības, kas nav pamatojamas); 3) kapitālsabiedrības rīcība ir cēloņsakarībā ar negatīvu ietekmi uz konkurences apstākļiem, kavējot, ierobežojot vai deformējot konkurenci, vai rada šādas negatīvas ietekmes risku.
 19. KL 14.¹ pants uzliek valsts kapitālsabiedrībām pienākumu nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci, kas attiecināms arī uz agrāk noslēgtām tiesiskajām attiecībām. Attiecīgi, pienākums nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci ietver pienākumu pārskatīt un izbeigt diskriminējošās priekšrocības, kas, lai gan izriet no pirms KL 14.¹ panta spēkā stāšanās noslēgtiem līgumiem, tomēr neatbilst KL 14.¹ panta prasībām.
 20. Iepriekš minētais izriet no publiskajās tiesībās atzītā principa, ka publisko tiesību normai ir tūlītējs spēks, ja vien likumdevējs nav noteicis citādi. Šajā gadījumā likumdevējs nav paredzējis īpašus nosacījumus attiecībā uz to, vai un no kura brīža KL 14.¹ pants attiecināms uz iepriekš nodibinātām tiesiskajām attiecībām. Līdz ar to minētā tiesību norma ir attiecināma uz tādām darbībām (tiesiskajām attiecībām), kas ir uzsāktas pirms minētās tiesību normas spēkā stāšanās un turpinās joprojām.

1.2. KL 14.¹ panta piemērošanas process

21. KL 14.¹ panta trešā daļa nosaka, ka, lai nodrošinātu 14.¹ panta pirmās daļas ievērošanu, Konkurences padome (turpmāk – KP) veic pārrunas. KP mērķis ir pārrunu ceļā panākt labprātīgu maksimāli ātru konkurences kavēšanas novēršanu.¹⁰ Pirms pārrunām KP veic sākotnējās informācijas iegūšanu. Ja, izvērtējot sākotnēji iegūto informāciju, tiek konstatēta neatbilstība, KP rosina pārrunas. Ja pārrunu laikā netiek panākta labprātīga likuma prasību ievērošana, nodrošinot neatbilstības brīvai un godīgai konkurencei novēršanu, attiecībā uz publiskām personām piederošām kapitālsabiedrībām KP uzsāk pārkāpuma lietas izmeklēšanu, pieņemot lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu.

¹⁰ Likumprojekta Nr. 1312/Lp12 “Grozījumi Konkurences likumā” anotācija. Pieejama:

<https://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/91F6A9EB656D3E33C225835A00373D0C?OpenDocument>

Process publiskas personas kapitālsabiedrībai

22. Ja ir ierosināta pārkāpuma lieta, KP atbilstoši KL 26. pantam pieņem lēmumu sešu mēnešu laikā no lietas ierosināšanas dienas. Ja objektīvu iemeslu dēļ šo termiņu nav iespējams ievērot, iestāde to var pagarināt uz laiku līdz vienam gadam, skaitot no lietas ierosināšanas dienas. Savukārt, ja lieta nepieciešama ilgstoša faktu konstatācija, KP ar motivētu lēmumu var pagarināt lēmuma pieņemšanas termiņu uz laiku, kas nepārsniedz divus gadus no lietas ierosināšanas dienas.
23. Ja KP konstatē kapitālsabiedrības, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, darbības neatbilstību šā likuma 14.¹ panta pirmās daļas prasībām un pārrunu rezultātā neizdodas nodrošināt šo prasību ievērošanu, publiskai personai piederošai kapitālsabiedrībai tiek piemērots tiesiskais pienākums un naudas sods līdz 3 % no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne mazāk kā 250 *euro*. Kārtība, kādā aprēķināms sods, noteikts Ministru kabineta 29.03.2016. noteikumos Nr. 179 "Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā, 13. un 14.¹ pantā un Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma 5., 6., 7. un 8. pantā paredzētajiem pārkāpumiem".¹¹

1.3. Lietā vērtētā Akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" rīcība

24. Saskaņā ar Meža likumu Akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži" (turpmāk – LVM) īsteno valsts meža apsaimniekotāja funkcijas valsts mežos, pārvaldot un apsaimniekojot aptuveni pusi¹² no Latvijas kopējās mežu platības. Skujkoki LVM apsaimniekotajos mežos veido

¹¹ Ministru kabineta 29.03.2016. noteikumi Nr. 179 "Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā, 13. un 14.¹ pantā un Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma 5., 6., 7. un 8. pantā paredzētajiem pārkāpumiem", pieejami: <https://likumi.lv/ta/id/281215-kartiba-kada-nosaka-naudas-sodu-par-konkurences-tiesibu-un-negodigas-tirdzniecibas-prakses-aizlieguma-parkapumiem-un-piespiedu-naudu-par-konkurences-padomes-noteikta-tiesiska-pienakuma-nepildisanu>

¹² LVM interneta mājaslapa: <https://www.lvm.lv/images/lvm/par-mums/korporativa->

tuvu 70 % no visiem koku veidiem, savukārt pārējos mežos šī attiecība ir būtiski zemāka – ap 30 %¹³. LVM ir lielākā skujkoku zāgbaļķu piegādātāja kokmateriālu pārstrādātājiem Latvijā.¹⁴ Atbilstoši LVM sniegtajai informācijai 2022. gadā spēkā esošajos piegādes līgumos apaļie kokmateriāli realizēti vairāk nekā 400 personām, t. sk. nebūtiskos apjomos fiziskajām personām. No tiem vairāk nekā 70 tirgus dalībniekiem realizēti apaļkoki par summu, kas pārsniedz 1 000 000 *euro* katram. Minētais raksturo LVM būtisko nozīmi piekļuves nodrošināšanai ierobežotajiem stratēģiski svarīgajiem publiskajiem resursiem. Ievērojot, ka LVM rīcībā atrodas būtiska daļa no valsts stratēģiskajiem dabas resursiem, tās lēmumiem rīcībai ar šiem resursiem ir būtiska ietekme ne vien uz meža nozari, bet arī uz konkurences apstākļiem, tautsaimniecību un sabiedrības interesēm kopumā. Minēto LVM īpašo statusu un atbildību apliecina arī Ministru kabineta 18.09.2022. rīkojums Nr. 553¹⁵, kurā noteikts, ka LVM vispārējais stratēģiskais mērķis ir īstenot tās rīcībā esošo stratēģisko aktīvu – zemes, meža, zemes dziļu un citu resursu – ilgtspējīgu, efektīvu un sociāli atbildīgu apsaimniekošanu, palielinot meža produktivitāti un oglekļa piesaisti augošajā koksne un sekmējot Latvijas konkurētspēju globālajās vērtību ķēdēs, kā arī veicināt noteikto valsts klimatneitralitātes mērķu sasniegšanu, attīstot tehnoloģijās un zinātnes sasniegumos balstītu produktu ražošanu un pakalpojumu sniegšanu. Tāpat Latvijas meža politika¹⁶ atzīst mežus par Latvijas nacionālo bagātību, kuras apsaimniekošanā jālīdzsvaro ekonomiskās, sociālās un vides intereses. No šiem apstākļiem izriet, ka LVM kā publiska resursa pārvaldītājai ir pienākums ievērot vienlīdzīgas attieksmes principu, nodrošināt lēmumu pieņemšanas un resursu sadales caurskatāmību, nepiešķirt atsevišķiem tirgus dalībniekiem selektīvas priekšrocības un konsekventi ievērot labas pārvaldības principus¹⁷. Tādēļ no LVM kā no publiskas kapitālsabiedrības ir sagaidāms augsts rīcības standarts, kas atbilst tās lomai sabiedrības īpašumā esošu stratēģisku resursu pārvaldīšanā.

25. Lai efektīvu konkurenci aizsargātu no publisku personu un to kapitālsabiedrību rīcības, kas spēj negatīvi to ietekmēt, KL 14.¹ pantā tām ir noteikts pienākums nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci. Šī pienākuma ievērošanas nodrošināšana vērsta uz tādu konkurences apstākļu saglabāšanu, kas ļauj visiem tirgus dalībniekiem uz vienlīdzīgiem noteikumiem piedalīties savstarpējā konkurencē, celt to konkurētspēju Latvijas un eksporta tirgos, veicinot Latvijas tautsaimniecības kopējo izaugsmi sabiedrības interesēs, kā arī vienlaikus nodrošinot efektīvāko un lietderīgāko publisko resursu izmantošanu. Brīvas un godīgas konkurences pienākums tostarp paredz arī nepieļaut tirgus dalībnieku diskrimināciju, radot

[parvaldiba/lvm_skaitli_un_fakti_2026_lv.pdf](#)

¹³ Valsts meža dienesta 2025.gada publiskais pārskats, pieejams:

<https://www.vmd.gov.lv/lv/media/3393/download?attachment>

¹⁴KP 16.10.2025. lēmums Nr. 23 “Par Nextwood Two GmbH un Sabiedrības ar ierobežotu atbildību “KUREKSS” apvienošanas”,

pieejams:[https://lemumi.kp.gov.lv/storage/files/22102025_L%C4%93mums_Nextwood_Kurekss%20\(publikskojam%C4%81%20versija\).pdf](https://lemumi.kp.gov.lv/storage/files/22102025_L%C4%93mums_Nextwood_Kurekss%20(publikskojam%C4%81%20versija).pdf)

¹⁵ Ministru kabineta 18.09.2022. rīkojums Nr. 553 “Par akciju sabiedrības “Latvijas valsts meži” vispārējo stratēģisko mērķi un tās līdzdalības saglabāšanu sabiedrībā ar ierobežotu atbildību “Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts”, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/334860-par-akciju-sabiedrības-latvijas-valsts-meži-visparejo-strategisko-merki-un-tas-lidzdalības-saglabasana-sabiedriba-ar-ierobežotu-atbildību-meža-un-koksnes-produktu-petniecības-un-attistības-instituts>

¹⁶ Latvijas meža politika (mērķi un principi) 1998.gada aprīlis, pieejams: <https://www.zm.gov.lv/lv/latvijas-meza-politika>

¹⁷ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. panta piektā daļa.

atšķirīgus konkurences apstākļus, kā dēļ konkurence var tikt kavēta, ierobežota vai deformēta.

26. Papildus minētajam LVM kā publiskas personas kapitālsabiedrībai atbildība rīcībai ar publiskiem resursiem izriet arī no Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3. panta 2. punkta, kur noteikts pienākums publiskas personas kapitālsabiedrībai rīkoties ar tās mantu lietderīgi, t. i., manta atsavināma un nododama īpašumā vai lietošanā citai personai par iespējami augstāku cenu.
27. Šajā lietā KP vērtēja, vai LVM kā valstij Zemkopības ministrijas (turpmāk – ZM) personā piederoša kapitālsabiedrība, kas pārvalda meža nozarē saimniecisko darbību veicošus un kopumā Latvijas tautsaimniecībai būtiskus ierobežotus stratēģiski svarīgus publiskos resursus, ir ievērojusi KL 14.¹ panta pirmajā daļā noteikto pienākumu nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci, uzturot un pildot ilgtermiņa mežizstrādes līgumus (turpmāk – IML), ar Akciju sabiedrību “PATA Saldus” (turpmāk – PATA Saldus), “Metsa Forest Latvia” SIA¹⁸ (turpmāk – Metsa Forest, tekstā arī saukta par ACA Timber¹⁹), SIA “BERIVS” (turpmāk – BERIVS), Sabiedrību ar ierobežotu atbildību “KREBSAR” (turpmāk – KREBSAR), Akciju sabiedrību “PATA Strenči” (turpmāk – PATA Strenči) un Sabiedrību ar ierobežotu atbildību “PATA JĒKABPILS” (turpmāk – PATA JĒKABPILS), kas iepriekš minētajiem sešiem atsevišķiem tirgus dalībniekiem radīja diskriminējošas konkurences priekšrocības attiecībā pret citiem tirgus dalībniekiem, kuriem ir liegta piekļuve ar IML aptvertiem LVM apsaimniekotajiem, ierobežotajiem, stratēģiski svarīgajiem publiskajiem resursiem, ļaujot iegūt no LVM, tostarp konkrētu šo atsevišķo tirgus dalībnieku tehnoloģiskajām vajadzībām pielāgotu kokmateriālu sortimentu, ilgtermiņā nepiedaloties atklātās publiskās izsolēs un attiecīgi nekonkurējot par ierobežoto koksnes resursu ar citiem tirgus dalībniekiem, kas nav IML partneri vienlīdzīgos konkurences apstākļos. Noslēgto IML termiņi iekļauti 1. tabulā.

1.4. Ilgtermiņa mežizstrādes līgumi

28. IML tika slēgti 1991.–1998. gadā par valsts īpašumā esošo koksnes resursu ieguvu no valstij piederošās mežu zemes noteiktā teritorijā²⁰. IML slēdza Valsts meža dienests bez vienotas pieejas.²¹ Lielākoties sākotnēji noslēgto IML termiņi bija aptuveni 10 gadi, tomēr no 1996. līdz 1997. gadam tie tika būtiski pagarināti. Attiecīgi, noslēgto IML termiņi būtiski atšķīrās, dažiem noslēgto vienošanos par termiņa pagarinājumu dēļ tie sasniedza pat 2096. gadu. Atbilstoši LVM sniegtajai informācijai 2000. gadā LVM no Valsts meža dienesta pārņēma 361 spēkā esošu IML, 2010. gadā LVM bija saistoši vēl 78 IML, savukārt 2023. gadā bija palikuši 11 IML.²²
29. IML paredzēja mežizstrādātāja tiesības konkrētā valsts mežu teritorijā veikt cirsmu (augošu koku) izstrādi saskaņā ar mežierīcības plānu un spēkā esošajiem normatīviem, par

¹⁸ Atbilstoši komercreģistra datiem 03.06.2026. SIA “Metsa Forest Latvia” nosaukums mainīts uz Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “ACA Forest”, savukārt 08.01.2026. minētā kapitālsabiedrība reorganizēta – pievienota Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “ACA Timber” (reģistrācijas Nr. 40003011260), kura atbilstoši tās sniegtajām ziņām ir pārņēmusi SIA “Metsa Forest Latvia” saistības un tiesības, kas izriet no IML.

¹⁹ Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “ACA Timber”

²⁰ LVM 29.01.2025. prezentācija, 5. slaidis.

²¹ Turpat.

²² Turpat, 17. un 21. slaidis.

cirmās esošo koku iegūšanu veicot samaksu, pretī apņemoties, piemēram, veikt mehanizētu augsnes sagatavošanu meža kultūrām, uzturēt kārtībā līguma platībā esošo ceļu tīklu, nepieļaut grāvju un hidrotehnisko būvju bojāšanu mežizstrādes procesā, veikt meža ceļu būvi. Pienākumi no līguma uz līgumu bija atšķirīgi un varēja iekļaut arī motorzāģu pārdošanu virsmežniecībai.

30. Iepriekš minētā rezultātā būtiska daļa ierobežoto, stratēģiski svarīgo, publisko resursu uz ļoti ilgu laiku ir rezervēta IML partneriem un netiek piedāvāta izsolēs. Tas IML partneriem, salīdzinot ar citiem tirgus dalībniekiem, nodrošina ievērojami lielāku paredzamību par nākotnē garantēti pieejamajiem šo resursu apjomiem, ļaujot ilgtermiņā ar mazāku risku plānot ražošanas jaudas, investīcijas un saimniecisko darbību. Vienlaikus citiem tirgus dalībniekiem piekļuve šiem resursiem tiek ierobežota, jo attiecīgā kokmateriālu daļa faktiski tiek izslēgta no konkurences izsolēs. Tādējādi IML partneri iegūst ne tikai lielāku piegāžu stabilitāti, bet arī samazinātu nenoteiktību attiecībā uz izejvielu pieejamību un cenu riskiem, kas var radīt būtiskas priekšrocības salīdzinājumā ar tirgus dalībniekiem, kuriem ir pienākums konkurēt, tostarp ar IML partneriem, par atlikušajiem ierobežotajiem resursiem. Tas savukārt var ietekmēt konkurences apstākļus koksnes pārstrādes nozarē, jo tirgus dalībnieku iespējas piekļūt būtiskam ražošanas resursam nav vienlīdzīgas.
31. No 2000. gada, kad stājās spēkā grozījumi Meža likumā, kas noteica, ka valsts mežā šajā likumā paredzētās meža īpašnieka funkcijas meža apsaimniekošanā un aizsardzībā īsteno LVM, meža apsaimniekošanu un ar to saistītos darbu veikšanu pilnībā uzņēmās LVM.
32. 2012. un 2013. gadā sākās IML pārveide. Ja tiek noslēgts IML pārjaunojuma līgums, sākotnējo IML darbība tiek apturēta, proti, IML teritorijā saimniecisko darbību veic LVM, un IML termiņš tiek saīsināts, bet netiek samazināts IML partnerim paredzētais koksnes apjoms. Augošu koku jeb cirsmu pārdošanas vietā tiek slēgti apaļo kokmateriālu piegādes līgumi. Saskaņā ar šiem piegādes līgumiem tiek piegādāti IML partnera (pircēja) tehnoloģiskām iespējām un vajadzībām atbilstoši apaļie kokmateriāli neatkarīgi no koksnes veidiem oriģinālajā IML teritorijā.²³
33. Pārjaunojuma IML rezultātā īsākā laika termiņā IML partneri iegūst piekļuvi lielākam kokmateriāla apjomam, kas pielāgots to tehnoloģiskām vajadzībām, nesamazinot ar IML nolīgto koksnes kopējo apjomu.

II LIETAS DALĪBNIEKI

34. Administratīvā akta adresāts:

Nosaukums	Reģistrācijas Nr.	Dalībnieki	Juridiskā adrese
Akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži"	40003466281	Latvijas Republika (100 %)	Vaiņodes iela 1, Rīga, LV-1004

²³ Turpat, 27. slaidis.

35. Trešās personas:

Nosaukums	Reģistrācijas Nr.	Juridiskā adrese
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “ACA Timber”	40103244043	Vienības gatve 87E, Rīga, LV-1004
SIA “BERIVS”	48502000457	“Silvas Lejas”, Silva, Launkalnes pag., Smiltenes nov., LV-4729
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “KREBSAR”	50003121581	Indras iela 30, Krāslava, Krāslavas nov., LV-5601
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “PATA Saldus”	40003020121	Kuldīgas iela 86C, Saldus, Saldus nov., LV-3801
Akciju sabiedrība “PATA Strenči”	40003009124	“Silvas Lejas”, Silva, Launkalnes pag., Smiltenes nov., LV-4729
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “PATA JĒKABPILS”	40203190601	Zīlānu iela 66C, Jēkabpils, Jēkabpils nov., LV-5202

III IZPĒTES PROCESS IESTĀDĒ

3.1. Sākotnējās informācijas ieguve

36. 15.09.2022. KP saņēma tirgus dalībnieka sūdzību, kas adresēta LVM un zināšanai citiem adresātiem, par IML pārveides līgumiem, kurā t. sk. skaidrots, ka, slēdzot vienošanos par IML pārveidi, attiecīgais LVM IML “partneris iegūst iespēju, piemēram, 2022. gadā saņemt materiālus, uz kuriem tam pēc ilgtermiņa mežistrādes līguma bija tiesības tikai 2073. gadā, turklāt, šobrīd vienā gadā saņemot tādu materiālu apjomu, kas bija paredzēts pēc vairākiem desmitiem gadu. Kā rezultātā izsolēs pieejamais materiāls tiek būtiski samazināts. Visu šo darbību rezultātā tiek kropļots tirgus un atņemtas apaļkoku iegādes iespējas citiem tirgus dalībniekiem (gan citiem ilgtermiņa līgumu turētājiem, gan, jo īpaši, tirgus dalībniekiem, kas strādā ar īstermiņa līgumiem).”

37. 29.12.2022. LR Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Personu un valsts tiesību aizsardzības koordinācijas nodaļas prokurors informēja KP, ka 28.12.2022. LVM iesniegts brīdinājums par IML pārveidošanas procedūru, vēršot LVM uzmanību uz nepieciešamību ievērot uz valsts kapitālsabiedrībām attiecināmo regulējumu par līgumu slēgšanu un uz IML pārveidošanas procedūras izvēles pamatotību. Kā arī informēja, ka 29.12.2022. ZM kā meža nozares augstākajai iestādei nosūtīta vēstule, rosinot lemt jautājumu par regulējuma izstrādi, kas attiektos uz IML darbību un ļautu novērst nevienlīdzīgas attieksmes risku pret tirgus dalībniekiem.²⁴
38. 11.01.2023. KP, norādot uz KP pilnvarām vērtēt neatbilstību KL 14.¹ pantam, nosūtīja LVM informācijas pieprasījumu²⁵, t. sk., lūdzot sniegt LVM viedokli (vērtējumu) par IML un pārjaunoto līgumu atbilstību KL. Tādējādi LVM tika informēta, ka KP veic izpēti par iespējamu ar IML izpildi saistītas rīcības neatbilstību KL 14.¹ pantam. LVM, 20.01.2023.²⁶ sniedzot atbildi, KP atbildēja, ka nesaskata iespēju attiecībā uz IML izpildi, kā arī IML pārveides procesu konstatēt KL 14.¹ panta pārkāpumu.
39. 11.05.2023. KP no LVM pieprasīja informāciju²⁷ par nepārveidotajiem IML, kā arī IML ietvaros realizēto kokmateriālu apjomu, uz kuru LVM sniedza atbildi 30.05.2023.²⁸
40. 2023. gada septembrī KP aptaujāja 15 lielākos apaļo kokmateriālu pircējus no LVM, kas nav IML partneri. Vairākums respondentu uzsvēra, ka IML negatīvi ietekmē konkurenci. Informācija par minēto tirgus dalībnieku viedokļiem apkopota lēmuma 4.6. apakšnodaļā.
41. Tā kā IML partneriem nebija pieejama informācija par to veiktajiem ieguldījumiem, nodrošinot IML noteikto prasību izpildi, 03.07.2024. KP pieprasīja²⁹ LVM informāciju par IML partneru veiktajiem ieguldījumu apjomiem un to mērķi attiecībā uz katru atsevišķo IML, sākot no katra IML noslēgšanas brīža, uz ko LVM 30.07.2024. atbildēja³⁰, ka tā rīcībā nav šādas informācijas, bet ir to pieprasījis Valsts meža dienestam, no kura nav saņemis atbildi.
42. 11.09.2024. KP informēja LVM par saņemtajiem tirgus dalībnieku viedokļiem³¹, aicinot LVM izteikt par tiem savu viedokli, uz ko LVM 21.10.2024. sniedza viedokli³², ka IML izpilde neveido būtisku ietekmi uz konkurenci un to pastāvēšanu pamatoja ar veiktu ekonomisku un juridisku izvērtējumu.

3.2. Pārrunas

43. KL 14.¹ panta trešā daļa nosaka, ka, lai nodrošinātu 14.¹ panta pirmās daļas ievērošanu, KP veic pārrunas. KP mērķis ir pārrunu ceļā panākt labprātīgu maksimāli ātru konkurences kavēšanas novēršanu.³³ Atbilstoši KL 14.² panta pirmajai daļai, ja KP konstatē

²⁴ LR Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Personu un valsts tiesību aizsardzības un koordinācijas nodaļas 29.12.2022. vēstule KP Nr. N-131-2022-00901; Nr. 131.4003/2022/238.

²⁵ KP 11.01.2023. vēstule Nr. 1.7-2/30

²⁶ LVM 20.01.2023. vēstule Nr. 4.1-2_00h7_101_26_10

²⁷ KP 11.05.2023. vēstule Nr. 1.7-2/550

²⁸ LVM 30.05.2023. vēstule Nr. 4.1-2_04a7_200_23_501

²⁹ KP 03.07.2024. vēstule Nr. 1.7-2/678; Metsa 26.02.2024. vēstule Nr. 01/1/0068

³⁰ LVM 30.07.2024. Nr. 4.1-2_0517_200_24_774

³¹ KP 11.09.2024. vēstule Nr. 1.7-2/942

³² LVM 21.10.2024. vēstule Nr. 4.1-2_07r2_200_24_1051

³³ [Likumprojekta Nr. 1312/Lp12 „Grozījumi Konkurences likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums \(anotācija\);](#)

kapitālsabiedrības, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, darbības neatbilstību šā likuma 14.¹ panta pirmās daļas prasībām un pārrunu rezultātā neizdodas nodrošināt šo prasību ievērošanu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu.

44. Pēc priekšizpētes īstenošanas KP secināja, ka ir konstatējamas pietiekamas pazīmes, ka IML izpilde kopš 01.01.2020.³⁴ neatbilst KL 14.¹ panta pirmās daļas prasībām. Tādēļ KP uzsāka pārrunas ar LVM par identificētās neatbilstības novēršanu, kā to paredz KL 14.¹ panta otrā daļa. Proti, KP 20.12.2024. nosūtīja LVM vēstuli, kurā izklāstīja noskaidrotos faktus un apstākļus un to juridisko un ekonomisko vērtējumu no konkurences neitralitātes viedokļa.³⁵ Minētajā vēstulē KP norādīja, ka IML izpilde diskriminē citus kokmateriālu tirgus dalībniekus, jo IML partneriem tiek nodrošināta iespēja ilgtermiņā iegādāties kokmateriālus ārpus konkurences apstākļiem un IML partneriem piešķirtajām priekšrocībām nav objektīva pamata. KP aicināja LVM sniegt viedokli par vēstulē atspoguļotajiem secinājumiem un norādīja, ka ir gatava tikties ar LVM pārstāvjiem, lai apspriestu tālāku attiecīgā jautājuma risināšanas virzību.³⁶ Tādējādi LVM no 20.12.2024. bija informēta, ka, KP ieskatā, IML izpilde neatbilst KL 14.¹ panta prasībām.
45. 29.01.2025. notika KP un LVM pārstāvju tikšanās, kuras laikā KP uzturēja iepriekš pausto nostāju, ka IML izpildes turpināšana diskriminē citus kokmateriālu tirgus dalībniekus. LVM iepazīstināja KP pārstāvjus ar savas saimnieciskās darbības principiem, kā arī IML noslēgšanas un izpildes tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem.³⁷ Pēc minētās tikšanās LVM 18.02.2025 un 04.04.2025. iesniedza KP papildu informāciju, t. sk. IML pārveides dokumentus un informāciju par kopējiem un IML pārveides līgumos realizētajiem apjomiem un cenām. Šajā laikā no LVM puses nesevoja nekādas darbības, kas būtu vērstas uz to, lai tiktu pārtraukta nepamatoto priekšrocību nodrošināšana IML partneriem.
46. 10.06.2025. KP nosūtīja LVM un ZM (LVM kapitāldaļu turētāja un par mežsaimniecības nozari atbildīgā ministrija) vēstuli, kurā apkopoja iegūto informāciju, t. sk. pēc pārrunu uzsākšanas iegūto, atkārtoti norādīja uz IML negatīvo ietekmi uz konkurenci kokmateriālu tirgū un lūdza LVM un ZM kopīgi sagatavot priekšlikumus neatbilstības novēršanai.³⁸ 04.07.2025. KP saņēma ZM vēstuli, kurā ZM norādīja, ka kopā ar LVM strādā pie risinājumu rašanas un plāno līdz 11.08.2025. iesniegt priekšlikumus risinājumiem.³⁹ Tomēr ne noteiktajā termiņā, ne arī vēlāk tie netika saņemti.
47. 28.11.2025. KP pārstāvji tikās ar ZM, lai pārrunātu ar IML saistīto problemātiku un iespējamās situācijas risinājumus. Zemkopības ministrs apsvēra iespēju rosināt tiesiskā regulējuma izmaiņas, lai nodrošinātu godīgu konkurenci ne tikai saistībā ar meža resursu izmantošanu, bet arī citiem vides resursiem. KP rīcībā nav ziņu par to, ka ir veiktas konkrētas darbības situācijas mainīšanai likumdošanas ceļā, piemēram, ka ir sākts darbs pie likumu grozījumu vai jauna tiesiskā regulējuma izstrādes, kā rezultātā varētu tikt pārtraukta IML diskriminējošā ietekme.
48. Atbilstoši Konkurences neitralitātes vadlīnijām⁴⁰ pārrunu norisē tiek ievērots saprātīgs

³⁴ 01.01.2020. stājās spēkā KL grozījumi, ar kuriem likums papildināts ar 14.¹ un 14.² pantu.

³⁵ KP 20.12.2024. vēstule Nr. 1.7-2/1425.

³⁶ Turpat.

³⁷ LVM 29.01.2025. prezentācija.

³⁸ KP 10.06.2025. vēstule Nr. 1.7-2/653.

³⁹ ZM 04.07.2025. vēstule Nr. 7-1e/1188/2025

⁴⁰ Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijas, KP, 2019., <https://www.kp.gov.lv/lv/media/1147/download>; 12.punkts.

termiņš pilnvērtīgai viedokļu izteikšanai rakstveidā un mutiski. Pārrunas var tikt pārtrauktas, ja nav iespējams vienoties par nepieciešamajām darbībām, lai novērstu konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu.

49. Tā kā kopš pārrunu ierosināšanas gandrīz gada laikā KP nebija no LVM saņēmusi priekšlikumus neatbilstības novēršanai, KP 05.12.2025. nosūtīja LVM vēstuli, kurā atkārtoti norādīja uz IML izpildes neatbilstību KL 14.¹ panta pirmās daļas prasībām un noteica termiņu līdz 23.12.2025. konkrētu priekšlikumu iesniegšanai neatbilstības novēršanai.⁴¹ 17.12.2025. KP tika saņemti LVM priekšlikumi un iezīmēti trīs iespējamie risinājumu scenāriji neatbilstības novēršanai: 1) IML izbeigšana, pusēm vienojoties vai kādai no pusēm atkāpjoties no IML; 2) vēršanās tiesā, lai pārtrauktu IML; 3) IML izbeigšana ar administratīvo aktu vai līdzīgu administratīva rakstura regulējumu.⁴²
50. 19.12.2025. notika KP un LVM pārstāvju tikšanās, lai apspriestu LVM iesniegtos priekšlikumus. Tikšanās laikā KP pārstāvji atkārtoti norādīja uz IML diskriminējošo raksturu un, komentējot LVM iesniegtos priekšlikumus, paskaidroja, ka LVM vēstulē norādītie scenāriji Nr. 2 un Nr. 3 nav piemēroti, jo tie nekavējoties nenovērš identificēto neatbilstību KL 14.¹ pantā noteiktajam aizliegumam. KP pārstāvji arī norādīja, ka par piemērotu neatbilstības novēršanai uzskata LVM vēstulē ietvertu scenāriju Nr. 1. KP pārstāvji norādīja, ka līdz 01.02.2026. sagaida no LVM apstiprinājumu par IML radīto priekšrocību IML partneriem pārtraukšanu. KP pārstāvji uzsvēra, ka ir jānodrošina, ka *pēc iespējas ātrāk* tiek nodrošināta vienlīdzīga konkurence piekluvē koksnei un apaļkokiem visiem tirgus dalībniekiem. Attiecīgi, jāpārtrauc sniegt nepamatotas priekšrocības, kas rodas bez izsolēm nodrošinot pieeju ierobežotajiem stratēģiski svarīgajiem publiskajiem resursiem. Pretējā gadījumā KP ir pamats ierosināt KL 14.¹ panta pirmajā daļā noteiktā pārkāpuma lietu, kā rezultātā var tikt konstatēts pārkāpums LVM rīcībā, piemērots tiesiskais pienākums un naudas sods.⁴³
51. 30.01.2026. KP tika saņemta LVM vēstule, kurā norādīts, ka LVM ir vērsusies tiesā ar prasību par viena IML atzīšanu par spēkā neesošu (neidentificējot, pret kuru sadarbības partneri iesniegta prasība), kā arī iesniegusi tiesā lūgumu piemērot pagaidu aizsardzību – atbrīvot LVM no pienākuma pildīt IML tiesvedības laikā.⁴⁴ KP lūdza LVM iesniegt prasības pieteikuma un pieteikuma par pagaidu aizsardzību kopijas, lai varētu noskaidrot, pret kuru personu, ar kādu prasības pamatu un argumentāciju LVM vērsusies tiesā, un izvērtēt, vai pirmšķietami ar attiecīgā satura pieteikumu iespējams novērst IML neatbilstību KL 14.¹ pantā noteiktajam aizliegumam.⁴⁵ LVM norādīja, ka minētie dokumenti satur ierobežotas pieejamības informāciju un neiesniedza KP dokumentus, no kuriem būtu iespējams gūt priekšstatu par prasības būtību un pamatojumu.⁴⁶
52. Kā izriet no minētā, KP jau kopš 20.12.2024. pārrunu ietvarā ir vairākkārt skaidrojusi LVM IML diskriminējošo raksturu un negatīvo ietekmi uz konkurenci (neatbilstību KL prasībām), kā arī vairākkārt aicinājusi LVM rast risinājumus IML diskriminējošās ietekmes novēršanai. Jāuzsver, ka KL 14.¹ pants stājās spēkā jau 01.01.2020., un bija sagaidāms, ka LVM, ņemot vērā tās statusu, proti, tā ir 100 % valstij piederoša

⁴¹ KP 05.12.2025. vēstule Nr. 1.7-2/1569.

⁴² LVM 16.12.2025. vēstule Nr. 4-1.2_087s_270_25_129.

⁴³ KP un LVM pārstāvju 19.12.2025. tikšanās protokols.

⁴⁴ LVM 30.01.2026. vēstule Nr. 4.1-2_00nt_101_26_11.

⁴⁵ KP 02.02.2026. vēstule Nr. 2.2-18/155.

⁴⁶ LVM 04.02.2026. vēstule Nr. 4.1-2_00qs_101_26_13.

- kapitālsabiedrība, apzinās, ka tā ir attiecīgā tiesiskā regulējuma subjekts un respektēs KP norādes, ka IML rada nepamatotas priekšrocības atsevišķiem tirgus dalībniekiem, tomēr konkrētas darbības nepamatotu priekšrocību IML partneriem pārtraukšanai netika veiktas.
53. Neraugoties uz minēto, LVM KP noteiktajā termiņā neiesniedza apstiprinājumu un pierādījumus par IML radīto priekšrocību IML partneriem pārtraukšanu. LVM 30.01.2026. sniegtā informācija par vēršanos tiesā ar prasību par viena neidentificēta IML atzīšanu par spēkā neesošu un ar to saistītais lūgums piemērot pagaidu aizsardzību nav uzskatāma par šādu apstiprinājumu un pierādījumiem. Vienlaikus tiesvedības galīgais rezultāts var kļūt zināms tikai pēc ilgāka laika un tas neietekmē KP kompetenci konkrētā jautājuma izvērtēšanā.
54. Ievērojot minēto, KP secināja, ka pārrunu ceļā vairāk kā gada laikā nav izdevies novērst LVM darbības, kas izriet no IML izpildes, neatbilstību KL 14.¹ panta pirmajai daļai, kā rezultātā nepieciešams ierosināt pārkāpuma lietu.

3.2. Lietas ierosināšana

55. Ņemot vērā, ka pārrunu rezultātā vairāk nekā gada laikā no pārrunu uzsākšanas neatbilstība no LVM puses netika novērsta, KP, pamatojoties uz KL 8. panta pirmās daļas 1. punktu, 14.¹ panta trešo daļu un 22. panta pirmo daļu, 05.02.2026. ierosināja lietu Nr. KL/2.2-25/26/6 par LVM darbības neatbilstību KL 14.¹ pantam (turpmāk – Lieta) un pieaicināja par trešajām personām Lietā PATA Saldus, PATA Strenči, PATA JĒKABPILS, BERIVS, ACA Timber, KREBSAR.

IV LIETĀ IEGŪTĀ INFORMĀCIJA

4.1. Konkrētais tirgus

56. Atbilstoši KL 1. panta 5. punktam konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kas var aizstāt šo noteikto preci konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības. KP 09.10.2009. lēmumā Nr. 34 lietā Nr. 87/09/06/02 “Par Konkurences likuma 13. panta pirmās daļas 1., 4. un 5. punktā noteikto aizlieguma pārkāpumu Akciju sabiedrības “Latvijas valsts meži” darbībās” (turpmāk – KP Lieta) secināja, ka koksne tiek piedāvāta divos veidos, t. i., augošu koku un apaļkoku sortimentu veidā. Pieprasījumu pēc kokmateriāliem galvenokārt veido uzņēmumi, kas eksportē apaļos kokmateriālus vai veic apaļo kokmateriālu pārstrādi. Apaļo kokmateriālu produkti jeb izejviela var tikt sadalīta zāgbaļķos, papīrmalkā, finierklučos, malkā, celulozes šķeldās. KP Lietā tika secināts, ka pieprasījuma atšķirības un augošu koku un apaļo kokmateriālu cenu atšķirības ir pamats augošu koku realizāciju un apaļkoku realizāciju nodalīt atsevišķos konkrētās preces tirgos.
57. Vienlaikus, lai gan LVM ir norādījusi⁴⁷, ka šobrīd kokrūpniecības nozarē pamatā tiek slēgti līgumi par koksnes produktu piegādēm, jo augošu koku realizācija uzskatāma par kokrūpniecības nozares vajadzībām neatbilstošu, meža īpašniekam būtiski neizdevīgāku meža apsaimniekošanas veidu, spēkā ir divu veidu IML, proti, nepārjaunotie (IML partneri iegādājas augošus kokus) un pārjaunotie (IML partneri iegādājas to vajadzībām piemērotus apaļos kokmateriālus). Turklāt, vismaz viens no tirgus dalībniekiem ir gan pārjaunotā, gan nepārjaunotā IML turētājs.

⁴⁷ LVM 20.01.2023. vēstule Nr. 4.1-2_00h7_101_26_10, 3. lp.

58. Ņemot vērā minēto, konkrētā jautājuma izskatīšanā nebūtu pamatoti atsevišķi izdalīt augošos kokus un apaļos kokmateriālus un konkrētās preces tirgus būtu nosakāms kā kokmateriālu realizācijas tirgus, kas ietver gan apaļos kokmateriālus, gan augošus kokus.
59. Atbilstoši KL 1. panta 3. punktam konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.
60. Ņemot vērā, ka LVM realizē kokmateriālus visā Latvijas teritorijā un IML ietvaros kokmateriālu piegādes (cirsmu pārdošana) tiek veikta dažādos Latvijas reģionos, ģeogrāfiskais tirgus būtu nosakāms kā Latvija.
61. Konkrētais tirgus izskatāmajā situācijā būtu nosakāms kā kokmateriālu realizācijas tirgus, kas ietver gan apaļos kokmateriālus, gan augošus kokus (cirsma) Latvijas teritorijā.
62. Ņemot vērā KL 14.¹ panta pirmās daļas 1. punktā noteiktā aizlieguma saturu un būtību, secināms, ka šīs normas piemērošanā nav izšķirošas nozīmes ne tam, kāda ir tirgus dalībnieka tirgus vara, ne arī tam, kādas ir neatbilstības (pārkāpuma) faktiskās sekas konkrētajā tirgū. Būtiski ir konstatēt konkurences, t. sk. potenciālas, attiecību pastāvēšanu un to, ka konkrēta darbība var negatīvi ietekmēt konkurenci. Tādēļ, līdzīgi kā judikatūrā atzīts attiecībā uz aizliegtu vienošanos konstatēšanu, arī šajā gadījumā konkrētā tirgus noteikšana ir nepieciešama vienīgi konkurences attiecību pastāvēšanas konstatēšanai.⁴⁸ Līdz ar to konkrētās preces tirgus definīcija šajā gadījumā atstājama atvērta.

4.2. LVM vispārīgie kokmateriālu pārdošanas modeļi

63. Atbilstoši LVM 17.08.2020. sniegtajai informācijai⁴⁹ koksnes produktu pārdošana tiek nodrošināta, izmantojot kādu no trijiem pārdošanas veidiem. Pārdošanas programmā STABILITĀTE pārdošana tiek organizēta dokumentētu sarunu veidā (sarunas notiek individuāli ar katru no pārdošanas dalībniekiem par pārdošanas piedāvājumu un būtiskākajiem sadarbības nosacījumiem – gada piegāžu apjomu, piegāžu grafiku, specifikāciju, sarunu rezultāts tiek protokolēts); pārdošanas programmā IZAUGSME – elektroniskā izsolē vai izvērtējot pretendentu saņemtos pieteikumus (cenu aptauja); pārdošanas programmā IESPĒJAS – ņemot vērā katra konkrētā produkta ražošanas un tirgus pieprasījuma specifiku, pārdošana tiek organizēta dažādos veidos – elektroniskā izsolē, izvērtējot pretendentu saņemtos pieteikumus (cenu aptauja), dokumentētu sarunu vai atvērtā piedāvājuma (cenu aptauja) veidā. Realizējot koksnes produktus sadarbības piedāvājumā, pārdošana tiek organizēta, izvērtējot pretendentu saņemtos pieteikumus (cenu aptauja) vai dokumentētu sarunu veidā. Visu pārdošanas procedūru rezultātā ar koksnes produktu pircējiem tiek slēgti piegādes līgumi.⁵⁰
64. No publiski pieejamās informācijas izriet, ka LVM 2025.–2027. gadā attiecības ar koksnes produktu pircējiem attīsta īstermiņa sadarbības (līdz sešiem mēnešiem) un ilgāka termiņa sadarbības (līdz trīs gadiem) veidā.⁵¹
65. Apaļo kokmateriālu pārdošana, slēdzot īstermiņa sadarbības līgumus, pamatā tiek plānota elektronisko izsoļu veidā, proti, LVM noteiktā kārtībā un termiņā organizē cenu solīšanas

⁴⁸ Sk. Augstākās tiesas 01.09.2011. sprieduma lietā Nr. SKA-92/2011 (A42423507), 13.punktu ar atsauci uz 29.04.2011. sprieduma lietā Nr. SKA-100/2011 (A43005209), 20., 23.punktu.

⁴⁹ LVM 17.08.2020 vēstule Nr. 4.1-8_01j7_101_20_32.

⁵⁰ Turpat.

⁵¹ LVM interneta mājaslapa: <https://www.lvm.lv/biznesa-partneriem/koksnes-pardosana/piedavajums/sadarbibas-veidi>

procesu tiešsaistē (LVM tīmekļvietnē) ar augšupejošu soli ar mērķi pārdot koksnes produktu piegādes par LVM izdevīgāko cenu. LVM veic elektroniski iesniegtu cenu piedāvājumu apstrādi un matemātiskās modelēšanas rezultātā aprēķina ekonomisko izdevīgumu un apjomu. Koksnes produkti var tikt pārdoti atvērtā cenu piedāvājuma veidā, kas ir pielāgots koksnes produktiem, kuru ražošanas apjomi, iznākums (atbilstība kvalitātes aprakstam) un/vai izstrādes laiks nav prognozējams (piem. oša zāģbāļi 18cm<).⁵²

66. Līdzīgā veidā tiek izraudzīti arī ilgāka termiņa sadarbības partneri. Proti, tiek veikta vairākkārtēja elektroniski iesniegtu cenu piedāvājumu apstrāde, ekonomiskā izdevīguma un apjoma aprēķināšana. Pircēja cenas piedāvājums (EUR/m³, EUR/ber.m³, EUR/MWh) nosaka līguma apjomu (m³, ber.m³, MWh), konkurējot ar citu pircēju cenu piedāvājumiem. Gadījumā, ja uz koksnes produktu pretendē neliels skaits pretendentu un paredzams, ka citi pārdošanas veidi nesniegtu vēlamo rezultātu, kā arī zema pieprasījuma tirgus apstākļos LVM izmanto dokumentētu sarunu procedūru. Tajā LVM un pretendents vienojas par sadarbības nosacījumiem (apjomu, cenu).⁵³
67. Tirgus dalībniekiem, kas vēlas pretendēt uz kokmateriālu piegādes līgumu noslēgšanu LVM rīkotajās izsolēs, ir izvirzīti konkrēti kvalifikācijas kritēriji, tostarp, piemēram, attiecībā uz nodokļu samaksas pienākumu izpildi un darba ņēmēju atalgojuma līmeni.⁵⁴
68. No minētā izriet, ka LVM kokmateriālus pārdod galvenokārt publisku izsoļu ceļā. Tirgus dalībniekiem, kuri vēlas iegādāties kokmateriālus no LVM, ir jāatbilst noteiktiem kvalifikācijas kritērijiem un savstarpēji jākonkurē ar cenu piedāvājumiem. Maksimālais līguma termiņš, kādu iespējams noslēgt šādā standarta procedūrā, nepārsniedz trīs gadus. Attiecīgi līguma termiņu kvalifikācijas kritēriju ziņā LVM nepiedāvā IML pielīdzināmas programmas.

4.3. IML noslēgšanas vēsturiskie tiesiskie un faktiskie apstākļi

IML noslēgšana

69. IML tika slēgti 1991.–1998. gadā par valsts īpašumā esošo koksnes resursu ieguvi no valstij piederošās mežu zemes noteiktā teritorijā.⁵⁵ IML slēdza Valsts meža dienests bez vienotas pieejas.⁵⁶ IML noslēgšanas primārais mērķis bija atvieglot pāreju no padomju laika komandekonomikas uz tirgus ekonomiku un nodrošināt zināmu stabilitāti ar koksnes pirmapstrādi saistītiem valsts uzņēmumiem (mežrūpniecības saimniecībām) privatizācijas procesā.⁵⁷
70. 12.07.1991. Latvijas Republikas Ministru Padome pieņēma lēmumu Nr. 180 “Par mežizstrādi” (turpmāk – Lēmums Nr. 180), ar kuru tā apstiprināja Pagaidnoteikumus ilgtermiņa līgumu noslēgšanai par meža platību nodošanu mežizstrādei (turpmāk – Pagaidnoteikumi). Lēmuma Nr. 180 pirmajā rindkopā norādīts, ka tā mērķis ir nodrošināt meža resursu racionālu izmantošanu un saskaņot mežizstrādātāju un zemes lietotāju

⁵² LVM interneta mājaslapa: <https://www.lvm.lv/biznesa-partneriem/koksnes-pardosana/piedavajums/sadarbibas-veidi>.

⁵³ LVM interneta mājaslapa: <https://www.lvm.lv/biznesa-partneriem/koksnes-pardosana/piedavajums/sadarbibas-veidi>.

⁵⁴ LVM interneta mājaslapa: https://www.lvm.lv/images/lvm/koksnes_produkti/2026/2025_10_vsn_ist_2006/8_piel_ist_kriteriji_2026_1.pdf

⁵⁵ LVM 29.01.2025. prezentācija, 5. slaidis.

⁵⁶ Turpat.

⁵⁷ Turpat.

intereses. Pagaidnoteikumu 12. punktā noteikti mežizstrādātāju, kuriem nodotas meža zemju platības saskaņā ar ilgtermiņa līgumu, pienākumi, piemēram, uzturēt kārtībā to ceļu tīklu, kurus izmanto mežizstrādes vajadzībām, piedalīties ceļu klātnes izbūvē un finansēt ceļu seguma izbūvi līgumā paredzētajos objektos un nekavējoties sniegt palīdzību meža ugunsgrēku dzēšanas darbos.

71. 24.02.1993. tika pieņemts Ministru Padomes lēmums Nr. 96 “Par valsts meža izmantošanas kārtību” (turpmāk – Lēmums Nr. 96), ar kuru par spēku zaudējušu tika atzīts Lēmums Nr. 180. Lēmuma Nr. 96 1. punktā norādīts, ka valsts mežos meža izmantošanu organizē Meža ministrijas noteiktajā kārtībā valsts virsmežniecības, ņemot vērā, ka meža resursus valsts mežniecība izsniedz: 1) izsolēs; 2) saskaņā ar meža izmantošanas ilgtermiņa līgumiem, kuri ar valsts virsmežniecībām noslēgti uz desmit gadiem un ilgāku laikposmu un kuros paredzēts valsts meža platības nodot meža izmantošanai, ievērojot Ministru Padomes apstiprinātās cenas koku izsniegšanai uz celma; 3) iedzīvotājiem (personīgajām vajadzībām) pēc pašvaldības iestāžu priekšlikuma vai Ministru Padomes noteikto sociālo programmu izpildei, ievērojot Ministru Padomes apstiprinātās cenas koku izsniegšanai uz celma.
72. 02.05.1995. stājās spēkā likums “Par valsts meža izmantošanu”, kura 14. pants citstarp paredzēja, ka kokmateriālus realizē saskaņā ar ilgtermiņa mežizstrādes līgumiem, kā arī izsolot cirsmas vai atsevišķus kokus. Savukārt minētā likuma 15. panta pirmā daļa paredzēja, ka, slēdzot ilgtermiņa mežizstrādes līgumus, priekšrocības tiesības dodamas tām juridiskajām un fiziskajām personām, kuras atjauno un kopj valsts mežu, uztur kārtībā meža ceļus un ar meža apsaimniekošanu saistītās būves. Uz minētā likuma pamata Ministru kabinets 07.11.1995. izdeva noteikumus Nr. 335 “Noteikumi par kārtību, kādā noslēdzami ilgtermiņa mežizstrādes līgumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 335), ar kuriem par spēku zaudējušu atzina Lēmumu Nr. 96. Noteikumos Nr. 335 norādīts, ka, lai izvēlētos sadarbības partnerus ilgtermiņa līguma noslēgšanai, valsts virsmežniecība rīko atklātu konkursu, kā arī noteikta šo konkursu norises kārtība. Kā skaidrojusi LVM, noteikumi Nr. 335 paredzēja vienotu kārtību IML slēgšanai un blakus līgumu noslēgšanu par mežsaimniecisko darbu veikšanu bez maksas, proti, bartera veidā.⁵⁸
73. IML tika ietverti Pagaidnoteikumos un likumā “Par valsts mežu izmantošanu” norādītie mežizstrādātāju pienākumi: veikt meža atjaunošanas, kopšanas pasākumus, uzturēt kārtībā IML platībā esošo ceļu tīklu, veikt meža ceļu projektēšanu, būvniecību u. tml.⁵⁹ IML termiņi, nepastāvot iepriekš zināmai, caurspīdīgai un skaidrai kārtībai, tika pagarināti. Piemēram, ACA Timber (Metsa Forest) IML termiņš, kas sākotnēji noslēgtajā līgumā bija noteikts līdz 30.09.2005., ar papildu protokolu 26.05.1997. tika pagarināts līdz 30.09.2006., savukārt BERIVS – sākotnēji līgumā paredzētais termiņš līdz 30.09.2005. ar papildu protokolu 23.10.1995. tika pagarināts līdz 30.09.2004. Saskaņā ar Ministru kabineta 26.05.1998. noteikumiem Nr. 197 “Noteikumi par ilgtermiņa mežizstrādes līgumu slēgšanas apturēšanu” tika noteikts moratorijs jaunu IML slēgšanai un jau noslēgto IML pagarināšanai.

⁵⁸ LVM prezentācijas 14. slaidis.

⁵⁹ Piemēram, BERIVS IML (oriģināli noslēgts starp virsmežniecību un Rjabova individuālo uzņēmumu) noteikti mežizstrādātāja pienākumi veikt par saviem līdzekļiem meža atjaunošanas pasākumus, veikt par saviem līdzekļiem sastāva kopšanas ciertes, uzturēt kārtībā līgumā esošo ceļu tīklu, veikt meža ceļu projektēšanu, būvniecību un finansēšanu līgumā paredzētajā platībā, sniegt nekavējošu palīdzību meža ugunsgrēka gadījumos, sniegt materiālu palīdzību pēc iepriekšējas vienošanās u. c.

LVM izveide un IML pārņemšana

74. Ministru kabinets 24.09.1999. pieņēma rīkojumu Nr. 453 "Par valsts akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" izveidošanu".⁶⁰ 01.01.2000. stājās spēkā Valsts meža dienesta likums, kura pārejas noteikumu 3. punkts paredz, ka saistības, kas izriet no mežizstrādes līgumiem, kuri noslēgti līdz 28.05.1998. saskaņā ar Noteikumiem Nr. 335, pārņem LVM⁶¹. 17.03.2000. stājās spēkā Meža likums, kura 4. panta otrā daļa paredzēja, ka valsts mežā šajā likumā noteiktās meža īpašnieka funkcijas meža apsaimniekošanā un aizsardzībā veic LVM, kas nodibināta valsts meža īpašuma pārvaldīšanai un apsaimniekošanai. LVM skaidroja, ka normatīvā regulējuma izmaiņas pauž likumdevēja un izpildvaras gribu valsts meža apsaimniekošanu nodot pilnībā LVM pārziņā un atbildībā, nosakot LVM tiešu uzdevumu, kas ietver arī pilna meža apsaimniekošanas cikla darbu nodrošināšanu.⁶²
75. Ministru kabineta 14.08.2003. rīkojuma Nr. 508 "Par valsts meža īpašuma koksnes resursu tirdzniecību 2004. gadā un valsts meža īpašuma koksnes resursu tirdzniecības modeļu izvērtēšanu" 2. punktā noteikts LVM pienākums 2004. gadā neslēgt jaunus ilgtermiņa mežizstrādes līgumus, kā arī neslēgt jaunus cirsmu pirkuma līgumus 2004. gadam uz 2002. un 2003. gadā beigušos ilgtermiņa mežizstrādes līgumu pamata. Proti, tika noteikts pienākums LVM neslēgt jaunus un nepagarināt esošos IML, taču netika pieņemts politisks lēmums par spēkā esošo IML izbeigšanu.⁶³

LVM mēģinājums vienpusēji atkāpties no IML izpildes

76. Kā norādījusi LVM, tā, uzsākot savu saimniecisko darbību, 2000. gadā informēja IML partnerus, ka uzskata IML par neatbilstošiem spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam. Kā izriet no KP rīcībā esošajiem turpmāk norādītajiem tiesu nolēmumiem, starp LVM un IML partneriem norisinājās tiesvedība, jo LVM bija vienpusēji atkāpusies no IML izpildes un IML partneri vērsās tiesā ar prasību par IML izpildi. Ar Saldus rajona tiesas 15.06.2000. lēmumu (lieta Nr. 2-369/2) un pēc tam arī ar Kurzemes apgabaltiesas 10.10.2000. spriedumu (lieta Nr. CA-240/4) tika atzīts, ka LVM nav tiesiska pamata nepildīt IML, un LVM tika uzdots minētos līgumus pildīt visā to spēkā esības laikā. Ar Augstākās tiesas Senāta 18.12.2000. rīcības sēdes lēmumu (lieta Nr. SKC-631) kasācijas tiesvedība lietā izbeigta. Tādējādi Kurzemes apgabaltiesas 10.10.2000. spriedums ir stājies spēkā.
77. Šajā sakarā jāuzsver, ka minētajā tiesvedībā netika vērtēta un nevarēja tikt vērtēta LVM darbība un IML nozīme kontekstā ar KL paredzēto valsts kapitālsabiedrības pienākumu nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci, jo konkrētais regulējums stājās spēkā tikai 01.01.2020. Šajā lietā KP nevērtē IML noslēgšanas un spēkā esības tiesiskumu līdz 01.01.2020.

IML pārveide

78. 2012. un 2013. gadā sākās IML pārveide. LVM norādītie IML pārveides mērķi bija saīsināt IML darbības termiņus, paaugstināt meža apsaimniekošanas efektivitāti, iespējami mazināt

⁶⁰ <https://likumi.lv/ta/id/17919-par-valsts-akciju-sabiedrības-latvijas-valsts-meži-izveidosanu>

⁶¹ LVM pārņem 361 spēkā esošos IML. Skat. LVM 18.02.2025. prezentācija, 26. slaidis.

⁶² LVM 04.04.2025. vēstule Nr. 4.1-20241_101_25_252.

⁶³ Skat. LVM 29.01.2025. prezentācija, 19. slaidis.

cirsmu pārdošanu un gūt pēc iespējas lielāku ekonomisko ieguvumu no IML.⁶⁴ Savukārt pārveides pamatprincipi ir šādi.⁶⁵ Sākotnējo IML darbība tiek apturēta, proti, IML teritorijā saimniecisko darbību veic LVM, un IML termiņš tiek saīsināts, bet netiek samazināts IML partnerim paredzētais koksnes apjoms. Augošu koku jeb cirsmu pārdošanas vietā tiek slēgti apaļo kokmateriālu piegādes līgumi. Saskaņā ar šiem piegādes līgumiem tiek piegādāti IML partnera (pircēja) tehnoloģiskām iespējām un vajadzībām atbilstoši apaļie kokmateriāli neatkarīgi no koksnes veidiem oriģinālajā IML teritorijā, samazinot šī sortimenta kokmateriālu pieejamību tirgus dalībniekiem, kas to iegūst konkurences apstākļos.

1. tabula

01.01.2023. spēkā esošo IML uzskaitījums⁶⁶

IML partnera nosaukums	IML noslēgšanas datums	IML termiņš	IML termiņš pēc IML pārveides 3. posma realizācijas	Pārveides līguma datums	Pārveides līguma termiņš
PATA Saldus ⁶⁷	27.09.1991.	08.03.2071. ⁶⁸	30.10.2054.	31.01.2022.	31.12.2026.
PATA Saldus	16.10.1992.	08.03.2071.	30.10.2054.	31.01.2022.	31.12.2026.
PATA Saldus	05.12.1996.	08.03.2071.	30.10.2054.	31.01.2022.	31.12.2026.
PATA Saldus	21.02.1996.	08.03.2071.	30.10.2054.	31.01.2022.	31.12.2026.
ACA Timber	16.03.1995.	31.07.2072.	31.05.2042.	08.03.2022.	31.03.2027. ⁶⁹
ACA Timber	27.09.1991.	30.09.2096.	Nepiedalījās IML pārveides procesā		
BERIVS	23.10.1995.	30.09.2094.	Nepiedalījās IML pārveides procesā		
KREBSAR	10.03.1997.	30.09.2047.	Nepiedalījās IML pārveides procesā		
KREBSAR	03.02.1997.	30.09.2047.	Nepiedalījās IML pārveides procesā		
PATA Strenči	11.09.1995.	30.09.2026.	Nepiedalījās IML pārveides procesā		
PATA Strenči	30.08.1996.	30.09.2026.	Nepiedalījās IML pārveides procesā		

⁶⁴ Turpat, 26. slaidis.

⁶⁵ Turpat, 27. slaidis.

⁶⁶ Skat. LVM 20.01.2023. vēstule Nr. 4.1-2_00lf_101_23_67

⁶⁷ Jēkabpils kokapstrāde un vēlāk PATA Jēkabpils ir PATA Saldus piegādes līguma saistības daļējā apmērā pārnēmējs. 06.01.2017. tika noslēgts līgums par daļēju piegādes līguma noslēgšanas saistību nodošanu no PATA Saldus sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “Jēkabpils mežrūpniecība” (vēlākais nosaukums “Jēkabpils kokapstrāde”). Saskaņā ar 20.05.2022. uzņēmuma daļas pirkuma līgumu, kas noslēgts starp Jēkabpils kokapstrāde un PATA Jēkabpils, Jēkabpils kokapstrāde uzņēmuma pastāvīga daļa, kas ir saistīta ar kokapstrādi (zāģēšana, ēvelēšana, impregnēšana, koka taras ražošana), ar visām tai piederošajām tiesībām un saistībām, nonāca PATA Jēkabpils īpašumā.

⁶⁸ Pirms pārjaunošanas Pata Saldus noslēgto IML termiņi bija līdz 30.09.2096.

⁶⁹ Līdz saistību pilnīgai izpildei, bet ne vēlāk kā līdz 31.03.2027.

79. Attiecīgi atbilstoši 1. tabulas datiem 01.01.2023. spēkā bija 11 IML, kas noslēgti ar 5 partneriem. No 11 IML pārjaunoti bija pieci. PATA Saldus (attiecībā uz četriem IML) un ACA Timber (Metsa Forest) (attiecībā uz vienu IML) piedalījās IML pārveides procesā (sk. 1. tabulu) ar piegādes līgumiem 2022.–2026. gadam. Pēc IML pārveides 3. posma (jeb piegādes līgumu 2022.–2026. gadam) izpildes, PATA Saldus IML būtu spēkā līdz 08.03.2021., savukārt pārveidotais Metsa Forest IML būtu spēkā līdz 31.07.2022.
80. Saskaņā ar piegādes līgumiem, kas ir bijuši spēkā no 2020. gada (pārveides 2. posma līgums piegādēm 2017.–2021. gadam un pārveides 3. posma līgums piegādēm 2022.–2026. gadam) LVM piegādā PATA Saldus, Jēkabpils kokapstrāde un PATA Jēkabpils⁷⁰ noteiktu apjomu (m³) egles un priedes (skujkoku) II šķiras zāgbaļķus, kuru caurmērs pārsniedz 10 cm. LVM realizē konkrēto sortimentu gan saskaņā ar IML, gan izsolēs īstermiņa un ilgāka termiņa sadarbības partneriem. Tā skujkoku II šķiras zāgbaļķu daļa, ko PATA Saldus un PATA Jēkabpils⁷¹ iegādājas saskaņā ar IML nosacījumiem, ir lielākā daļa no kopējā apaļo kokmateriālu apjoma, ko šie komersanti iegādājas no LVM. Laikā no 2020. līdz 2024. gadam PATA Saldus ieguva vidēji 60,6 % apaļo kokmateriālu IML ceļā, savukārt PATA Jēkabpils – 58,1 %.
81. LVM realizētais skujkoku II šķiras zāgbaļķu īpatsvars no visiem LVM realizētajiem apaļajiem kokmateriāliem 2020.–2024. gadā bija vidēji 35,5 %⁷², no kuriem 16,5 % realizēti IML partneriem.
82. Savukārt saskaņā ar Metsa Forest piegādes līgumiem, kas ir bijuši spēkā no 2020. gada, LVM piegādā noteiktu apjomu (m³) skuju koku papīrmalku un bērza papīrmalku Metsa Forest. Laikā no 2020. līdz 2024. gadam Metsa Forest vispār nepiedalījās LVM organizētajās izsolēs un visu sev nepieciešamo apaļo kokmateriālu apjomu ieguva IML ceļā. LVM paskaidroja, ka viss LVM realizētais skujkoku papīrmalkas un bērza papīrmalkas apjoms ir attiecināms uz Metsa Forest pārveidoto IML.⁷³ Proti, Metsa Forest IML ir vienīgais līgums, kura ietvaros LVM ražo papīrmalku. Publiskā pārdošanas procesā LVM papīrmalku nepiedāvā un nepārdod. Tievo dimensiju apaļos kokmateriālus LVM piedāvā kā kamīnmalku, tehnoloģisko koksni un malku.⁷⁴
83. Apaļo kokmateriālu cena (skujkoku II šķiras zāgbaļķu, skujkoku papīrmalkas vai bērza papīrmalkas) ir noteikta piegādes līgumos pirmajam piegādes periodam. Pēc pirmā perioda tā tiek pārrēķināta, reizinot esošo cenu ar indeksu. Attiecībā uz skujkoku II šķiras zāgbaļķiem LVM sniedza informāciju par vidējām svērtajām cenām, kas noteiktas piegādes līgumos.⁷⁵ Tā kā IML un ilgāka termiņa līgumu (kas noslēgti izsoļu rezultātā) izpilde notiek konsolidēti, LVM nevarēja sniegt informāciju atsevišķi par IML realizācijas cenām.⁷⁶ Vidējās svērtās cenas IML partneriem pārsvarā bija nedaudz augstākas nekā LVM vidējās svērtās cenas (ar izņēmumu Jēkabpils kokapstrāde 2020.–2021. gadā).⁷⁷

⁷⁰ Kā skaidrots iepriekš, Jēkabpils kokapstrāde un PATA Jēkabpils ir PATA Saldus piegādes līguma saistības daļējā apmērā pārņēmējs.

⁷¹ Atsauce uz PATA Jēkabpils ietver PATA Jēkabpils un Jēkabpils kokapstrāde.

⁷² Skat. LVM 04.04.2025. vēstules 6. pielikuma darblapa “Skuju koku II šķ. ZB 2010-2024”.

⁷³ LVM 04.04.2025. vēstules 6. pielikuma darblapa “Papīrmalka”.

⁷⁴ Turpat.

⁷⁵ LVM 04.04.2025. vēstules Nr. 4.1-20241_101_25_252 6. pielikuma darblapa “Skuju koku II šķ. ZB”.

⁷⁶ Turpat.

⁷⁷ Skat. turpat.

LVM sniedza informāciju arī par skuju koku un bērza papīrmalkas realizācijas cenām.⁷⁸ Ņemot vērā, ka konkrētos sortimentus LVM realizē tikai Metsa Forest saskaņā ar Metsa Forest IML, tās nav iespējams tieši salīdzināt ar LVM organizēto izsoļu cenām.

84. Secināms, ka IML izpilde kopš līgumu pārveidēm notiek citādi nekā to sākotnējais mērķis un nekā tas bija pielīgts sākotnējos IML. Pārjaunotie līgumi garantē kokmateriālu piegādes IML partneriem konkrētā apjomā, neatkarīgi no tā, kādi kokmateriāli un kādā apjomā pieejami (vai būtu pieejami nākotnē) sākotnējās IML partneriem paredzētajās cirsmu teritorijās, kā arī pārjaunotie līgumi paredz iespēju IML partneriem saņemt savām vajadzībām atbilstošus kokmateriālus. Lai arī līdz ar pārjaunojuma līgumu noslēgšanu tika saīsināti IML termiņi, nav pamata uzskatīt, ka tādējādi samazinās arī IML partneriem pārdoto kokmateriālu apjoms.
85. Ne visi IML tika pārveidoti. Netika pārveidoti IML ar ACA Timber (Metsa Forest) (IML termiņš līdz 30.09.2096.), BERIVS (IML termiņš līdz 30.09.2094.), KREBSAR (IML termiņš līdz 30.09.2047.) un PATA Strenči (IML termiņš līdz 30.09.2026.) (skat. 1. tabulu). Līdzīgi kā pārveidoto IML gadījumā, LVM un nepārveidotā IML partneris noslēdz vienošanos par sadarbību uz pieciem gadiem, kurā noteikti ikgadējie pārdošanas apjomi galvenajā un krājas kopšanas cirtē. LVM paskaidroja, ka vienošanās par sadarbību satura ziņā ir identiskas cirsmu pirkuma līgumiem.⁷⁹
86. LVM skaidroja, ka 2000. gadu sākumā tika izveidota darba grupa un panākta vienošanās par izmaiņām IML”.⁸⁰ Viena no būtiskajām izmaiņām bija tā, ka IML partneri vairs neveic mežsaimnieciskos darbus⁸¹. Dibinot LVM un ar likumu nododot tās uzdevumā valsts mežu apsaimniekošanu un uzturēšanu, zuda sākotnējā jēga IML partneru pienākumam veikt ieguldījumus IML teritorijas uzturēšanā un attīstībā.⁸² LVM ir apstiprinājusi, ka ar meža teritoriju uzturēšanu un atjaunošanu saistītos darbus, kas paredzēti IML, neveic neviens IML partneris.⁸³
87. LVM skaidroja, ka šobrīd nepārveidoto IML priekšmets ir koku ciršanas tiesības IML norādītā teritorijā un īpašuma tiesības uz nocirstajiem kokiem, savukārt IML partnera pienākums pamatā ir nopirkt un nocirst LVM piedāvāto apjomu.⁸⁴ Savukārt pārveidoto IML priekšmets ir noteiktu sortimentu apaļo kokmateriālu piegāde noteiktā apjomā.
88. Tātad šobrīd ir mainījusies ne tikai sākotnēji noslēgto IML būtība (daļu no tiem pārveidojot par apaļo kokmateriālu piegādes līgumiem), bet jau kopš LVM nodibināšanas, tātad jau vairāk nekā 25 gadus IML partneri nepilda (un tiesiski arī nevar izpildīt) sākotnēji pielīgtais saistības veikt meža uzturēšanu teritorijās, uz kurām attiecas IML un kas bija būtisks šo līgumu nosacījums.

⁷⁸ Turpat, darblapa “Papīrmalka”.

⁷⁹ LVM 04.04.2025. vēstule Nr. 4.1-20241_101_25_252., 2. lp.

⁸⁰ LVM 29.01.2025. prezentācija, 19. slaidis.

⁸¹ Turpat.

⁸² Skat. LVM 04.04.2025. vēstuli Nr. 4.1-20241_101_25_252..

⁸³ Turpat, 2. lp, skat. arī LVM 30.07.2024. vēstuli Nr. 4.1-2_0517_200_24_774.

⁸⁴ LVM 04.04.2025. vēstule Nr. 4.1-20241_101_25_252., 2. lp.

4.5. IML un citos līgumos realizētais kokmateriālu apjoms

2. tabula

LVM apaļo kokmateriālu realizācija, izdalot IML partneriem realizēto apjomu, 2020.–2025. gadā⁸⁵

LVM apaļo kokmateriālu realizācija kopā (m³)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	7235 780	6 641 187	6 394 092	6 942 009	7 449 526	7 064 446
Apaļo kokmateriālu realizācija IML partneriem (m³)						
Metsa Forest/ ACA Timber	89 193	92 993	100 392	114 404	107 986	(*)
Jēkabpils kokapstrāde	153 000	153 000				
PATA Jēkabpils			120 000	150 000	150 000	(*)
PATA Saldus	235 000	235 000	230 000	237 500	237 500	(*)
Apaļo kokmateriālu realizācija IML partneriem (m³)						
Kopā	477 193	480 993	450 392	501 904	495 486	(*)
Vidēji	483 178					
Kopā 2020.-2025. g.	2 899 073					
IML partneri, % no visa LVM apjoma	6,6	7,2	7,0	7,2	6,7	6,9
Vidēji (%)	6,9					

3. tabula

Summa EUR, par kādu LVM realizēja apaļos kokmateriālus IML partneriem 2020.–2025. gadā⁸⁶

	2020	2021	2022	2023	2024	2025 ⁸⁷
Metsa Forest/ ACA Timber	4 011 669	4 208 510	6 637 239	9 789 944	7 300 088	(*)

⁸⁵ Skat. LVM 04.04.2025. vēstules 7. pielikuma darblapas “Apaļie kokmateriāli 2020_labots”, “Apaļie kokmateriāli 2021”, “Apaļie kokmateriāli 2022_labots”, “Apaļie kokmateriāli 2023”, “Apaļie kokmateriāli 2024” un LVM 11.03.2026. vēstules 1.un 2. pielikumu.

⁸⁶ Skat. turpat, LVM 04.04.2025. vēstules Nr. 4.1-20241_101_25_252. 6. pielikuma datne “Skuju koku II šķ. ZB”.

⁸⁷ Aprēķināts balstoties uz LVM 11.03.2026. vēstulē sniegto informāciju

Jēkabpils kokapstrāde	8 826 570	12 243 060				
PATA Jēkabpils			13 455 600	16 764 000	12 976 500	(*)
PATA Saldus	13 684 050	19 147 800	25 762 300	26 801 875	20 536 625	(*)
Kopā	26 522 289	35 599 370	45 855 139	53 355 819	40 813 213	(*)
Vidēji	39 911 490					
Kopā 2020.- 2025.	239 468 943					

89. Kā redzams 4. tabulā, LVM realizētais skujkoku II šķiras zāģbaļķu apjoms 2010.–2025. gada periodā bija vidēji 2,2 milj. m³ gadā. No šī apjoma LVM pārdeva IML partneriem (Jēkabpils kokapstrāde, PATA Jēkabpils un PATA Saldus) vidēji (*) m³ gadā.
90. Savukārt, kā redzams 4. tabulā, IML partneriem realizētā skujkoku II šķiras zāģbaļķu apjoma īpatsvars no visa LVM realizētā konkrētā sortimenta apjoma 2010.–2025. gadā bija vidēji 16,4 %.

4. tabula

LVM skujkoku II šķiras zāģbaļķu realizācija, izdalot IML partneriem realizēto apjomu, 2010.–2025. gadā⁸⁸

Gads	LVM realizētais apjoms (m ³)	IML partneriem realizētais apjoms (m ³)	Citiem partneriem (ne IML) realizētais apjoms (m ³)	IML īpatsvars (%)
2010 ⁸⁹	2 214 252		2 214 252	
2011	2 450 422		2 450 422	
2012	1 949 291		1 949 291	
2013	1 862 587		1 862 587	
2014	1 712 125	313 000	1 399 125	18.3

⁸⁸ Skat. LVM 04.04.2025. vēstules Nr. 4.1-20241_101_25_252.6. pielikuma datne “Skuju koku II šķ. ZB 2010-2024” un LVM 11.03.2026. vēstules 2. pielikums datne “STAB_IESP_IMLparv_apjomi” un LVM 11.03.2026. vēstuli

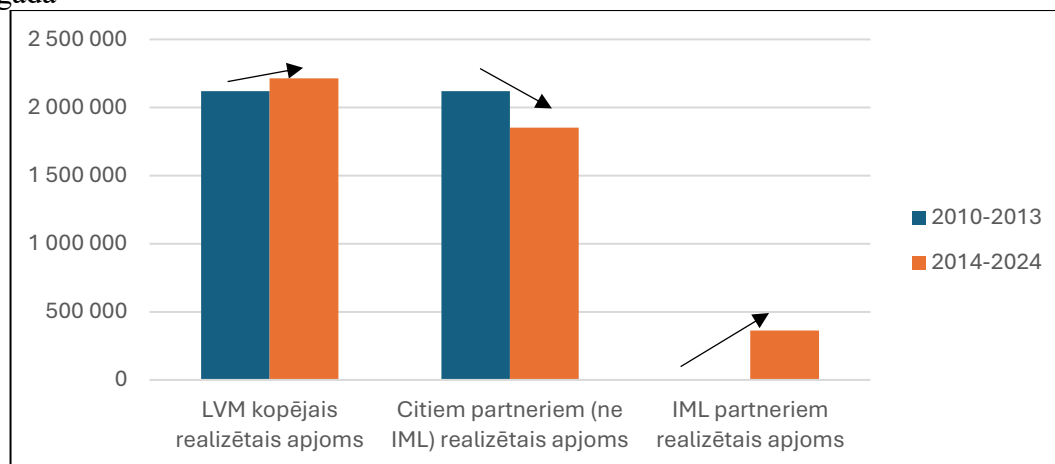
⁸⁹ IML partneriem realizēto kokmateriālu apjoms un īpatsvars no kopējā LVM realizētā kokmateriālu apjoma aprēķināts, sākot no 2014. gada, kad tika slēgti IML pārveides līgumi, saskaņā ar kuriem atsevišķiem IML partneriem paredzēts piegādāt apakšos kokmateriālus.

2015	1 698 881	313 000	1 385 881	18.4
2016	1 885 265	313 000	1 572 265	16.6
2017	2 156 087	368 000	1 788 087	17.1
2018	2 171 538	388 000	1 783 538	17.9
2019	2 431 537	388 000	2 043 537	16.0
2020	2 640 088	388 000	2 252 088	14.7
2021	2 315 494	388 000	1 927 494	16.8
2022	2 353 032	350 000	2 003 032	14.9
2023	2 426 987	387 500	2 039 487	16.0
2024	2 560 910	387 500	2 173 410	15.1
2025	2 559 852	395 338	2 164 514	15,4
Vidēji	2 211 771.75	364 944.83	2 584 084.16	16.4

91. Kā to parāda 1. grafiks, LVM II šķiras skujkoku zāgbaļķu realizācija publiskās pārdošanas ceļā samazinājās, kad tika noslēgti pirmie IML pārveides līgumi (2014. gadā), kas paredzēja skujkoku II šķiras zāgbaļķu piegādes IML partneriem. Vidējais apjoms, ko LVM realizēja izsoļu veidā 2010.–2013. gadā bija vidēji 2,12 milj. m³, savukārt 2014.–2024. gadā – 1,85 milj. m³.
92. Lai gan LVM kopējais realizētais II šķiras skujkoku zāgbaļķu apjoms ir audzis, sākot no 2014., 2015. gada, vidējais apjoms, kas tika realizēts izsoļu veidā, 2014.–2024. gada periodā samazinājās par vidēji 267 500 m³ salīdzinājumā ar 2010.–2013. gada periodu. Izsakot to procentuāli, lai gan kopējais LVM realizētais skujkoku II šķiras zāgbaļķu apjoms 2014.–2024. gada periodā pieauga par 4,3 % salīdzinājumā ar 2010.–2013. gada periodu, izsoļu veidā pieejamais skujkoku II šķiras zāgbaļķu apjoms samazinājās par 12,6 %. 2010.–2013. gada vidējais realizācijas izsoļu ceļā līmenis tika sasniegts (pārsniegts) tikai divos gados pēc IML pārveides, proti, 2020. un 2024. gadā. Savukārt 2013. gada līmenis pirmo reizi tika sasniegts (pārsniegts) tikai 2019. gadā. Attiecīgi secināms, ka nebija iespējams vienlaicīgi īstenot IML pārveidi (un piegādāt pārveidoto IML partneriem skujkoku II šķiras zāgbaļķus), nesamazinot konkrētā sortimenta pieejamību LVM publiskajās izsolēs.

1. grafiks g

LVM vidējo realizēto skujkoku II šķiras zāģbaļķu apjomu (m³) salīdzinājums pirms un pēc 2014. gada⁹⁰

93. Skujkoku zāģbaļķi ir vērtīgs kokmateriāla sortiments, un skujkoku zāģbaļķu pārstrādes kapacitāte Latvijā pārsniedz piedāvājumu (gan no valsts, gan no privātajiem mežiem)⁹¹. LVM ir lielākais skujkoku zāģbaļķu piegādātājs. Valsts mežos dominē skujkoki (egle un priede) salīdzinājumā ar pārējiem (privātajiem) mežiem, piemēram, egles un priedes īpatsvars valsts mežos 2023. gadā bija 72,4 %, savukārt pārējos mežos – 38,9 %⁹². Kurzemes reģionā ir izteikts valstij piederošo mežu īpatsvars.⁹³
94. Augošus kokus (koku ciršanas tiesības) LVM pārsvarā realizē tikai IML partneriem. IML ceļā LVM 2020.–2025. gadā realizēja 98,7 % no kopējā realizētā augošu koku apjoma.⁹⁴

⁹⁰ KP apkopojums, balstoties uz LVM sniegtajiem datiem. Skat. LVM 04.04.2025. vēstules 6. pielikuma darblapa “Skuju koku II šķ. ZB 2010-2024”.

⁹¹ To ir norādījuši gan vairāki tirgus dalībnieki, gan arī ZM pārstāvji.

⁹² Inventarizētā mežaudžu krāja sadalījumā pa valdošajām koku sugām (m³) 2023. gadā. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_NOZ_ME_ME/MEP062/table/tableViewLayout1/

⁹³ Skat. LVM 29.01.2025. prezentācija, 7. slaidis.

⁹⁴ Skat. LVM 04.04.2025. vēstules Nr. 4.1-20241_101_25_252.7. pielikuma darblapa “Augoši koki 2020-2024”.

5. tabula

LVM augošu koku realizācija (m³), izdalot IML partneriem realizēto apjomu, 2020.–2025. gadā

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
LVM augošu koku realizācija kopā						
	290 447	193 029	194 122	129 150	228 795	197 439
LVM augošu koku realizācija IML partneriem						
Berivs SIA	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Krebsar SIA	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
(*)	(*)	(*)	0	0	0	0
Metsa Forest /ACA Timber	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
PATA Strenči AS	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
(*)	(*)	0	0	0	0	0
Kopā	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)

95. Apkopojot iepriekš minēto, vidēji 2020.–2025. gadā LVM realizēja 9,6 % no kopējā realizētā kokmateriālu apjoma (apaļie kokmateriāli un augoši koki) IML partneriem (skat. 6. tabulu).⁹⁵

6. tabula

LVM kokmateriālu (apaļie kokmateriāli un augoši koki) realizācija (m³), izdalot IML partneriem realizēto apjomu, 2020.–2025. gadā

LVM kokmateriālu (apaļie un augoši koki) realizācija kopā						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	7 526 227	6 834 216	6 588 214	7 071 159	7 678 321	7 065 656
LVM kokmateriālu realizācija IML partneriem						
	763 813	669 618	640 283	629 521	723 465	689 334
IML partneri, % no visa apjoma	10,1	9,8	9,7	8,9	9,4	9,7
					Vidēji	9,6%

96. No iepriekš minētā KP secina, ka LVM būtisku apjomu no kopējā realizētā kokmateriālu apjoma (apaļie kokmateriāli un augoši koki) realizēja IML partneriem, tādējādi nodrošinot tiem ilgtermiņa stabilu un prognozējamu piekļuvi būtiskai resursa daļai. Tas veicina atšķirīgus konkurences apstākļus starp IML partneriem un pārējiem tirgus dalībniekiem,

⁹⁵ Skat. LVM 04.04.2025. vēstules Nr. 4.1-20241_101_25_252.7. Pielikums un LVM 11.03.2026. vēstules pielikums.

kuriem piekļuve attiecīgajiem resursiem ir atkarīga no to spējas iegūt kokmateriālu savstarpējās konkurences apstākļos.

4.6. Sniegtie viedokļi par IML

97. KP veica arī kokmateriālu tirgus dalībnieku aptauju saistībā ar IML ietekmi uz konkurenci, lūdzot sniegt viedokli 15 tirgus dalībniekiem, kuri bija lielākie apaļo kokmateriālu pircēji no LVM un kuri nav IML partneri. Uz KP aicinājumu sniegt viedokli atsaucās 11 tirgus dalībnieki (jāatzīmē, ka ne visiem tirgus dalībniekiem bija konkrēts viedoklis, ņemot vērā, ka to rīcībā nebija pietiekamas informācijas par IML). Turpmāk norādīti tirgus dalībnieku sniegtie viedokļi.
98. “Gan sākotnēji noslēgtie IML, gan pārveides līgumi negatīvi ietekmē konkurenci, jo attiecīgie LVM sadarbības partneri iegūst tiesības iegādāties kokmateriālus ārpus izsolēm, turpretim citi tirgus dalībnieki izsoles ceļā nevar pretendēt uz attiecīgo kokmateriālu apjomu, pat piedāvājot augstāku cenu.”⁹⁶
99. “IML partneriem ir iespēja bez konkursa (izsoles) un konkurences iegādāties augstas kvalitātes koksni, kas atrodas teritorijās netālu no tiem piederošām kokzāgētavām un/vai kokmateriālu uzglabāšanas vietām. Tāpat IML partneriem ir iespēja bez konkursa nodrošināt visas ar cirsmu izstrādi saistītās darbības (zāģēšana, pievešana, nokraušana, transportēšana) teritorijās, kas atrodas netālu no kokzāgētavām un/vai kokmateriālu uzglabāšanas vietām.”⁹⁷
100. “IML un to grozījumi, pielikumi un papildu vienošanās nodrošina to, ka atsevišķiem tirgus dalībniekiem un to saistītajiem uzņēmumiem ir nodots pilnīgi viss koksnes izstrādes un realizācijas process, sākot no mežizstrādes un transportēšanas un beidzot ar to iegādi, pārstrādi un tālāku realizāciju. Tādējādi ar IML radītajām priekšrocībām tiek ietekmēta konkurence vairākos saistītos tirgos, piemēram, bet ne tikai:
 - 1) mežizstrādes pakalpojumu tirgus;
 - 2) koksnes produktu tirdzniecības tirgus, kurā ietilpst augstas kvalitātes apaļie kokmateriāli un citi koksnes produkti;
 - 3) apaļo kokmateriālu transporta pakalpojumu tirgus;
 - 4) kokmateriālu izstrādājumu tirdzniecības tirgus, kurā ietilpst daudzi un dažādi no kokmateriāliem radīti produkti, tostarp palešu dēļi, palešu bloki (celtniecības brusas), koka paletes, apdares dēļi, OSB u. c.”⁹⁸
101. “Tāpat IML partneriem pēc līgumu grozījumiem tiek nodrošināti īpaši labvēlīgi kokmateriālu iegādes noteikumi, kas nav saimnieciski izdevīgi LVM, bet nodrošina iespēju IML partneriem patstāvīgi un pēc saviem ieskatiem izvēlēties, kad un kādā apjomā iegādāties un izstrādāt kokmateriālus, kas atrodas attiecīgajā teritorijā. Turklāt IML un to grozījumos ir noteikts kopējais izstrādājamo kokmateriālu apjoms visā šī līguma darbības termiņā. Tādējādi IML partneri, ja to vēlas, jau šobrīd var iegādāties visu vai lielāko daļu IML un tā grozījumos noteikto kokmateriālu apjomu.”⁹⁹
102. “IML, to grozījumi un papildu vienošanās arī veido sistēmu, kuras ietvaros IML partneri tiek pasargāti no riskiem, kurus normālos tirgus apstākļos uzņemamas mežizstrādātāji. Proti,

⁹⁶ SIA „KUREKSS” 16.10.2023. vēstule Nr. 2-6-39.

⁹⁷ SIA „KUREKSS” 16.10.2023. vēstule Nr. 2-6-39.

⁹⁸ Turpat.

⁹⁹ Turpat.

mežizstrādātājiem normālos tirgus apstākļos ir jāmaksā cirsmas īpašniekam maksa par katru “celmu”, kas atrodas cirmā, neatkarīgi no tā, cik kvalitatīvu kokmateriālu no attiecīga “celma” var iegūt. Taču IML partneri samaksu LVM veic tikai pēc tam, kad tie jau citā statusā, t. i., kā nocirsto un izvesto kokmateriālu saņēmēji, ir veikuši kokmateriālu kvalitātes pārbaudi, tādā veidā maksājot LVM nevis par katru “celmu”, bet gan atsevišķu samaksu par kvalitatīviem un izbrāķētiem kokmateriāliem. Lai gan vispārīgi koksnes produktu tirgū šādi samaksas nosacījumi ir tipiski, tie nav raksturīgi mežizstrādes pakalpojumu tirgū, kur kā minēts iepriekš, mežizstrādātājiem, kas iegādājas un izstrādā cirsmas, samaksa īpašniekiem ierasti ir jāveic par katru “celmu”. Tādējādi IML partneri ir atbrīvoti no jebkādiem saimnieciskiem un komerciāliem riskiem, kas normālos tirgus apstākļos ir jāuzņemas citiem tirgus dalībniekiem. IML turpināšana ilgstoši kropļo konkurenci.”¹⁰⁰

103. “IML noslēgšana, kā arī vienošanās slēgšana ar atsevišķiem IML partneriem par vēsturiski noslēgto IML pārveidi par apaļkoku piegādes līgumiem, apejot izsoles, tādējādi liedzot visiem tirgus dalībniekiem pretendēt uz pieejamo materiālu iegādi, rada negatīvu ietekmi uz konkurences situāciju nozarē.”¹⁰¹
104. “Tā kā atsevišķi IML partneri paši nodarbojas arī ar zāģmateriālu ražošanu, tiek kropļota konkurence attiecīgajā nozarē, jo atsevišķiem tirgus dalībniekiem tiek dotas tiesības iegādāties kokmateriālus, apejot izsoles un attiecīgi pārējiem tirgus dalībniekiem tiek liegta piekļuve attiecīgajiem resursiem.”¹⁰²
105. “Meža kokrūpniecības nozare ir raksturojama kā nozare, kurā vietējā izejmateriāla pieejamība ir limitēta un ražošanas jaudas ir lielākas par legāli pieejamo izejmateriālu apjomu. Tas zināmā mērā arī nosaka, ka IML ir konkurenci ietekmējoši instrumenti un to esamība konkurences apstākļus izkropļo.”¹⁰³ IML un to pārveides līgumu ietekme uz konkurenci nozarē kopumā ir negatīva, jo viennozīmīgi rada nepamatotas ekskluzivitātes priekšrocības atsevišķiem tirgus dalībniekiem koksnes resursu ieguves tirgū. Koksnes resursi ir izšķiroši svarīgi daudzām nozarēm to pastāvēšanai. Pēdējos gados koksnes resursu cenas ir būtiski pieaugušas un konkurence uz to ieguvī aizvien palielinās.”¹⁰⁴
106. “IML negatīvi ietekmē konkurences situāciju kokrūpniecības nozarē, jo kokmateriālu apjomi, kuri tiek pārdoti, pildot šos līgumus, vēl ilgi nebūs pieejami pārējiem tirgus dalībniekiem. Nav iespējams racionāli izskaidrot, kāpēc ir noslēgti līgumi, kuru termiņi nav samērojami ne ar investīciju atmaksāšanās laikiem vai investīciju dzīves ciklu, ne ar cilvēka mūža ilgumu. Tādējādi faktiski ir noslēgti līgumi, kurus daži uzņēmēji mantos vairākās paaudzēs un par kuru ietvaros piegādātajiem resursiem nevarēs konkurēt vēl vairākas citu nozares uzņēmēju paaudzes. Kokmateriālu tirgus īpatnība ir tāda, ka pircēji parasti maksā paaugstinātu cenu jeb piemaksas (augstākas cenas nekā t.s. “spot” tirgos), ja kokmateriālu piegādes ir garantētas ilgākā termiņā. Piemēram, šīs piemaksas ir 5–10 % apmērā pat par daudz īsākiem līgumu termiņiem, kuri parasti nepārsniedz 1 gadu. Ja IML līgumu cenās tas netiek ievērtēts un cenu noteikšanai tiek izmantotas tikai tā brīža tirgus cenas, tas rada papildu konkurences priekšrocības IML līgumu turētājiem. Tā kā ir uzsākts samazināt šo līgumu termiņus “no beigām” jeb veicot piegādes par IML līgumu darbības

¹⁰⁰ SIA „ERTR Grupa” 20.10.2023. vēstule b/Nr.

¹⁰¹ SIA „AKZ” 16.10.2023. vēstule Nr. IR/2023/10/16-01.

¹⁰² SIA „Wika Wood” 11.10.2023. vēstule Nr. 2023/006.

¹⁰³ SIA „Stora Enso Latvija” 10.10.2023. vēstule b/Nr.

¹⁰⁴ SIA „LATGRAN” 20.10.2023. vēstule Nr. IZ-23/128.

beigās paredzētajiem apjomiem, pie tam paturot iespēju IML līgumu turētājiem no šī mehānisma atkāpties jebkurā brīdī, tas rada jaunas konkurences priekšrocības IML līgumu turētājiem. Nav zināms, vai šajās piegādēs cenu noteikšanas mehānismos ir pielietotas nākotnes vērtības kokmateriāliem, kas būtu korekti, ja šodien tiek piegādāti kokmateriālu apjomi, kuri, piemēram, būtu jāpiegādā pēc 80 gadiem. Papildus tam, tā kā ciršanas apjomi ir ierobežoti, tad šīs piegādes no “nākotnes apjomiem” praktiski notiek samazinot citiem tirgus dalībniekiem pieejamo kokmateriālu apjomu šodien.”¹⁰⁵

107. Viedokli, ka IML pārjaunošana rezultātā IML partneru uzņēmumu rīcībā nonāk būtiski lielāki apjomi, nekā sākotnēji paredzēts līgumos, tostarp viens no pieprasītākajiem un vērtīgākajiem sortimentiem — skujkoku zāgbaļķi, kuru pieejamība Latvijas tirgū jau šobrīd ir ierobežota, vēstulē, kas adresēta¹⁰⁶ ZM, paudusi arī LDDK, uzsverot arī nepieciešamību nodrošināt, lai visi valsts rīcībā esošie koksnes apjomi tiktu tirgoti caurskatāmās un vienlīdzīgās procedūrās, kas nodrošina visiem tirgus dalībniekiem vienādas konkurences apstākļus.
108. Tā kā Latvijas Kokrūpniecības federācija savukārt savā 19.09.2024.vēstulē nevarēja paust vienu vienotu savu biedru viedokli, pauda abu pušu argumentus, attiecīgi uzņēmumu, kas ir veikuši ilgtermiņa mežizstrādes līguma pārveidi, ieskatā, IML izpilde, piemērošana, grozīšana, pārveide un/vai izbeigšana ir veicama saskaņā ar spēkā pastāvošo civiltiesisko regulējumu par saistību tiesībām, savukārt uzņēmumi, kas nav iesaistīti ilgtermiņa mežizstrādes līgumu pārveidē, uzsver, ka, saasinoties cīņai par resursu pieejamību, vairākums komersantu, kas pārstrādā apaļkoku sortimentus, kas ir ilgtermiņa mežizstrādes līguma pārveides līguma priekšmeti, uzskata, ka nedrīkst samazināt LVM publiskās pārdošanas procedūrās pieejamo skujkoku zāgbaļķu un tehnoloģiskās koksnes (domājot papīrmalku) apjomu, tādēļ ilgtermiņa līgumu pārveides process nav pagarināms.
109. Savukārt informācija par Ģenerālprokuratūras viedokli par IML pārveidošanas procedūras neatbilstību valsts kapitālsabiedrībām attiecināmajam regulējumam un izteikto brīdinājumu LVM, kā arī vēstuli ZM jau tika sniegta lēmuma III sadaļā.

V TIESISKAIS IZVĒRTĒJUMS UN SECINĀJUMI

110. Attiecībā uz pienākuma nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci pārkāpuma sastāvu izskatāmajā Lietā KP norāda – atbilstoši KL 14.¹ panta pirmajā daļā noteiktajam, lai KP varētu pieņemt KL 14.² panta pirmajā daļā noteikto lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesisko pienākumu un naudas soda uzlikšanu, ir nepieciešams konstatēt turpmāko:
 - 1) Subjektu – tiešās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestādi vai kapitālsabiedrību, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme;
 - 2) Darbību – ar kuru tiek kavēta, ierobežota vai deformēta konkurence;
 - 3) Darbības izpausmi – 1) tirgus dalībnieku diskrimināciju, radot atšķirīgus konkurences apstākļus; 2) priekšrocību radīšanu kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir tieša vai netieša līdzdalība; 3) darbību, kuras dēļ cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana vai darbība tirgū.
 - 4) Pārrunas – kuru rezultātā neizdodas nodrošināt KL prasību ievērošanu.
111. KP norāda, ka izskatāmās Lietas pārkāpuma sastāvs izpaužas šādi.

¹⁰⁵ SIA "Rettenmeier Baltic Timber" 31.10.2023. vēstule Nr. 2023/10/30/1.

¹⁰⁶ LDDK 20.10.2025. vēstule Nr. 2-9e/212

112. **KL 14.¹ panta subjekts** – LVM ir kapitālsabiedrība, kuras kapitāldaļas pilnībā pieder Latvijas valstij, līdz ar to ir atzīstama par kapitālsabiedrību, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme.¹⁰⁷
113. LVM, ņemot vērā savu sevišķo statusu kā publiskas personas kapitālsabiedrībai, veicot saimniecisko darbību – pārdodot kokmateriālus vai mežistrādes tiesības (realizējot ierobežoto stratēģiski svarīgo publisko resursu) – ir sevišķs pienākums nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus visiem tirgus dalībniekiem, kuri vēlas iegādāties kokmateriālus no LVM.
114. Turklāt jāuzsver, ka LVM ir būtiska loma skujkoku zāģbaļķu pieejamības nodrošināšanā Latvijas kokmateriālu tirgū. Tas ir viens no pieprasītākajiem sortimentiem kokmateriālu tirgū. Kopējais IML ietvaros realizētais kokmateriālu apjoms ir aptuveni 9,6 % no visa LVM realizētā apjoma (laikā no 2020. līdz 2025. gadam) un IML partneriem tika atsavināti aptuveni 16,4 % no visa otrās šķiras skujkoku zāģbaļķu apjoma.
115. **KL 14.¹ panta pirmās daļas 1. punktā ietvertā darbība un tās izpaušme.** KP secina, ka konkrētajā Lietā nodibinātie apstākļi apliecina, ka LVM, turpinot pildīt no IML izrietošās saistības pēc 01.01.2020., ir pieļāvusi tirgus dalībnieku diskrimināciju, radot atšķirīgus konkurences apstākļus, kas izpaužas šādi.
116. Attiecībā uz diskriminācijas jēdzienu un konkrētā pārkāpuma izvērtēšanu, KP norāda turpmāko.
117. Tiesiskās vienlīdzības un diskriminācijas aizlieguma princips ir nostiprināts ne tikai, citstarp, KL 14.¹ panta pirmās daļas 1. punktā, bet arī Latvijas Republikas Satversmes 91. pantā. Atbilstoši Satversmes tiesas atzītajam tiesiskās vienlīdzības princips darbojas divos aspektos. No vienas puses, tas **aizsargā personas, kas atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos, pret patvaļīgu atšķirīgu attieksmi**. No otras puses, tas aizsargā personas, kas atrodas atšķirīgos apstākļos, pret patvaļīgu vienādu attieksmi. Vienāda vai atšķirīga attieksme pret noteiktām personām (personu grupām) pati par sevi nenozīmē tiesiskās vienlīdzības principa pārkāpumu. **Pārkāpums būs konstatējams tikai tad, ja šādai attieksmei nav objektīva un saprātīga pamata jeb nav iemeslu šādas attieksmes noteikšanai.** Tādējādi vienlīdzības princips prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī pieļauj vienādu attieksmi pret personām, kas atrodas atšķirīgos apstākļos, un atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas vienādos apstākļos, ja tam ir objektīvs un saprātīgs pamats.¹⁰⁸
118. Savukārt ar objektīvu un saprātīgu pamatu Satversmes tiesas judikatūrā tiek saprasts vienādās vai atšķirīgās attieksmes leģitīmais mērķis un tas, vai ir ievērots samērīguma princips. Šāda izpratne par tiesiskās vienlīdzības principa saturu nosaka arī šā principa iespējamā pārkāpuma pārbaudes mēraukļu jeb pārbaudes soļus: **1) vai norādītās personu grupas atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos; 2) vai un kāds ir atšķirīgo attieksmi attaisnojošs (leģitīms) mērķis; 3) vai ir ievērots samērīguma princips.**¹⁰⁹
119. Attiecībā uz pirmo no šiem kritērijiem, KP ieskatā, nav šaubu, ka tirgus dalībnieki, kuri

¹⁰⁷ Saskaņā ar KL 1. panta 2. punktu izšķiroša ietekme ir iespēja tieši vai netieši:

a) kontrolēt (regulāri vai neregulāri) lēmumu pieņemšanu tirgus dalībnieka pārvaldes institūcijās, realizējot līdzdalību vai bez tās;

b) iecelt tādu tirgus dalībnieka pārraudzības institūcijas vai izpildinstitūcijas locekļu skaitu, kas izšķirošās ietekmes realizētajam nodrošina balsu vairākumu attiecīgajā institūcijā.

¹⁰⁸ Latvijas Republikas Satversmes 91. pants. Tiesiskās vienlīdzības princips. Satversmes tiesas judikatūra 17. lapa. Pieejams: <https://www.satversmestiesa.lv/lv/media/365/download?attachment>

¹⁰⁹ Turpat, 17., 18. lapa.

piedalās LVM rīkotajās publiskajās izsolēs par šajā lēmumā aplūkoto kokmateriālu iegādi atrodas salīdzināmos apstākļos ar IML partneriem no nepieciešamības pēc konkrētajām izejvielām viedokļa, ko vēlāk konkrētie tirgus dalībnieki izmanto savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai.

120. Atbilstoši vispārējiem LVM darbības principiem tirgus dalībniekiem, lai iegūtu tiesības iegādāties kokmateriālus no LVM, ir jāpiedalās publiskās izsolēs, nodrošinot atbilstību noteiktiem kvalifikācijas kritērijiem un savstarpēji konkurējot ar cenu piedāvājumiem. Tirgus dalībniekiem ir iespēja noslēgt divu veidu sadarbības līgumus – īstermiņa sadarbības līgumu uz laiku līdz sešiem mēnešiem vai ilgāka termiņa līgumu uz laiku līdz trim gadiem.¹¹⁰
121. Turpretim IML partneriem ir garantētas tiesības ļoti ilgā termiņā (atsevišķos gadījumos līdz pat 2096. gadam)¹¹¹ iegādāties apaļos kokmateriālus vai augošu koku ciršanas tiesības no LVM ārpus jebkādas konkurences ar citiem tirgus dalībniekiem. Ņemot vērā ievērojamās IML un citu LVM slēgto līgumu, kas nav IML, termiņu atšķirības, abu grupu tirgus dalībnieku iespējas prognozēt un attīstīt savu saimniecisko darbību, balstoties uz plānotajām piegādēm, ir ievērojami atšķirīgas. Proti, IML partneri šajā ziņā ir privilēģētā stāvoklī, jo to saimnieciskās darbības plānošana ilgtermiņā nav vai nav ievērojamā daļā atkarīga no publisku izsoļu rezultātiem un tajās pieejamā kokmateriālu apjoma. Turklāt, kā skaidrojusi LVM, pārjaunoto IML partneriem apaļie kokmateriāli tiek piegādāti atbilstoši partneru tehnoloģiskām iespējām un vajadzībām neatkarīgi no koksnes veidiem sākotnējā IML teritorijā, kas pastiprina IML partneriem radītās nepamatotās priekšrocības.
122. Tāpat IML partneriem nav jāizpilda nekādi objektīvi kvalifikācijas kritēriji, lai gūtu labumu no šīm ekskluzīvajām, garantētajām cirsmu iegādes tiesībām un/vai apaļo kokmateriālu piegādēm. Turpretim citiem tirgus dalībniekiem, ar kuriem IML nav noslēgti un kuri vēlas iegādāties kokmateriālus no LVM, ir izvirzītas konkrētas kvalifikācijas prasības. Piemēram, lai tirgus dalībnieks būtu tiesīgs slēgt garantētu apaļo kokmateriālu piegādes līgumu prioritāram projektam ar LVM uz 10 gadiem par tirgus cenu¹¹², ir noteikti specifiski kritēriji, proti, ražojamā produkta pievienotā vērtība un atbilstība “*Latvijas Bioekonomikas stratēģijai 2030*”, projekta (komersanta) prioritārais statuss valsts mērogā, Lielo un stratēģiski nozīmīgo investīciju projektu koordinācijas padomes atbalsts un investīcijas vismaz 100 miljonu *euro* apmērā. Lai gan IML termiņš ir daudzkārt garāks nekā citu LVM slēgto līgumu termiņi, IML partneriem nav izvirzīti līdzvērtīgi kritēriji (faktiski nepastāv nekādi kritēriji vai prasības).
123. **Jāņem vērā, ka IML partneriem realizētais kokmateriālu apjoms nenonāk publiskās izsolēs un līdz ar to nav pieejams pārējiem tirgus dalībniekiem, lai gan tiem neapšaubāmi ir saimnieciska interese līdzvērtīgos konkurences apstākļos iegādāties attiecīgā veida kokmateriālus, ko apstiprina arī tirgus dalībnieku aptaujā sniegtie viedokļi, it īpaši attiecībā uz skujkoku zāgbaļķiem, piekļuve kuriem ir ierobežota.**
124. Vispārīgi kokmateriālus ir iespējams iegādāties arī no privātpersonām, kurām pieder mežs, tomēr jāņem vērā, ka skujkoku zāgbaļķu, kas ir viens no saimnieciski nozīmīgākajiem un pieprasītākajiem kokmateriālu veidiem, pieejamība LVM pārvaldītajos valsts mežos un

¹¹⁰ LVM interneta mājaslapa: <https://www.lvm.lv/biznesa-partneriem/koksnes-pardosana/piedavajums/sadarbibas-veidi>

¹¹¹ Sk. 1. tabulu.

¹¹² Ministru kabineta 15.04.2025. sēdē pieņemtais informatīvais ziņojums “Par ilgtermiņa koksnes piegādi prioritārajiem projektiem”.

privātpersonām piederošajos mežos ievērojami atšķiras, proti, LVM apsaimniekotajās mežu platībās skujkoku īpatsvars ir ievērojami lielāks nekā privātajos mežos. Piemēram, egles un priedes īpatsvars LVM apsaimniekotajos mežos veido tuvu 70 % no visiem koku veidiem, savukārt pārējos mežos šī attiecība ir būtiski zemāka – ap 30 %.¹¹³ Tam ir īpaša nozīme Kurzemes reģionā, jo tajā ir izteikts valstij piederošo mežu īpatsvars.¹¹⁴ Tātad secināms, ka **LVM piedāvājumam ir būtiska nozīme tirgus dalībnieku, kas šo resursu pārstrādā, saimnieciskās darbības īstenošanā.**

125. Attiecībā uz otro Satversmes tiesas izvirzīto kritēriju – *vai un kāds ir atšķirīgo attieksmi attaisnojošs (lēģitīms) mērķis* – KP norāda turpmāko.
126. KP ieskatā, IML radītajiem atšķirīgajiem konkurences apstākļiem nav saskatāms objektīvs pamats, kas attaisnotu sevišķo priekšrocību pastāvēšanu.
127. Pirmkārt, ir būtiski mainījušies apstākļi, kas bija pamatā IML noslēgšanai. IML tika noslēgti pagājušā gadsimta deviņdesmitajos gados, t. i., laikā pēc Latvijas neatkarības atgūšanas, kad notika pāreja uz tirgus ekonomiku, un sākotnējais IML noslēgšanas mērķis bija veicināt kokrūpniecības nozares attīstību. Tā bija valsts politiska izšķiršanās šādā veidā sekmēt attiecīgās ekonomikas nozares attīstību. Kopš IML slēgšanas ir pagājuši vairāk nekā 30 gadi, un ir vispārzināms, ka šajā laikā ekonomiskā situācija valstī un kokrūpniecības nozarē kopumā ir būtiski mainījusies. Latvijā jau vairākas desmitgades darbojas brīvā tirgus ekonomika, un kokrūpniecības nozare ir spējusi pienācīgi attīstīties. **Līdz ar to ir zudis sākotnējais ekonomiskais un politiskais pamatojums, ar kādu IML partneriem tika nodrošinātas garantētas tiesības iegādāties valstij piederošos kokmateriālus ilgtermiņā, kā saistības uzņemties valsts meža infrastruktūras apsaimniekošanu.**
128. Otrkārt, saskaņā ar Ministru kabineta 07.11.1995. noteikumiem Nr. 335 “Noteikumi par kārtību, kādā slēdzami ilgtermiņa mežizstrādes līgumi” IML tiek noslēgti par mežizstrādi noteiktā platībā un ir orientēti uz valsts meža infrastruktūras izveidošanu, uzturēšanu un uzlabošanu. Tātad meža infrastruktūras izveidošana, uzturēšana un uzlabošana bija viena no būtiskajām IML sastāvdaļām. Proti, IML partneriem, iegūstot tiesības ilgtermiņā izstrādāt valstij piederošos mežus, iepretim bija pienākums veikt minētos, ar meža apsaimniekošanu saistītos darbus. Gan tajos IML, kas tika noslēgti pirms minēto noteikumu spēkā stāšanās, gan tajos, kas tika noslēgti pēc tam, bija iekļauti IML partneru pienākumi par saviem līdzekļiem veikt meža atjaunošanas darbus, veikt meža izstrādes procesā izmantoto meža ceļu uzturēšanu un remontu, sniegt nekavējošu palīdzību meža ugunsgrēku dzēšanas darbos.¹¹⁵
129. 17.03.2000. stājās spēkā Meža likums, kura 4. panta otrā daļa noteica: valsts mežā šajā likumā noteiktās meža īpašnieka funkcijas meža apsaimniekošanā un aizsardzībā veic LVM, kas nodibināta valsts meža īpašuma pārvaldīšanai un apsaimniekošanai. Līdzīgs regulējums minētā likuma 4. panta otrajā daļā ir arī šobrīd spēkā esošajā likuma redakcijā. Kā paskaidrojusi LVM, ar minēto tiesību normu pausts likumdevēja nodoms valsts meža apsaimniekošanu nodot pilnībā LVM pārziņā un atbildībā, nosakot LVM tiešu uzdevumu,

¹¹³ Valsts meža dienesta 2025. gada publiskais pārskats, pieejams:

<https://www.vmd.gov.lv/lv/media/3393/download?attachment>

¹¹⁴ Skat. LVM 29.01.2025. prezentācija, 7. slaidis.

¹¹⁵ Sk., piemēram, akciju sabiedrības “Strenču mežrūpniecības saimniecība” 4.2.2., 4.2.5. punktu, sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Silva” 16.03.2025. līguma 3.2.3., 3.2.6., 3.2.7. punktu, KREBSAR 10.03.1997. līguma 10.2., 10.4., Rjabova individuālā uzņēmuma 23.10.1995. līguma 2.3., 2.6., 2.8. punktu,

kas ietver pilna meža apsaimniekošanas cikla nodrošināšanu.¹¹⁶

130. **Tātad kopš minētā tiesiskā regulējuma spēkā stāšanās 2000. gadā IML paredzētos meža apsaimniekošanas darbus IML partneri juridiski un faktiski vairs nevar veikt, jo tie saskaņā ar tiesību normām ir jāveic LVM.** Kā paskaidrojusi LVM, jau no LVM darbības pirmsākumiem (2000./2001. gads) IML partneri iegādājas augošu koku izstrādes tiesības atbilstoši aprēķinātajam pārdodamajam apjomam, bet neveic mežsaimnieciskos darbus (ieguldījumus un investīcijas) LVM valdījumā esošajās mežaudzēs, t. sk. neveic augsnes gatavošanu, meža atjaunošanu, jaunaudžu kopšanu, meža autoceļu būvi, meliorācijas sistēmu uzturēšanu, ceļu uzturēšanu un citus būtiskus mežsaimnieciskā cikla darbus. IML platības ir LVM apsaimniekotas mežaudzes, kur mežsaimnieciskos darbus plāno LVM, un meža audzēšana un rūpes par meža vērtības palielināšanos ir LVM tiešs uzdevums un atbildība.¹¹⁷
131. **Ievērojot minēto, ir juridiski un faktiski zudis viens no sākotnējiem IML noslēgšanas mērķiem – nodrošināt valsts meža apsaimniekošanu un uzturēšanu. IML partneri kopš 2000. gada vairs nepilda un arī tiesiski nevar izpildīt no IML izrietošās saistības pilnā apmērā, kas bija par pamatu no IML izrietošo priekšrocību pastāvēšanai.**
132. Attiecībā uz trešo Satversmes tiesas noteikto kritēriju – samērīguma ievērošanu – KP norāda, ka pilns samērīguma principa izvērtējums ir veikts šī lēmuma tiesisko pienākumu sadaļā, kurā secināts, ka tautsaimniecības un sabiedrības intereses kopumā prevalē pār noteiktām LVM vai IML partneru tiesībām vai tiesiskajām interesēm.
133. Apkopojot iepriekš minēto, konstatējams, ka IML partneri un tirgus dalībnieki, kuri piedalās izsolēs par LVM kokmateriāliem, atrodas vienādos, salīdzināmos apstākļos. Atšķirīgās attieksmes iespējamais attaisnojošais mērķis kopš LVM pārņēma mežu apsaimniekošanas pienākumus 2000. gadā ir izbeidzies (jo attiecīgi arī beidza pastāvēt iemesls, pamatojoties uz kuru vispār tika noslēgti konkrētie IML) un nav konstatējami apstākļi, kas pamatotu konstatēto diskriminējošo attieksmi, t. sk., pēc samērīguma izvērtējuma veikšanas ir secināms, ka izskatāmajā gadījumā sabiedrības un tautsaimniecības intereses uz brīvu un godīgu konkurenci prevalē pār LVM apsaimniekoto, ierobežoto, stratēģiski svarīgo publisko resursu.
134. LVM, turpinot pildīt IML (t. sk., pārjaunojuma līgumus) pēc 01.01.2020., diskriminē kokmateriālu tirgus dalībniekus, kas nav IML partneri un kuri ir ieinteresēti kokmateriālu iegādē, un kuriem jāpiedalās izsolēs, konkurējot ar cenu piedāvājumiem, kā arī izpildot izvirzītās kvalifikācijas prasības. Turklāt izsolēs noslēdzamo līgumu termiņi ir būtiski īsāki nekā IML termiņi, kas pastiprina nevienlīdzīgās situācijas negatīvo ietekmi uz tirgus dalībniekiem, kuriem nav noslēgti IML. Šādai atšķirīgai attieksmei pret tirgus dalībniekiem un IML izpildes turpināšanai, īpaši apstākļos, kad ir zudusi šāda veida līgumu noslēgšanas sākotnējā jēga un sākotnēji pielīgtās saistības, nav pamata.
135. **Tādējādi IML izpilde un no tiem izrietošās priekšrocības nepieciešamajā apmērā un veidā iegūtas ierobežotas pieejamības izejvielas (kokmateriāli), kas iegūtas ārpus konkurences apstākļiem, nepiedaloties publiskajās izsolēs līdzās citiem tirgus dalībniekiem salīdzināmos apstākļos, bez nepieciešamības izpildīt kvalifikācijas kritērijus, kas ir attiecināmi uz jebkuru citu pretendentu, neatbilst KL 14.¹ panta pirmās daļas 1. punkta regulējumam, un LVM ir pārkāpis KL 14.¹ panta pirmās daļas 1. punktā noteiktā aizlieguma – diskriminēt tirgus dalībniekus, radot atšķirīgus**

¹¹⁶ LVM 04.04.2025. vēstule Nr. 4.1.-2_0241_101_25_252.

¹¹⁷ LVM 30.07.2024. vēstule Nr. 4.1.-2_0517_200_24_774.

konkurences apstākļus, tādējādi kavējot, ierobežojot un deformējot konkurenci – pārkāpumu. Minētā tiesību norma aizsargā ne tikai konkrētajā tirgū jau esošus tirgus dalībniekus, kuri tiek diskriminēti atšķirīgu no IML partneriem konkurences apstākļu dēļ, bet arī potenciālos tirgus dalībniekus.

136. **Pārrunas kā KL 14.¹ un 14.² panta piemērošanas priekšnoteikums.** Kā tas ir konstatēts šī Lēmuma sadaļās, kur analizēta pārrunu procedūras gaita un rezultāts, LVM pārrunu laikā nenovērsa pārkāpuma pamatā esošos apstākļus.
137. Ievērojot minēto, ir piemērojama KL 14.² pirmā daļa un ir pieņemams lēmums par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu.
138. KP secinājumu nemaina apstākļi, ka IML tika noslēgta pirms KL 14.¹ un 14.² pieņemšanas un spēkā stāšanās.
139. Publiskajās tiesībās jaunā tiesību norma parasti ir piemērojama tiem apstākļiem, kas radušies pirms, bet turpinās pēc jaunās tiesību normas spēkā stāšanās (ievadītiem jeb turpinātiem apstākļiem), proti, jaunajai tiesību normai ir tūlītējs spēks.
140. Tiesību normas tūlītējs spēks nozīmē, ka gadījumā, ja KL pārkāpums ir uzsākts vienas tiesību normas spēkā esības laikā, bet turpināts un pārtraukts citas tiesību normas spēkā esības laikā, piemērojama tā likuma redakcija, kas bija spēkā, kad pārkāpums tika pabeigts – proti, jaunākā tiesību norma. Turklāt, jaunākā tiesību norma ir piemērojama neatkarīgi no tā, vai tā ietver nelabvēlīgāku sankciju kā iepriekšējā tiesību norma.¹¹⁸
141. Ņemot vērā, ka LVM rīcība, pildot IML, veido ilgstošu un turpinātu pārkāpumu, KL paredz konstatētās tirgus dalībnieku diskriminācijas novēršanu, pretējā gadījumā netiktu sasniegts attiecīgā normatīvā regulējuma mērķis.

VI LIETAS DALĪBNIKU VIEDOKĻU IZVĒRTĒJUMS

142. Pēc Paziņojuma nosūtīšanas KP saņēma LVM, ACA Timber, PATA Saldus, PATA Strenči, PATA Jēkabpils, BERIVS un KREBSAR rakstveida viedokļus. KP ir izvērtējusi viedokļos ietvertos argumentus un šajā nodaļā sniedz savu vērtējumu par tiem. Vienlaikus norādāms, ka KP nav pienākuma iekļaut un atspēkot visus Lietas dalībnieku sniegtos viedokļus un argumentus pilnā apjomā. Lēmumā ir norādīti tikai tie argumenti, kuriem ir nozīme Lietuvā – kuri ir būtiski un kuri spēj ietekmēt attiecīgo tiesisko situāciju.¹¹⁹ Līdz ar to KP nesniedz savu vērtējumu par visiem viedokļos ietvertajiem argumentiem, kuriem nav nozīme konkrētajā tiesiskajā situācijā un kas nespēj to būtiski ietekmēt.

6.1. KL 14.¹ panta attiecināmība uz IML

143. ACA Timber, KREBSAR, PATA Saldus, PATA Strenči, PATA Jēkabpils un BERIVS pauž viedokli, ka konkurences neitralitātes regulējums, kas ietverts KL 14.¹ panta pirmajā daļā, nav attiecināms uz izskatāmo gadījumu, jo šī regulējuma mērķis ir nodrošināt, lai publiskai personai piederoša kapitālsabiedrība, veicot komercdarbību, nebauda konkurences priekšrocības iepretim privātā sektora konkurentiem. Proti, minētā tiesiskā regulējuma mērķis ir nodrošināt godīgu konkurenci starp publiskām personām un privātpersonām piederošām kapitālsabiedrībām. Tas izriet gan no KL grozījumu (ar kuriem likums tika papildināts ar 14.¹ pantu) anotācijas, gan no OECD un KP vadlīnijām par konkurences neitralitātes principu.

¹¹⁸ Sal. sk. Senāta 16.05.2006. sprieduma lietā Nr. SKA-168/2006 16. un 18. punktu.

¹¹⁹ Senāta 14.05.2009. sprieduma lietā Nr. SKA-59/2009 10. punkts.

144. KP šajā sakarā norāda turpmāk minēto. KL 14.¹ pants aptver ne tikai situācijas, kad kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, tiek radītas priekšrocības iepretim citiem tirgus dalībniekiem, bet arī situācijas, kad pati kapitālsabiedrība, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, ar savu rīcību diskriminē tirgus dalībniekus. Tiesību normā ietvertais aizliegumu saraksts arī nav izsmeļošs.
145. Ja vienīgais šīs tiesību normas mērķis būtu novērst situācijas, kad publiskas personas kapitālsabiedrība bauda priekšrocības iepretim citiem tirgus dalībniekiem (kā to norāda Lietas dalībnieki), to būtu iespējams atrisināt vien ar KL 14.¹ panta pirmās daļas 2. punktu, tādējādi zustu jēga minētā panta pirmās daļas 1. un 3. punktam un šīs normas ģenerālklausulai.
146. Attiecībā uz Lietas dalībnieku atsaucēm uz KL grozījumu anotāciju un citiem likumprojekta izstrādes materiāliem KP vērš uzmanību uz Augstākās tiesas judikatūru, kur atzīts, ka likumprojekta anotācija kā tiesību palīgavots var tikt izmantota likumā ietvertas tiesību normas jēgas un mērķa noskaidrošanā, bet tikai tiktāl, ciktāl anotācijā ietvertie apsvērumi un ieceres atspoguļotas pieņemtā likuma tekstā.¹²⁰ Šajā gadījumā tiesību normas teksts skaidri norāda uz to, ka tiesību norma aptver plašāku gadījumu loku, nekā tas norādīts likumprojekta izstrādes dokumentos, uz kuriem atsaucas Lietas dalībnieki.
147. LVM pārrunās ir paudusi viedokli, ka izskatāmajā gadījumā KL 14.¹ pants nav piemērojams, jo tirgus dalībnieki, ar kuriem noslēgti IML, atrodas vienlīdzīgā situācijā.¹²¹
148. KP skaidro, ka no KL 14.¹ panta viedokļa nozīme ir tam, vai vienlīdzīgos apstākļos atrodas visi tirgus dalībnieki, kuriem ir vai varētu būt interese iegādāties kokmateriālus, nevis tikai savstarpēji tie tirgus dalībnieki, ar kuriem noslēgti IML. Vienlīdzība starp “privilģētajiem” tirgus dalībniekiem nevar tikt uzskatīta par atbilstošu KL 14.¹ panta pirmās daļas 1. punkta prasībām. Ņemot vērā, ka attiecībā uz kokmateriālu iegādi no LVM pastāv konkurence, un ievērojot KL noteikto pienākumu kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, savā darbībā nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci, LVM visiem ieinteresētajiem tirgus dalībniekiem ir jānodrošina vienlīdzīgi konkurences apstākļi. Nosacījumi, ar kādiem kokmateriāli pieejami IML partneriem, diskriminē pārējos tirgus dalībniekus, kuriem šādu līgumu nav un kuriem arī nav iespējas tādos noslēgt. Pašreizējā LVM saimnieciskās darbības prakse liecina, ka šāda termiņa un satura līgumi kā IML jau ilgstoši netiek slēgti.
149. ACA Timber ieskatā, KL 14.¹ panta piemērošana šajā gadījumā noved pie IML partneru sodīšanas, kas nav šīs tiesību normas mērķis. KP skaidro, ka ne KL 14.¹ panta, ne arī šā lēmuma mērķis nav sodīt IML partnerus. Jāuzsver, ka kapitālsabiedrības saimniecisko darbību veic, slēdzot privāttiesiskus darījumus. Gadījumos, kad tirgus dalībnieku diskriminācija izriet no privāttiesisku līgumu nosacījumiem (to izpildes), šo privāttiesisko attiecību nosacījumu pārskatīšana var būt veids, kā novērst konkurences tiesību pārkāpumu. Proti, šādu izmaiņu mērķis nav sodīt LVM sadarbības partnerus, bet gan nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci, ko citādi nav iespējams panākt.
150. ACA Timber, PATA Saldus, PATA Strenči, BERIVS un PATA Jēkabpils paudušas viedokli, ka KL 14.¹ panta piemērošana nav iespējama arī tādēļ, ka pastāv 14.¹ panta ceturtajā daļā norādītie šķēršļi.
151. KL 14.¹ panta ceturtā daļa noteic: šo pantu piemēro, ciktāl konkrētā darbība tieši neizriet

¹²⁰ sk. Senāta 2024. gada 27. februāra sprieduma lietā Nr. SKA-335/2024 8. un 9. punktu.

¹²¹ LVM 21.10.2024. vēstule Nr. 4.1-2_07r2_200_24_1051.

no citos likumos noteiktajām prasībām vai nav piemērojams šā likuma 13. pants.

152. Lietas dalībnieku ieskatā, konkrētajā gadījumā pastāv abi minētajā tiesību normā noteiktie šķēršļi, kas liedz piemērot 14.¹ pantu. Turpmāk atsevišķi aplūkoti lietas dalībnieku argumenti par katru no tiem.

KL 14.¹ pants nav piemērojams, jo LVM darbība izriet no citos likumos noteiktām prasībām.

153. Trešās personas norādījušas, ka IML izpildes pienākums izriet no prasībām, kas bija noteiktas likuma “Par valsts meža izmantošanu” 14. panta pirmās daļas 4. punktā un Valsts meža dienesta likuma pārejas noteikumu 2. 2. apakšpunktā un 3. punktā, un KP nevar sodīt LVM vai tās partnerus par rīcību, kuru tieši noteica likumdevējs.
154. KP norāda, ka likums “Par valsts meža izmantošanu” zaudēja spēku 17.03.2000., līdz ar to nav attiecināms uz KP noteikto pārkāpuma periodu.
155. Savukārt Valsts meža dienesta likuma pārejas noteikumu 2. punkta 2. apakšpunkts un 3. punkts paredz, ka LVM pārņem no Valsts meža dienesta saistības, kas izriet no mežizstrādes līgumiem, kuri noslēgti līdz 28.05.1998. saskaņā ar Ministru kabineta 07.11.1997. noteikumiem Nr. 335 “Noteikumi par kārtību, kādā noslēdzami ilgtermiņa mežizstrādes līgumi”.
156. KP ieskatā, minētās tiesību normas nav šķērslis piemērot KL 14.¹ panta pirmo daļu, jo tās neierobežo LVM rīcības brīvību attiecībā uz IML izpildi pēc 01.01.2020. KP paskaidro, ka izskatāmajā gadījumā netiek apšaubīts LVM vēsturiskais pienākums pārņemt saistības pēc Valsts meža dienesta likuma spēkā stāšanās. Lietā tiek vērtēta LVM darbība, turpinot no IML izrietošo saistību izpildi pēc 01.01.2020., kad stājās spēkā publisku personu un to kapitālsabiedrību pienākums nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci, kurš aizliedz tirgus dalībnieku diskrimināciju, radot atšķirīgus konkurences apstākļus.
157. KP norāda, ka atbilstoši tiesu judikatūrai konkurences tiesību pārkāpums var būt konstatējams arī gadījumos, kad konkurenci pārkāpjošā rīcība veikta, ievērojot valsts normatīvo regulējumu. Konkurences noteikumu piemērošana ir ierobežota tikai gadījumos, kad normatīvais regulējums tieši izslēdz tirgus dalībnieka jebkādu rīcības brīvību.¹²² KP nav pamata uzskatīt, ka LVM rīcībā nebija tiesisku līdzekļu, kā izbeigt tirgus dalībnieku diskrimināciju. To, ka LVM nebija ierobežota rīcības brīvība pēc KL 14.¹ panta spēkā stāšanās, apliecina, piemēram, apstākļi, ka LVM 2026. gada 4. martā, 16. martā, 2. aprīlī un 17. aprīlī ir vērsusies vispārējās jurisdikcijas tiesā ar prasības pieteikumiem par IML atzīšanu par spēkā neesošiem, un atsevišķās lietās ir piemērota pagaidu aizsardzība – IML izpilde līdz spriedumu spēkā stāšanās brīdim ir apturēta.¹²³ Izņēmums ir PATA Saldus un PATA Jēkabpils, attiecībā pret kurām Kurzemes apgabaltiesa 31.07.2026. pieņēma lēmumu par pagaidu aizsardzības līdzekļa atcelšanu.¹²⁴ Tātad, LVM pastāvēja tiesiski līdzekļi izbeigt tirgus dalībnieku diskrimināciju, pat rīkojoties tikai civiltiesiskā regulējuma ietvaros, bez KP vai citu institūciju norādēm vai administratīvu aktu piemērošanas.
158. PATA Saldus, PATA Strenči, BERIVS un PATA Jēkabpils uzskata, ka nav pieļaujams piemērot KL 14.¹ panta pirmo daļu, jo IML izpildes pienākums izriet no Civillikuma 3. un

¹²² Eiropas Savienības Tiesas 11.11.1997. sprieduma lietā Nr. C – 359/95P 34. punkts.

¹²³ Kurzemes rajona tiesas 24.03.2026. lēmums lietā Nr. C69195426, Vidzemes rajona tiesas 25.03.2026. lēmums lietā Nr. C71199026, Latgales rajona tiesas 10.04.2026. lēmums lietā Nr. C88198826, Rīgas pilsētas tiesas 28.04.2026. lēmums Nr. C771195026.

¹²⁴ Kurzemes apgabaltiesa 31.07.2026. lēmums lietā Nr. C69195426.

1587. panta, kas aizsargā privāttiesisku līgumu pušu tiesības un tiesiskās intereses.
159. KP tam nepiekrīt un uzsver, ka KL 14.¹ pants satur publisko tiesību normas. Publisko tiesību normas ir imperatīvas normas, kuras privātpersonām ir jāievēro, arī veidojot savstarpējās tiesiskās attiecības privāto tiesību jomā. Vienošanās privāto tiesību jomā ir pieļaujama, ciktāl to neierobežo šādas imperatīvas normas. Arī Civillikums vairākos gadījumos tieši iezīmē privāttiesisko attiecību atkarību no publisko tiesību jomā noteiktajiem ierobežojumiem. Ņemot vērā, ka publisko tiesību jomā risināmās tiesiskās attiecības prevalē pār privāttiesisko gribas izpausmi, secīgi vispirms būtu noskaidrojams, kādas ir publisko tiesību jomā pieļaujamās personu rīcības brīvības robežas.¹²⁵
160. Tā kā privāttiesības ir piemērojamas un no tām izrietošās saistības ir aizsargājamās tiktāl, cik tās neierobežo publiskās tiesības, KP uzskata par nepamatotu lietas dalībnieku viedokli, ka Civillikuma normas ierobežo KL piemērošanu.
161. Jāatzīmē, ka kapitālsabiedrības saimniecisko darbību veic, slēdzot privāttiesiskus darījumus, proti, dibinot civiltiesiskas attiecības, un KL pārkāpums var izpausties tieši caur šīm tiesiskajām attiecībām. Ja ikvienā gadījumā, kad KL pārkāpums izriet no civiltiesiskām attiecībām vai to izpildes, nevarētu tikt piemērots KL, attiecīgais tiesiskais regulējums vispār neiegūtu savu praktisko iedarbību.
162. PATA Saldus, PATA Strenči, BERIVS, PATA Jēkabpils un ACA Timber kā šķērsli KL 14.¹ panta pirmās daļas piemērošanai norāda arī apstākli, ka ar Kurzemes apgabaltiesas 10.10.2000. spriedumu lietā Nr. CA – 240/4 LVM uzlikts pienākums izpildīt vairākus noslēgtos IML visā to darbības laikā. Lietas dalībnieki norāda, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 203. panta piekto daļu spriedumam, kas stāties likumīgā spēkā, ir likuma spēks, tas ir obligāts un izpildāms visā valsts teritorijā, un to var atcelt tikai likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā. Arī likuma “Par tiesu varu” 16. pants noteic, ka šādam spriedumam ir likuma spēks, visiem tas ir obligāts un pret to jāizturas ar tādu pašu cieņu kā pret likumu. Turklāt, spriedums ir saistošs tiesai, izskatot citas lietas, kas saistītas ar šo lietu. Tāda konstrukcija, kad, taisot spriedumu vienā konkrētā lietā, tiktu pārskatīti vai revidēti likumīgā spēkā stājušies nolēmumi citās lietās, nav iespējama – tā ir pretrunā ar Civilprocesa likuma 203. panta piektajā daļā nostiprināto *res judicata* principu.
163. Atbilstoši Augstākās tiesas judikatūrā nostiprinātajam, *res judicata* princips, kurš pamatojas idejā, ka nevienam nav tiesību lūgt pārskatīt galīgu un spēkā stājušos spriedumu ar mērķi panākt atkārtotu lietas izspriešanu, ir būtisks tiesisko kārtību veidojošs elements, kam piemīt vispāratzīta principa statuss gan nacionālā, gan pārnacionālā līmenī. Tā, piemēram, EST, uzsverot *res judicata* principa nozīmīgumu tiesiskajā kārtībā, ir atzinusi: lai nodrošinātu tiesību un tiesisko attiecību stabilitāti, kā arī pareizu tiesvedību, ir svarīgi, lai tiesas nolēmumi, kas kļuvuši galīgi pēc tam, kad ir izmantotas visas pārsūdzības iespējas, vai pēc tam, kad beidzies šādi pārsūdzībai paredzētais termiņš, vairs nevarētu tikt apstrīdēti. Nav pieļaujama lieta par to, kas starp tiem pašiem procesa dalībniekiem un uz tā paša pamata jau izspriests.¹²⁶
164. KP norāda, ka izskatāmajā gadījumā netiek pārkāpts *res judicata* princips, jo šīs lietas mērķis nav pārskatīt Kurzemes apgabaltiesas 10.10.2000. spriedumā izdarītos secinājumus un vērtēt IML vai atkāpšanās no tiem tiesiskumu no Civillikuma viedokļa, bet gan vērtēt IML izpildes atbilstību publisko tiesību regulējumam, proti, KL 14.¹ panta pirmajai daļai.

¹²⁵ Augstākās tiesas 08.03.2011. sprieduma lietā Nr. SKA – 26/2011 8. un 12. punkts.

¹²⁶ Augstākās tiesas 31.03.2026. sprieduma lietā Nr. SKA – 134/2026 9. punkts.

Tātad ar šo Lēmumu netiek pārskatīts Kurzemes apgabaltiesas 10.10.2000. spriedumā ietvertais vērtējums par IML izpildi saskaņā ar Civillikuma normām.

165. Minētais tiesas spriedums arī neierobežo LVM rīcības brīvību attiecībā uz IML izpildi pēc 01.01.2000., kad stājās spēkā KL 14.¹ pants. LVM savā darbībā jāievēro ne tikai privāto tiesību normas, bet arī publisko tiesību normas, tostarp KL ietvertais regulējums, kuram, kā norādīts iepriekš, ir tūlītējs spēks, kā arī tas ir attiecināms uz tādu rīcību, kas izriet no privāttiesiskiem darījumiem.
166. Turklāt, kā norādīts iepriekš, LVM 2026. gada martā un aprīlī ir vērsusies vispārējās jurisdikcijas tiesā ar jauniem prasības pieteikumiem par IML atzīšanu par spēkā neesošiem, pamatojoties uz šobrīd spēkā esošo tiesisko regulējumu.
167. Apkopojot minēto, secināms, ka citi normatīvie akti un spēkā stāties tiesas spriedums nav šķērslis KL 14.¹ panta piemērošanai attiecībā uz IML izpildi kopš 01.01.2020.

Ierobežojums piemērot KL 14.¹ pantu, jo ir piemērojams KL 13. pants.

168. ACA Timber, PATA Saldus, PATA Jēkabpils, PATA Strenči, un BERIVS ir norādījušas, ka KP pirms pārkāpuma lietas ierosināšanas par KL 14.¹ panta iespējamu pārkāpumu bija jāpārliedz, vai nav konstatējams KL 13. panta pārkāpuma sastāvs un tikai gadījumā, ja dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpums nav konstatējams, KP pastāvēja tiesisks pamats vērtēt publiskas personas kapitālsabiedrības pienākuma nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci ievērošanu saskaņā ar KL 14.¹ pantu. Lietas dalībnieku ieskatā, KP šādu izvērtējumu nepamatoti nav veikusi. Lietas dalībnieki uzsver, ka KP bija jāpārbauda, vai LVM neatrodas dominējošā stāvoklī un tādēļ vispirms precīzi jāidentificē konkrētais tirgus (lai noteiktu LVM tirgus varu tajā).
169. Atbildot uz šo argumentu, KP norāda turpmāk minēto.
170. To, vai un par kādu iespējamo pārkāpumu uzsākama izpēte un kāda veida pārkāpums konstatējams, KP novērtē, ņemot vērā KL formulētos pārkāpumu tiesiskos sastāvus un iestādes rīcībā esošo informāciju par faktiskajiem apstākļiem. KP minēto izvērtējumu ir veikusi un secinājusi, ka LVM rīcība aplūkojama KL 14.¹ panta pirmās daļas kontekstā. KP nav pienākuma, ierosinot lietu vai pieņemot tajā lēmumu, īpaši pamatot, kāpēc tā nesaskata cita veida pārkāpumu tirgus dalībnieka rīcībā. Tomēr, ņemot vērā Lietas dalībnieku argumentus, KP uzskata par lietderīgu paskaidrot, kāpēc konkrētajā gadījumā nav apsverama KL 13. panta piemērošana.
171. Proti, viens no apstākļiem, kas jākonstatē, lai tirgus dalībnieka rīcību atzītu par tādu, kas pārkāpj KL 13. panta prasības, ir tas, ka konkrētajai darbībai ir jāizriet no tirgus varas izmantošanas. Konkrētajā gadījumā IML izpilde acīmredzami nav saistīta ar LVM tirgus varas jeb iespējamā dominējošā stāvokļa izmantošanu, bet gan tā izriet no saistībām, kuras LVM ar likumu tika uzdots pārņemt kā valsts resursu (mežu) pārvaldītājam un kas to rašanās laikā bija atļautas saskaņā ar tā brīža tiesisko regulējumu. IML noslēgšana un saistību pārņemšana nav uzskatāma par LVM kā tirgus dalībnieka tirgus varas izmantošanu neatkarīgi no tā, vai LVM atrodas dominējošā stāvoklī. No lietā esošajiem materiāliem izriet, ka LVM nav ne iniciējusi vai uzspiedusi konkrēto IML noslēgšanu, ne arī liegusi līgumisko attiecību pārtraukšanu. Tāpat jāatzīmē, ka arī pati LVM jau iepriekš bija centusies atkāpties no konkrēto IML izpildes, pret ko IML partneri iebilda, vērsoties tiesā (tiesvedībā tika pieņemts procesa dalībnieku pieminētais Kurzemes apgabaltiesas 10.10.2000. spriedums lietā Nr. CA – 240/4).
172. Šajā gadījumā secināms, ka IML izpildes turpināšana ir tieši IML partneru brīva izvēle,

nevis LVM tirgus varas izmantošanas rezultātā uzspiestu tiesisko attiecību rezultāts. Turklāt, ja trešās personas patiešām uzskatītu, ka LVM turpina IML izpildi, ļaunprātīgi izmantojot dominējošo stāvokli un tātad rīkojas prettiesiski, nebūtu loģiski pamatoti šo pašu personu iebildumi pret līgumu izpildes pārtraukšanu. Līdz šim KP rīcībā nonākusī informācija liecina, ka trešās personas nesaskata pārkāpumus LVM rīcībā, bet gan gluži pretēji – apgalvo, ka IML izpildes turpināšana ir tiesiska. Līdz ar to trešo personu argumenti vērtējami kā formāli un pēc būtības pretēji pārējiem trešo personu paustajiem argumentiem un apsvērumiem šajā Lietā.

173. Apkopojot minēto, Lietā nav nepieciešams precīzi definēt konkrēto tirgu un noskaidrot LVM tirgus varu tajā, kā arī nav pamata atkāpties no KL 14.¹ panta pirmās daļas piemērošanas, pamatojoties uz šā panta ceturto daļu, kā to norāda Lietas dalībnieki.

6.2. KL 14.¹ panta intertemporālā piemērošana

174. Lietas dalībnieki norāda, ka KL 14.¹ pantam nav atpakaļvērsta spēka, tādēļ tas nav attiecināms uz privāttiesiskajām attiecībām, kas tiesiski nodibinātas pirms minētās tiesību normas spēkā stāšanās. LVM gan rakstveidā sniegtajā viedoklī, gan mutvārdu uzklaušanās norādījusi, ka KL 14.¹ panta pirmās daļas 1. punkts ir privāto tiesību norma un atsaukusies uz judikatūru un tiesību doktrīnā paustajām atziņām, ka privāto tiesību normu grozījumi nav attiecināmi uz iepriekš nodibinātām tiesiskajām attiecībām. Šis viedoklis pamatots ar to, ka attiecīgās tiesību normas regulē publiskām personām piederošu kapitālsabiedrību rīcību privāto tiesību jomā.
175. KP šiem argumentiem nepiekrīt turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.
176. Tiesību normas iedarbība uz iepriekš nodibinātām tiesiskajām attiecībām ir atkarīga no tā, vai attiecīgais tiesiskais regulējums ir publiski tiesisks vai privāttiesisks.
177. Lai noteiktu normas piederību publisko vai privāto tiesību nozarei, var tikt izmantotas vairākas teorijas, tostarp viena no tām paredz ņemt vērā ar tiesību normu aizsargāto mērķi. Proti, ja tiesību norma primāri aizsargā vispārējās (sabiedrības) intereses, tā pieder publiskajām tiesībām, savukārt, ja tā aizsargā konkrētu privātpersonu intereses, tā pieder privāttiesībām. KL mērķis un arī 14.¹ panta pirmās daļas mērķis ir aizsargāt tirgus dalībnieku (tātad sabiedrības) tiesiskās intereses, nevis konkrētu privātpersonu intereses. Līdz ar to attiecīgā tiesību norma ir publisko tiesību norma.
178. Lietas dalībnieku uzsvērtais apstāklis, ka tiesību norma uzliek konkrētus pienākumus privātpersonām attiecībā pret citām privātpersonām, nevis ietekmē privātpersonu attiecības ar publiskām personām, nav izšķirošs. Publisko tiesību normas bieži attiecas un var ietekmēt privātpersonu savstarpējās privāttiesiskās attiecības. Piemēram, šāda ietekme var būt arī citu KL normu piemērošanai (piemēram, par aizliegtu vienošanos) vai Patērētāju tiesību aizsardzības likuma normām, kuras arī paredz privātpersonu pienākumus attiecībā pret citām privātpersonām, taču attiecīgo normu mērķis ir aizsargāt sabiedrības intereses.
179. KP atkārtoti uzsver, ka tirgus dalībnieki savu saimniecisko darbību, uz kuru attiecināmi KL noteikumi, parasti veic privāto tiesību jomā, slēdzot privāttiesiskus darījumus. Vadoties pēc Lietas dalībnieku piedāvātā nošķiruma, nāktos secināt, ka jebkura tiesību norma, kas tā vai citādi ietekmē vai var ietekmēt personu privāttiesiskās attiecības, kvalificējama kā privāttiesību norma. Taču šāds secinājums būtu acīmredzami nepamatots.
180. Jāpiebilst, ka Lietā netiek vērtēts IML tiesiskums no privāto tiesību viedokļa, tostarp netiek vērtēts vai apšaubīts to tiesiskums noslēgšanas brīdī.
181. Publiskajās tiesībās ir atzīts princips, ka publisko tiesību normai ir tūlītējs spēks, ja vien

likumdevējs nav noteicis citādi. Šajā gadījumā likumdevējs nav paredzējis īpašus nosacījumus attiecībā uz to, vai un no kura brīža KL 14.¹ pants attiecināms uz iepriekš nodibinātām tiesiskajām attiecībām. Līdz ar to minētā tiesību norma ir attiecināma uz tādām darbībām (tiesiskajām attiecībām), kas ir uzsāktas pirms minētās tiesību normas spēkā stāšanās un turpinās joprojām.

182. KP arī uzsver, ka šajā lietā netiek vērtēts LVM darbības tiesiskums pirms 01.01.2020., kad stājās spēkā KL 14.¹ pants. Taču, tā kā attiecīgajai tiesību normai ir tūlītējs spēks, LVM no 01.01.2020. bija pienākums savā darbībā ievērot KL 14.¹ panta pirmās daļas noteikumus, un KP vērtē, vai LVM ir ievērojusi šo pienākumu.
183. Vienlaikus KP ņem vērā, ka gadījumā, kad tiesiskā regulējuma izmaiņas ietekmē personu iepriekš iegūtas tiesības, piemērojot attiecīgo tiesisko regulējumu, nepieciešams izsvērt, vai tiesiskās palāvības un samērīguma princips tomēr neprasa pilnībā vai daļēji aizsargāt attiecīgās tiesības. Tā kā likumdevējs nav paredzējis pārejas periodu, nosakot skaidru regulējumu attiecībā uz to, kā šī norma attiecināma uz jau nodibinātām privāttiesiskajām attiecībām, iestādei ir pienākums izvērtēt nepieciešamību aizsargāt privātpersonu tiesisko palāvību. Šāds izvērtējums sniegts šā lēmuma 7. nodaļā, apsverot LVM uzliekamos tiesiskos pienākumus.

6.3. IML ietekme uz konkurenci

184. Lietas dalībnieki norāda, ka KP jāņem vērā IML faktiskā ietekme uz konkurenci un apskata dažādus apstākļus, kas, to ieskatā, liecina, ka IML izpildei nav būtiskas ietekmes uz konkurenci. Piemēram, LVM norāda, ka IML veido nebūtisku daļu no kopējā koksnes apgrozījuma Latvijas un Baltijas jūras reģiona valstu koksnes tirgū, kurā darbojas LVM klienti. Tāpēc IML ietekme uz konkurenci ir salīdzinoši neliela un nav atzīstama par konkurences tiesību pārkāpumu. PATA Saldus, PATA Jēkabpils, PATA Strenči un BERIVS norāda, ka KP nav pierādījusi faktisku IML izpildes ietekmi uz konkurenci, kā arī nav pierādījusi, kādas ir IML radītās priekšrocības, proti, nav pamatots, kādā veidā kavēta, ierobežota vai deformēta konkurence. ACA Timber norāda, ka KP nav sniegusi pamatojumu, kāpēc, piemērojot KL 14.¹ pantu, nebūtu jāņem vērā IML faktiskā ietekme uz konkurenci.
185. Vispirms KP norāda, ka KL 14.¹ panta pirmās daļas pārkāpuma pierādīšanai nav nepieciešams konstatēt, cik būtiskas faktiskās sekas darbība radījusi konkrētajā tirgū līdzīgi, kā tas ir gadījumos, kad tiek konstatēts KL 13. panta pārkāpums. Saistībā ar KL 13. panta piemērošanu Augstākās tiesa ir skaidrojusi, ka *dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma izpausmes nav tulkojamas tā, ka nepieciešams konstatēt faktiskas dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas sekas*. No pārkāpuma konstatēšanas viedokļa ir pietiekami, ka dominējošo stāvokli baudošs tirgus dalībnieks izmanto savu stāvokli ar tādām metodēm, kuras tas brīvas konkurences apstākļos neizmantotu, un šāda izmantošana ir bijusi objektīvi piemērota tirgus ietekmēšanai un ekonomiskās sāncensības vājināšanai. *Aizskārumus atklājas tādējādi no paša diskriminācijas fakta.*¹²⁷
186. Nav šaubu, ka attiecībā uz kokmateriālu iegādi starp tirgus dalībniekiem pastāv konkurence. Diskriminācija pēc būtības ir vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums, kas izpaužas kā nepamatota atšķirīgu nosacījumu vai apstākļu radīšana salīdzināmos apstākļos esošām personām. Situācijā, kad vieniem tirgus dalībniekiem ir garantēta iespēja ilgtermiņā iegādāties kokmateriālus, kamēr citi tirgus dalībnieki šādu iespēju var iegūt,

¹²⁷ Augstākās tiesas 07.02.2011. sprieduma lietā Nr. SKA – 17/2011 15. punkts.

vienīgi savstarpēji konkurējot izsolēs, tiek radīti atšķirīgi konkurences apstākļi, proti, IML partneri attiecībā uz piekļuvi ierobežotajiem stratēģiski svarīgajiem publiskajiem resursiem atrodas no konkurences viedokļa labākā situācijā nekā pārējie tirgus dalībnieki.

187. No ietekmes uz konkurenci viedokļa ir būtiski, ka LVM pārvaldītajos mežos ir lielāks skujkoku īpatsvars nekā privātajos mežos, līdz ar to LVM loma attiecīgā sortimenta nodrošināšanā ir nozīmīga. Kokmateriālu apjoms, kas tiek atsavināts IML izpildes rezultātā, attiecībā pret kopējo realizēto kokmateriālu apjomu (it īpaši skujkoku zāgbaļķu apjoma attiecība) nevar tikt novērtēts kā nebūtisks.¹²⁸ Attiecīgais kokmateriālu apjoms nenonāk publiskās izsolēs un līdz ar to citi tirgus dalībnieki uz to nevar pretendēt, pat piedāvājot augstāku cenu nekā par attiecīgajiem kokmateriāliem maksā IML partneri. Tādējādi var tikt negatīvi ietekmētas iespējas tirgū ienākt arī jauniem tirgus dalībniekiem.
188. IML ietekme uz konkurenci neaprobežojas vienīgi ar konkrētu IML ietvaros iegādāto kokmateriālu apjomu. Nozīme ir arī apstāklim, ka IML partneriem ir garantētas tiesības ilgā termiņā iegādāties konkrēta veida un tehnoloģiskajām vajadzībām atbilstošus kokmateriālus. Tas, salīdzinot ar citiem tirgus dalībniekiem, ļauj IML partneriem savlaicīgi prognozēt un plānot savas saimnieciskās darbības attīstību un tā uzlabot savu konkurētspēju uz citu tirgus dalībnieku rēķina, tostarp arī, pretendējot uz kokmateriālu iegādi vispārīgā kārtībā (atsevišķi IML partneri piedalās arī LVM rīkotajās izsolēs), radot tiem nepamatotas priekšrocības.
189. Tādējādi pārējie tirgus dalībnieki, kuri nav IML turētāji un arī vēlas iegādāties kokmateriālus no LVM, tiek diskriminēti.
190. Apkopojot minēto, lai konstatētu KL 14.¹ panta pirmās daļas 1. punkta pārkāpumu un negatīvu ietekmi uz konkurenci, ir pietiekami konstatēt diskriminācijas faktu, kuru KP šajā gadījumā ir pietiekami pamatojusi un pierādījusi.

6.4. Augošu koku un apaļu kokmateriālu iegādes līgumu ietekmes uz konkurenci atšķirības

191. ACA Timber un KREBSAR uzskata, ka situācijas, kad uz IML pamata tiek iegādāti augoši koki (ciršanas tiesības) jāvērtē atšķirīgi no gadījumiem, kad IML partneriem tiek piegādāti skujkoku zāgbaļķi. ACA Timber un KREBSAR ir nepārjaunoto IML partneres, proti, tās iegādājas cirsmas, nevis apaļos kokmateriālus, un tādēļ uzskata, ka KP līdzšinējie secinājumi par ietekmi uz konkurenci, ciktāl tie attiecas uz apaļu kokmateriālu piegādēm, nav vienlīdz attiecināmi uz ACA Timber un KREBSAR.
192. KP ieskatā, tam, vai uz IML pamata tiek pārdotas cirsmas vai jau sagatavoti apaļie kokmateriāli, nav būtiskas nozīmes, ciktāl ir runa par brīvas un godīgas konkurences nodrošināšanu kokmateriālu tirgū. Nozīme ir tam, ka visi IML partneri iegūst piekļuvi kokmateriāliem, nekonkurējot ar citiem tirgus dalībniekiem. Apstākļi, ka atsevišķi tirgus dalībnieki iegādājas cirsmas un iegūst kokmateriālus, paši veicot mežizstrādi un nodrošinot sev nepieciešamo sortimentu, jau pats par sevi liecina, ka tie atrodas atšķirīgos apstākļos nekā citi tirgus dalībnieki, ņemot vērā, ka LVM šādu kokmateriālu realizācijas modeli ir mainījusi jau pirms vairāk nekā desmit gadiem un šobrīd galvenokārt realizē koksni apaļu kokmateriālu veidā. Šajā sakarā jāuzsver arī pašas KREBSAR viedoklī norādītais, ka tai saistītā uzņēmuma darbības nodrošināšanai ir būtiski, ka, pamatojoties uz IML, tā var iegūt tieši tādu kokmateriālu sortimentu, kādu LVM nepiedāvā publiskās izsolēs. No tā vien jau izriet, ka attiecīgais tirgus dalībnieks ir atšķirīgā, proti, labākā stāvoklī nekā pārējie tirgus

¹²⁸ Sk. šā lēmuma 4.5. nodaļu.

dalībnieki, ar kuriem nav noslēgti IML un kuri šādus līgumus arī nevar noslēgt, ņemot vērā LVM vispārējo saimnieciskās darbības organizēšanas veidu. Proti, kamēr citi tirgus dalībnieki var iegādāties tikai tādu sortimentu, kādu LVM piedāvā publiskās izsolēs, IML turētājiem ir iespēja iegūt tieši tādas kokmateriālus, kādi specifiski nepieciešami to saimnieciskajā darbībā. Turklāt uz IML turētājiem neattiecas prasība izpildīt koksnes produktu pircēju raksturojošos kvalifikācijas kritērijus, lai varētu piedalīties apaļo kokmateriālu pārdošanas elektroniskajās izsolēs.

6.5. Papīrmalkas piegādes līgumu ietekme uz konkurenci

193. ACA Timber uzsver, ka tās līgumsaistības un to ietekme uz konkurenci vērtējama atšķirīgi, jo LVM pārsvarā piegādā ACA Timber bērza papīrmalku un tikai nelielu apjomu skujkoku papīrmalku, bet ne skujkoku zāgbaļķus. ACA Timber ir vienīgais no IML partneriem, kurš no LVM iepērk papīrmalku. ACA Timber skaidro, ka papīrmalka, ko izmanto celulozes un papīra ražošanā, ir augstākas vērtības produkts nekā tehnoloģiskā koksne, līdz ar to LVM iegūst augstāku cenu par attiecīgo produktu, kurš citādi tiktu realizēts kā tehnoloģiskā koksne kopā ar nevērtīgākiem koksnes produktiem. LVM papīrmalku izsolēs netirgo, līdz ar to uz ACA Timber IML vispār neattiecas KP līdz šim paustie izteikumi par konkurēšanu ar citiem tirgus dalībniekiem LVM izsolēs.
194. ACA Timber arī norāda, ka jāņem vērā bērza pieejamība privātajos mežos un fakts, ka LVM piedāvājumam šajā segmentā nav būtiskas ietekmes uz konkurences apstākļiem tirgū. Atbilstoši publiski pieejamiem datiem LVM apsaimniekotajos valsts mežos bērza īpatsvars ir būtiski mazāks nekā privātajos mežos.¹²⁹
195. KP neuzskata, ka attiecībā uz IML izpildi, kuras rezultātā trešā persona iegādājas papīrmalku, nevis skujkoku zāgbaļķus, no KL 14.¹ panta viedokļa būtu jāraugās atšķirīgi.
196. LVM skaidrojusi, ka tā papīrmalku pārdod tikai ACA Timber, un tievo dimensiju apaļos kokmateriālus LVM saviem klientiem piedāvā kā kamīnmalku, tehnoloģisko koksni un malku¹³⁰. Kā redzams no LVM interneta mājaslapā publiski pieejamās informācijas, starp produktiem, kurus iespējams iegādāties no LVM, ir minēta tehnoloģiskā koksne, kamīnmalka un malka, bet ne papīrmalka.¹³¹
197. Normatīvie akti nedefinē, kāda veida kokmateriāli apzīmējami ar terminu “papīrmalka”, taču no Latvijas Zinātņu akadēmijas Akadēmiskajā terminu datubāzē pieejamās informācijas ar papīrmalku tiek apzīmēti apaļkoki, kurus izmanto celulozes, kokskaidu vai kokšķiedru plātņu ražošanai; ietver šiem mērķiem paredzētos apaļkokus, arī šķeltos (ar un bez mizas), kā arī no apaļkokiem minēto izstrādājumu ražošanai iegūto šķeldu (t. i., cirmsā sagatavoto).¹³²
198. No LVM publicētās informācijas izriet, ka starp produktiem, kas tiek apzīmēti kā “papīrmalka”, “malka” un “tehnoloģiskā koksne”, pastāv atšķirības gan attiecībā uz koku sugām, gan parametriem.¹³³ Vienlaikus secināms, ka kokmateriāli, kas atbilst papīrmalkas raksturojumam, var tikt izmantoti gan kā malka, gan kā tehnoloģiskā koksne, taču ne visi

¹²⁹ Sk. 04_forma- Meža iedalījums meža tipos Mežaudžu platības un krājas sadalījumā pa valdošajām koku sugām un meža tipiem, pa novadiem un meža īpašuma veidiem, pieejama šeit: <https://www.vmd.gov.lv/lv/meza-statistikas-cd>.

¹³⁰ Turpat.

¹³¹ Sk.: LVM interneta mājaslapa: <https://www.lvm.lv/biznesa-partneriem/koksnes-pardosana/piedavajums/sadarbibas-veidi>

¹³² [papīrmalka – AkadTerm](#)

¹³³ Sk., piemēram, [2_10_piel_akkp_tk_km_m_2025_1.pdf](#)

kokmateriāli, kas uzskatāmi par malku vai tehnoloģisko koksni, var tikt izmantoti kā papīrmalka.

199. Apkopojot minēto, secināms, ka LVM pēc būtības tirgo kokmateriālus, kas atbilst papīrmalkas parametriem, taču neizdala šādu sortimentu atsevišķi, bet gan iekļauj attiecīgos kokmateriālus cita veida sortimentā un pārdod kopā ar citiem tievo dimensiju kokmateriāliem - kā malku vai tehnoloģisko koksni. Tādējādi pircēji šos kokmateriālus pēc iegādes var šķirot, nodalot kokmateriālus, kas atbilst jēdzienam “papīrmalka”, un izmantot tos atbilstoši iespējām.
200. Apstākļos, kad viens tirgus dalībnieks iegādājas sortimentu, kas pilnībā atbilst “papīrmalkas” raksturojumam, kamēr citi tirgus dalībnieki vispār šādu atsevišķu sortimentu no LVM nevar iegūt, bet gan var iegādāties to vienīgi kopā ar citu parametru un īpašību kokmateriāliem, ir saskatāma nevienlīdzība starp attiecīgajiem tirgus dalībniekiem. Iespējams, arī citiem tirgus dalībniekiem būtu interese iegādāties papīrmalku atsevišķi no cita veida tievo dimensiju kokmateriāliem (malkas vai tehnoloģiskās koksnes).
201. No ACA Timber mājaslapā publicētās informācijas izriet, ka “papīrmalka ir viena no Latvijas eksportprecēm, kam ir augsts pieprasījums ārvalstu tirgos.” Tāpat norādīts, ka ACA Timber katru mēnesi apgādā savus klientus Eiropā ar kvalitatīvām papīrmalkas kuģa kravām. Papīrmalka kā sortiments ir vispieprasītākais un populārākais sortiments ACA Timber klientu sarakstā. ACA Timber veic piegādes visā Eiropā.”¹³⁴
202. Savukārt, kā redzams no vietnē www.ss.com publicētajiem sludinājumiem, arī citiem kokmateriālu tirgus dalībniekiem ir interese iegādāties šāda sortimenta kokmateriālus.¹³⁵
203. Tātad secināms, ka papīrmalka ir pieprasīts sortiments un starp tirgus dalībniekiem, kas vēlas iegādāties attiecīgā sortimenta kokmateriālus, pastāv konkurences attiecības.
204. No KP iegūtās informācijas izriet, ka ACA Timber visu sev nepieciešamo papīrmalkas apjomu iegūst no LVM, pamatojoties uz IML. Ja viens tirgus dalībnieks, pamatojoties uz IML, iegūst ilgtermiņā garantētas tiesības iegādāties kokmateriālus, attiecībā uz kuriem tirgū pastāv pieprasījums, kamēr citiem tirgus dalībniekiem par attiecīgo sortimentu savstarpēji jākonkurē, nozīmē, ka tirgus dalībnieki ir nostādīti atšķirīgos apstākļos.
205. Pat ja ACA Timber papīrmalku iepērk par augstāku cenu nekā LVM tirgo tievo dimensiju kokmateriālus (malku, kamīnmalku vai tehnoloģisko koksni), tas nenozīmē, ka IML izpildei nav ietekmes uz konkurenci. Nav iespējams prognozēt, kādas būtu šo pašu kokmateriālu cenas tad, ja LVM šādu sortimentu un apjomu piedāvātu iegādāties, piemēram, publiskās izsolēs. Ņemot vērā pieprasījumu, pastāv iespēja, ka arī citi tirgus dalībnieki par attiecīgā veida kokmateriāliem piedāvātu maksāt tādu pašu vai augstāku cenu.

6.6. Uz IML pamata iegādāto kokmateriālu cenu atbilstība tirgus cenām

206. Lietas dalībnieki norādījuši, ka IML piegāžu cenas būtiski neatšķiras no izsoļu rezultātā noslēgto līgumu cenām vai ir pat nedaudz augstākas.
207. KP norāda, ka šim apstāklim nav būtiskas nozīmes, vērtējot, vai pastāv KL 14.¹ panta pirmās daļas 1. punkta pārkāpums. Publiskās izsolēs pārējie tirgus dalībnieki neiegādājas kokmateriālus par “vidējām nosolītajām cenām” vai par tirgus cenu, bet gan konkurē, cenšoties piedāvāt augstāko cenu, lai iegūtu tiesības iegādāties kokmateriālus. Līdz ar to

¹³⁴ ACA Timber mājaslapa, pieejams: <https://www.acatimber.lv/produkti-un-pakalpojumi/produkti/>

¹³⁵ SS.COM Kokmateriāli - Balki, Cenas - Sludinājumi, pieejams: <https://www.ss.com/lv/construction/materials/timber/logs/>

daļa tirgus dalībnieku kokmateriālus iegādājas par augstākām cenām, nekā ir vidējās izsolēs nosolītās cenas. Tādējādi attiecīgie tirgus dalībnieki arī atrodas sliktākā pozīcijā nekā IML partneri, kuri konstanti iepērk kokmateriālus par vidējām tirgus cenām. Nav iespējams prognozēt, par kādām cenām IML partneri iegādātos kokmateriālus, ja būtu spiesti konkurēt publiskās izsolēs, kurās turklāt būtu pieejams arī tas kokmateriālu apjoms, kādu šobrīd iegūst IML partneri uz IML pamata.

6.7. IML partneru ieguldījumi

208. PATA Saldus, PATA Strenči, PATA Jēkabpils un BERIVS atsaucas uz KP iepriekš pausto¹³⁶, ka tad, ja tiktu pamatots, ka IML turētāju investīcijas laika periodā līdz 2000. gadam nav atpelnītas, IML pastāvēšana, iespējams, varētu tikt attaisnota. Trešās personas šajā kontekstā norāda, ka ir investējušas gan ražošanas iekārtās, gan tehnikā, gan infrastruktūrā, un KP nav noskaidrojusi, vai attiecīgās investīcijas ir atpelnītas.
209. KP vērš uzmanību uz to, ka jautājums par investīcijām neattiecas uz IML partneru ieguldījumiem pašu saimnieciskajā darbībā kā tādā, bet gan attiecas uz IML partneru sākotnēji pielīgto pienākumu uzturēt un apsaimniekot meža platības, no kurām tie ieguva kokmateriālus.
210. KP ir centusies iegūt informāciju par to, vai un kādas investīcijas saistībā ar meža uzturēšanu līgumu teritorijās ir veikuši IML partneri. Attiecībā uz laika posmu līdz 2000. gadam, kad IML saistības pārņēma LVM, šādu informāciju KP nesaņēma ne no IML partneriem, ne no Valsts meža dienesta. Jāņem arī vērā, ka Līgumi neparedzēja konkrēta apjoma investīcijas, bet gan pienākumus attiecībā uz konkrētās līguma teritorijas uzturēšanu. Tomēr KP uzskata, ka pat tad, ja IML partneri būtu veikuši līgumos paredzētos pasākumus meža uzturēšanā un apsaimniekošanā laikā no IML noslēgšanas līdz 2000. gadam (kad saistības pārņēma LVM un attiecīgie darbi un investīcijas saskaņā ar tiesību normām bija jāveic LVM), tie katrā ziņā nebūtu tik apjomīgi, lai jau nebūtu atpelnīti. IML partneri nav snieguši pierādījumus par pretējo.
211. Savukārt par to, ka IML partneri neveic pielīgtos meža uzturēšanas un apsaimniekošanas darbus pēc tam, kad IML saistības pārņēma LVM, KP šaubu nav. Uz to norādījusi gan LVM¹³⁷, gan arī Metsa Forest¹³⁸. Arī citi IML partneri ne rakstveida paskaidrojumos, ne arī mutvārdu uzklaušanās laikā nenorādīja, ka tie kopš 2000. gada līdz pat šim brīdim veic meža apsaimniekošanu un uzturēšanu. Šādas darbības tie arī nevar veikt no juridiskā viedokļa, jo šobrīd attiecīgais pienākums saskaņā ar likumu ir jāpilda LVM.
212. Ievērojot minēto, KP nav pamats secināt, ka IML izpildes turpināšana pēc 01.01.2020. būtu attaisnojama ar apstākli, ka IML partneri joprojām nav atpelnījuši atbilstoši līgumos noteiktajiem pienākumiem līdz 2000. gadam veiktos ieguldījumus, kas saistītas ar meža uzturēšanu un atjaunošanu līgumu teritorijās, ja tādi tika veikti.

6.8. Ārvalstu investīciju aizsardzība

213. LVM rakstveida paskaidrojumos norādījusi, ka IML ar SIA “Metsa Forest Latvia” kontekstā jāņem vērā līgums starp Latvijas Republikas valdību un Somijas Republikas valdību par ieguldījumu veicināšanu un aizsardzību (Latvijas–Somijas līgums), kas

¹³⁶ KP 14.12.2024. vēstule Nr. DZ-2.2-13/24/216.

¹³⁷ LVM 30.07.2024. vēstule Nr. 4.1-2_0517_200_24_774.

¹³⁸ Metsa 26.02.2024. vēstule Nr. 01/1/0068.

parakstīts 05.03.1992., jo 01.01.2020. Metsa Forest vienīgā īpašniece bija Somijā reģistrētā sabiedrība METSALIITTO COOPERATIVE.

214. KP nekonstatē, ka minētais līgums jebkādā veidā ierobežoja LVM rīcības brīvību attiecībā uz IML izpildi. Šajā sakarā uzsverami divi aspekti.
215. Pirmkārt, kā to norāda pati LVM, minētais starpvaldību līgums ir denonsēts jau 20.05.2021. maijā.
216. Otrkārt, no minētā līguma punktiem, kas citēti LVM rakstveida viedoklī, neizriet, ka tādēļ vien, ka tirgus dalībnieka īpašnieks ir Somijā reģistrēts uzņēmums, LVM kā valstij piederošai kapitālsabiedrībai ir jāturpina nodrošināt attiecīgajam tirgu dalībniekam tādas priekšrocības, kas to nostāda labākā stāvoklī nekā vietējos tirgus dalībniekus neatkarīgi no to investīciju izcelsmes.
217. Attiecīgā līguma mērķis, kā to norāda LVM, bija nodrošināt ārvalstu ieguldītājiem stabilu, paredzamu un taisnīgu tiesisko vidi, kā arī aizsargāt viņu leģitīmās intereses un tiesisko palāvību attiecībā uz to veikto ieguldījumu izmantošanu un ekonomisko vērtību, līgums nesatur speciālu regulējumu attiecībā uz IML. Šādos līgumos Latvija apņēmas nodrošināt cita starpā taisnīgu un vienlīdzīgu attieksmi, aizsardzību pret nesamērīgu vai diskriminējošu valsts iejaukšanos, kā arī atturēties no pasākumiem, kas faktiski atņem ieguldījuma ekonomisko vērtību bez pienācīga pamata un kompensācijas.
218. LVM pienākums nodrošināt godīgu konkurenci vienlīdz attiecināms uz visiem tirgus dalībniekiem neatkarīgi no to investīciju izcelsmes. Ja, pamatojoties uz šādiem apsvērumiem, tiktu saglabātas Metsa Forest no IML izrietošās priekšrocības, tā nepamatoti tiktu nostādīta labvēlīgākā stāvoklī nekā vietējie tirgus dalībnieki, taču tāds noteikti nebija aplūkotā starpvaldību līguma mērķis.
219. Treškārt, LVM uz minēto starpvaldību līgumu atsaucas tikai šobrīd, un ir acīmredzams, ka iepriekš tā savu rīcību nesaistīja ar šī līguma nosacījumiem. Piemēram, 2000. gadā LVM atkāpās no IML, neraugoties uz to, ka jau tobrīd bija spēkā minētais līgums.
220. Apkopojot minēto, KP secina, ka nav pamata uz Metsa Forest IML izpildi, kas pārkāpj KL 14.¹ panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu, raudzīties atšķirīgi kā uz citiem līdzīgiem līgumiem, tikai pamatojoties uz nepieciešamību aizsargāt ārvalstu investīcijas.

6.9. Lietas ierosināšanas laiks un izskatīšanas termiņš

221. PATA Saldus, PATA Jēkabpils, PATA Strenči un BERIVS norāda, ka no lietas materiāliem esot redzams, ka lieta faktiski ir ierosināta vismaz 2022. gadā, līdz ar to KP nav ievērojusi KL 27. pantā noteiktos lēmuma pieņemšanas termiņus.
222. KP nepiekrīt minētajam apgalvojumam un norāda uz turpmāko.
223. KL 27. pants nosaka, ka KP pieņem lēmumu sešu mēnešu laikā no lietas ierosināšanas dienas, ja objektīvu iemeslu dēļ sešu mēnešu termiņu nav iespējams ievērot, KP to var pagarināt uz laiku līdz vienam gadam, termiņu skaitot no lietas ierosināšanas dienas. Savukārt, ja lietā nepieciešama ilgstoša faktu konstatācija, KP ar motivētu lēmumu var pagarināt lēmuma pieņemšanas termiņu uz laiku, kas nepārsniedz divus gadus no lietas ierosināšanas dienas.
224. Konkrētā lieta ar padomes lēmumu tika ierosināta 05.02.2026., līdz ar to KP nav pieļāvusi procesuālu pārkāpumu attiecībā uz lēmuma pieņemšanas termiņu.
225. Saskaņā ar KL 14.¹ panta trešo daļu un 14.² panta pirmo daļu, KP, lai nodrošinātu šā panta pirmās daļas ievērošanu, veic pārrunas ar tiešās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestādi, kā arī kapitālsabiedrību, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme. Ja KP

konstatē kapitālsabiedrības, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, darbības neatbilstību šā likuma 14.¹ panta pirmās daļas prasībām un pārrunu rezultātā neizdodas nodrošināt šo prasību ievērošanu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu.

226. Tātad minētās tiesību normas paredz atšķirīgu kārtību, salīdzinot ar citu KL paredzēto pārkāpumu lietu izskatīšanas kārtību. Proti, vispirms veicamas pārrunas, un tikai tad, ja pārrunu rezultātā neatbilstību neizdodas novērst, ir pamats secināt, ka būtu izdodams administratīvais akts par pārkāpuma konstatēšanu. KP pirms pārrunu noslēgšanās nevar izdarīt pieņemumu, ka neatbilstība katrā ziņā netiks novērsta un ka būs nepieciešams izdot administratīvo aktu. Tādējādi KP lēma par lietas ierosināšanu tikai tad, kad bija konstatēts, ka neatbilstību pārrunu ceļā nav izdevies novērst un ka līdz ar to bija pamats apsvērt administratīvā akta izdošanu.
227. Attiecībā uz informācijas iegūšanas pilnvarām KP norāda, ka KL regulējums pieļauj nepieciešamās informācijas iegūšanu arī bez pārkāpuma lietas ierosināšanas atbilstoši KL 9. panta piektās daļas 1. punktam, līdz ar to visa KP iegūtā informācija līdz pārkāpuma lietas ierosināšanai ir iegūta tiesiski.

VII ATBILDĪBA

228. KL 14.² panta pirmā daļa noteic: ja KP konstatē kapitālsabiedrības, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, darbības neatbilstību šā likuma 14.¹ panta pirmās daļas prasībām un pārrunu rezultātā neizdodas nodrošināt šo prasību ievērošanu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu.
229. Ņemot vērā, ka LVM darbība, turpinot pildīt IML, neatbilst KL 14.¹ panta pirmajai daļai un attiecīgo neatbilstību nav izdevies novērst pārrunu rezultātā, KP ir pamats lemt par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda piemērošanu.

7.1. Pārkāpuma konstatēšana

230. Apkopojot šajā lēmumā iepriekš izklāstītos apstākļus un apsvērumus, KP konstatē LVM darbībā KL 14.¹ panta pirmās daļas 1. punkta pārkāpumu, kas izpaudies kā atšķirīgu konkurences apstākļu radīšana IML partneriem un citiem kokmateriālu tirgus dalībniekiem, kas nav IML un iegādājas vai vēlas iegādāties kokmateriālus no LVM.

7.2. Tiesiskā pienākuma uzlikšana

231. APL 66. panta pirmā daļa noteic, ka, apsverot administratīvā akta izdošanas vai tā satura lietderību, iestāde lemj:
- 1) par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (leģitīmu) mērķi;
 - 2) par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai;
 - 3) par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses;
 - 4) par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārums un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums.
232. KP norāda, ka pati par sevi šī lēmuma izdošanas lietderība nav vērtējama APL 66. panta kontekstā, jo atbilstoši KL 14.² panta pirmajai daļai un APL 65. panta pirmajai daļai šis

lēmums ir atzīstams par obligātu administratīvo aktu. Arī tiesisko pienākumu noteikšana, ievērojot KL 14.² panta pirmajā daļā noteikto, ir obligāta šī lēmuma sastāvdaļa, ja pārrunu rezultātā neizdodas novērst KL 14.¹ panta pirmajā daļā noteikto pārkāpumu. Minēto secinājumu nemaina fakts, ka šī lēmuma pieņemšanas brīdī ar vispārējās jurisdikcijas tiesu nolēmumiem daļā ir apmierināti LVM lūgumi par pagaidu aizsardzības piemērošanu, jo minētajiem nolēmumiem nav galīga noregulējuma raksturs.

233. Tajā pašā laikā, ciktāl tas attiecas uz piemērojamiem tiesiskajiem pienākumiem, APL 66. panta ietvarā vērtējams ir šī lēmuma tiesisko pienākumu samērīgums un saturs.
234. APL 66. pantā ir ietvertas vadlīnijas samērīguma principa ievērošanai. Kā norādījusi Satversmes tiesa, samērīguma princips prasa ievērot saprātīgu līdzsvaru starp sabiedrības un personas interesēm, ja publiskā vara ierobežo personas tiesības vai tiesiskās intereses. Lai konstatētu, vai samērīguma princips ir ievērots, jānoskaidro, vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, vai nav saudzējošāku līdzekļu šā mērķa sasniegšanai un vai ierobežojošā rīcība ir atbilstoša jeb proporcionāla. Ja, izvērtējot ierobežojumu, tiek atzīts, ka tas neatbilst kaut vienam no šiem kritērijiem, tas neatbilst arī samērīguma principam un ir prettiesisks.¹³⁹
235. Attiecībā uz pirmo no APL 66. panta pirmās daļas kritērijiem – *nepieciešamība, lai sasniegtu tiesisku (leģitīmu) mērķi* – KP norāda turpmāko.
236. KL, līdz ar to arī konkurences tiesību mērķis, ir aizsargāt, saglabāt un attīstīt brīvu, godīgu un vienlīdzīgu konkurenci visās tautsaimniecības nozarēs sabiedrības interesēs, ierobežojot tirgus koncentrāciju, uzliekot par pienākumu izbeigt konkurenci regulējošajos normatīvajos aktos aizliegtas darbības un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā saucot pie atbildības vainīgās personas.¹⁴⁰
237. Minēto citstarp ir apstiprinājusi arī Augstākā tiesa, norādot, ka, atklājot un novēršot konkurences pārkāpumus, tiek nodrošinātas gan citu tirgus dalībnieku tiesības konkurēt brīvā, godīgā un vienlīdzīgā tirgū, gan veicināta sabiedrības labklājība kopumā.¹⁴¹
238. Sabiedrības interese ir, lai ierobežotam publiskam resursam uz nediskriminējošiem noteikumiem tiktu nodrošinātas vienlīdzīgas piekļuves iespējas atbilstoši kvalificētiem pretendentiem, nodrošinot publisko resursu pārvaldītājam izdevīgāko cenu, t. i., lai šāda pretendentu izvēle notiktu tiesiskā ceļā. Tiesiskums pats par sevi demokrātiskā valstī ir aizsargājama vērtība.¹⁴²
239. Konkurences tiesību nozīme ir nostiprināta arī ES tiesību līmenī. EST, vērtējot KL pārkāpumus, ir atzinusi, ka konkurences tiesību pārkāpumi ir *aizliegti kā nesaderīgi ar ES principiem*. Tirgus dalībnieka darbība, kura izpaužas kā ļaunprātīga savas tirgus varas izmantošana, ietekmē kopējo tirgu un kavē harmoniskas, līdzsvarotas un noturīgas saimnieciskās darbības attīstību.¹⁴³
240. Tātad konkurences tiesību neievērošana ir ne tikai pretēja tautsaimniecības un sabiedrības interesēm, bet arī ir nesaderīga ar tiesiskumu un ES principiem.
241. KP ieskatā, minētās intereses ir atzīstamas par sevišķi būtiskām un aizsargājamām, līdz ar to ir arī attaisnojama atbilstošu tiesisko pienākumu noteikšana, ar kuru palīdzību tiktu

¹³⁹ Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Autoru kolektīvs. Dr. iur. J. Briedes zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 637. lpp.

¹⁴⁰ KL 2. pants.

¹⁴¹ Augstākās tiesas sprieduma 10. punkts. Pieejams: <https://at.gov.lv/downloadlawfile/10052>

¹⁴² Sal. Augstākās tiesas 12.02.2018. lēmuma lietā Nr. SKA – 903/2018 28. punkts.

¹⁴³ EST 14.02.1978. sprieduma lietā Nr.27/76 United Brands 227.-233.punkts.

novērsts KP konstatētais diskriminācijas aizlieguma pārkāpums.

242. Attiecībā uz otro un trešo no APL 66. panta pirmās daļas kritērijiem – *piemērotība attiecīgā mērķa sasniegšanai, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežot administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās* – KP norāda turpmāko.
243. KL paredz KP rīcības brīvību izvēlēties veidu, kā ar tiesisko pienākumu novērst neatbilstību. KL 14.¹ panta anotācijā norādīts: “(..) ja pārrunu ceļā konkurences ierobežojumu nav iespējams novērst, KP ir tiesīga pieņemt lēmumu, ar kuru uzliek kapitālsabiedrībai, kurā publiska persona realizē izšķirošu ietekmi, tiesisko pienākumu, kas novērš konkurences kavēšanu. Attiecīgi lēmums paredzētu tiesisko pienākumu – atturēties no konkrētās darbības (tostarp noteiktas rīcības aizliegums), veikt konkrētu darbību vai modificēt (pārveidot) konkrētu darbību, tā, lai novērstu konkurences kavēšanu, t. sk. nepiemērot iekšējos normatīvos aktus vai lēmumus, grozīt sadarbības vai cita līguma noteikumus, atjaunot sadarbību ar kādu tirgus dalībnieku, darīt sabiedrībai zināmu informāciju par noteikumu grozījumiem un to turpmāko piemērošanu, sadarbības formas maiņu, piemēram, publicējot informāciju mājas lapā. Kā arī, piemēram, nekavējoties izbeigt konkrētu darbību, kuras rezultātā tiek kavēta konkurence. Detalizētāk noteikt iespējamās lēmuma par tiesisko pienākumu uzlikšanu veidus nav iespējams, jo tie ir atkarīgi no konkrētā neatbilstības veida.”
244. Līdz ar to secināms, ka likumdevējs KP ir noteicis rīcības brīvību tiesisko pienākumu noteikšanā un definēšanā, ņemot vērā katras konkrētās lietas tiesiskos un faktiskos apstākļus, nosakot, kādā veidā ir novēršams KP konstatētais konkurences tiesību pārkāpums un no tā izrietošās sekas, t. sk., lai netiktu pieļauta turpmāka pārkāpuma turpināšana.
245. KP lēmumā ir konstatējusi, ka IML (un pārjaunojuma līgumu) izpilde diskriminē pārējos tirgus dalībniekus, kas nav IML partneri. KP ieskatā, šo situāciju var novērst, vienīgi uzliekot tiesisko pienākumu pārtraukt no IML izpildes izrietošo priekšrocību nodrošināšanu IML partneriem, tādējādi attiecībā uz ierobežoto ar IML aptverto publisko resursu LVM turpmāk piemērojot tādas kokmateriālu pārdošanas procedūras, kas ikvienam atbilstoši kvalificētam pretendētājam ļauj iegādāties kokmateriālus no LVM uz vienlīdzīgiem nosacījumiem, piemēram, rīkojot publiskas izsoles. Ar cita veida tiesiskajiem pienākumiem KP lēmumā konstatēto diskrimināciju novērst nav iespējams. KP ieskatā, ierobežotu publisko resursu lietderīga un efektīva izmantošana un brīvas un godīgas konkurences nodrošināšana attiecībā uz ierobežotajiem stratēģiski svarīgajiem publiskajiem resursiem sabiedrības interesēs kopumā prevalē par LVM vai trešo personu iespējamu tiesību vai tiesisko interešu aizskārums, kas potenciāli varētu rasties, KP piemērojot konkrēto tiesisko pienākumu.
246. Attiecībā uz ceturto no APL 66. panta pirmās daļas kritērijiem – *atbilstība, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārums un sabiedrības interešu ieguvums* – KP norāda turpmāko.
247. Trešās personas atsauca uz tiesiskās palāvības un samērīguma principu un norāda, ka līdz šim ieguldījušas ievērojamus resursus saimnieciskās darbības attīstībā, pamatojoties tieši uz IML, tādēļ no IML izrietošo saistību izpildes pārtraukšana tām var radīt būtiskus zaudējumus.
248. Šajā sakarā KP ņem vērā, vai un kā no IML izrietošās diskriminācijas pārtraukšana varētu ietekmēt IML partneru piekļuvi kokmateriāliem, kas nepieciešami turpmākai

saimnieciskās darbības nodrošināšanai un iespējamo zaudējumu mazināšanai.

249. KP secina, ka **apstākļi, ka turpmāk valstij piederošie kokmateriāli atsavināmi visiem tirgus dalībniekiem uz vienlīdzīgiem nosacījumiem, nenozīmē, ka trešajām personām šajā Lietā vairs nebūtu piekļuves kokmateriāliem, kas nepieciešami to saimnieciskajā darbībā.** Jau šobrīd tirgus dalībniekiem ir iespējams iegādāties kokmateriālus no LVM, piemēram, publiskās izsolēs, konkurējot ar cenām, un atsevišķas trešās personas atbilstoši LVM sniegtajai informācijai to arī dara (līdztekus kokmateriālu iegādēm saskaņā ar IML). Turklāt gadījumā, ja kokmateriālu apjoms, kas šobrīd tiek realizēts IML partneriem, nonāktu publiskās izsolēs, palielinātos kopējais publiski pieejamais resursu apjoms, uz kuru iespējams pretendēt. Līdz ar to KP nesaskata, ka trešo personu saimnieciskā darbība varētu tikt apdraudēta tādēļ vien, ka ar tiesiskā pienākuma piemērošanu nekavējoties zustu no IML izrietošās priekšrocības. Ja kādam tirgus dalībniekam KL 14.¹ panta pirmās daļas prasībām neatbilstoša ekskluzīvās piekļuves izejvielām pārtraukšana uzreiz apdraud tā ekonomisko darbību, tā jau pati par sevi ir pazīme, ka šāds uzņēmējdarbības modelis ir atkarīgs tieši no šīm ekskluzīvajām tiesībām un būtībā dzīvotnespējīgs vai neefektīvs brīvas un godīgas konkurences apstākļos.
250. Atsevišķi IML partneri – ACA Timber un KREBSAR – uzsver, ka iegādājas no LVM kokmateriālus augošu koku veidā (cirsma), un LVM šādā veidā kokmateriālus pārsvarā netirgo (parasti tiek piegādāti apaļie kokmateriāli). Tomēr KP nesaskata, ka tas varētu būt šķērslis turpmākai šo tirgus dalībnieku saimnieciskajai darbībai. KP nekonstatē tiesiskus vai faktiskus apstākļus, kas liegtu LVM attiecīgā sortimenta kokmateriālus piedāvāt visiem tirgus dalībniekiem, savukārt attiecīgajiem IML partneriem – iegādāties tos, konkurējot ar citiem tirgus dalībniekiem.
251. KREBSAR norādījusi, ka pastāv risks, ka IML izpildes pārtraukšanas rezultātā var tikt liegta iespēja īstenot tās saistītā uzņēmuma sabiedrības ar ierobežotu atbildību “VARPA” (turpmāk – VARPA) saimniecisko darbību, jo tā ir atkarīga no KREBSAR iespējām piegādāt noteikta sortimenta un izmēra kokmateriālus, kas nepieciešami VARPA produkcijas ražošanā, un ko tā iegūst izstrādājot cirsmas, pamatojoties uz IML.
252. No KREBSAR sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka attiecīgajā reģionā KREBSAR ir vienīgais Krāslavas novadā strādājošais uzņēmums, kurš spēj nodrošināt VARPA vajadzībām atbilstošus kokmateriālus. Tāpat jāņem vērā, ka jau pats par sevi apstākļi, ka KREBSAR (un līdz ar to arī VARPA) ir iespēja iegūt specifisku parametru kokmateriālus, nostāda to privilēģētā stāvoklī iepretim citiem tirgus dalībniekiem, kuriem ir pieejams tikai tāds kokmateriālu sortiments, kādu publiskās izsolēs piedāvā LVM vai privāto mežu īpašnieki (taču šeit būtisks faktors ir tas, ka LVM apsaimniekotajos mežos attiecīgā veida kokmateriāli ir pieejami plašāk nekā privātajos mežos). Līdz ar to citi potenciālie tirgus dalībnieki, pat ja vēlētos, nevar attīstīt tāda veida saimniecisko darbību, kādu ir attīstījuši minētie uzņēmumi.
253. KL mērķis ir aizsargāt sabiedrības intereses, nevis atsevišķu privātpersonu intereses, un šajā gadījumā, ņemot vērā garos IML termiņus (salīdzinot ar citiem LVM kokmateriālu piegādes līgumiem) un apstākli, ka IML partneriem ir iespējas iegūt kokmateriālus godīgas un vienlīdzīgas konkurences apstākļos sāncensībā ar citiem tirgus dalībniekiem, sabiedrības ieguvumam no IML izrietošo priekšrocību nekavējošas pārtraukšanas dodama priekšroka iepretim trešo personu tiesiskajai paļāvībai.
254. Attiecībā uz termiņu, kāds nosakāms tiesisko pienākumu izpildei, KP ņem vērā apstākli, ka ar tiesu lēmumiem IML izpilde ir daļēji apturēta un līgumu pusēm (izņemot PATA

Saldus un PATA Jēkabpils) noteikts aizliegums līdz spriedumu spēkā stāšanās brīdim prasīt no šiem līgumiem izrietošo saistību izpildi.¹⁴⁴ Tiesu lēmumi stājušies spēkā 2026. gada 24. martā, 25. martā, 10. aprīlī un 28. aprīlī. Tātad šobrīd IML izpilde faktiski notiek tikai attiecībā uz PATA Saldus un PATA Jēkabpils, attiecībā pret kurām Kurzemes apgabaltiesa 31.07.2026. pieņēma lēmumu par pagaidu aizsardzības līdzekļa atcelšanu¹⁴⁵.

255. LVM kokmateriālus galvenokārt pārdod, rīkojot izsoles, un jau šobrīd kokmateriāli, kas, pamatojoties uz tiesu lēmumiem par pagaidu aizsardzību, vairs netiek pārdoti IML izpildes ietvaros, tiek piedāvāti publiskās izsolēs. Piemēram, no LVM publicētās informācijas izriet, ka papīrmalka, kas iepriekš tikusi piegādāta IML ietvaros, maijā tika piedāvāta iegādei izsolē.¹⁴⁶ Tāpat atbilstoši LVM mutvārdos sniegtajiem paskaidrojumiem arī skujkoku zāģbaļķi, kurus līdz šim iegādājās IML partneri, šobrīd tiek piedāvāti publiskās izsolēs.
256. LVM no pārrunu ierosināšanas bija vairāk nekā gads, lai brīvprātīgi novērstu KP identificēto neatbilstību un nodrošinātu brīvu un godīgu konkurenci attiecībā uz ierobežoto ar IML aptverto publisko resursu.
257. Ņemot vērā minētos apsvērumus, KP uzskata par pamatotu uzlikt LVM tiesisko pienākumu nekavējoties pārtraukt no IML¹⁴⁷ izpildes izrietošo, šajā lēmumā konstatēto citu tirgus dalībnieku diskrimināciju, radot atšķirīgus konkurences apstākļus PATA Saldus, PATA Jēkabpils, PATA Strenči, BERIVS, KREBSAR, ACA Timber un kokmateriālu tirdzniecībā piemērot tādas pārdošanas procedūras, kas atbilstoši kvalificētiem pretendentiem ļauj iegādāties kokmateriālus uz vienlīdzīgiem nosacījumiem.
258. Šajā gadījumā nav nepieciešams noteikt īpašu pārejas termiņu tiesisko pienākumu izpildei arī tā iemesla dēļ, ka no IML izrietošo saistību izpilde uz tiesas nolēmumu pamata daļā jau faktiski ir apturēta un LVM jau šobrīd nodrošina resursu pieejamību atbilstoši kvalificētiem pretendentiem. Tā kā šajā lēmumā noteiktie tiesiskie pienākumi izpildāmi nekavējoties pēc KP lēmuma spēkā stāšanās, tas vienlaikus arī nozīmē, ka gadījumā, ja tiesu nolēmumi, ar kuriem IML izpilde ir apturēta, tiek atcelti, LVM ir pienākums turpināt pildīt šajā lēmumā noteikto tiesisko pienākumu, ievērojot, ka IML civiltiesiskās spēkā esamības un izpildes statuss pats par sevi neatbrīvo LVM no pienākuma novērst šajā lēmumā konstatēto KL 14.¹ panta pirmās daļas 1. punkta pārkāpumu un nodrošināt tiesiskā pienākuma izpildi.

7.3. Naudas sods

7.3.1. Naudas soda piemērošanas vispārīgais pamats

259. KL 14.² panta trešā daļa noteic: KP ir tiesīga piemērot kapitālsabiedrībām, kurās publiskai personai ir izšķiroša ietekme, naudas sodu par šā likuma 14.¹ panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu līdz trim procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne mazāk kā 250 *euro*.
260. Saskaņā ar taisnīguma principu par katru izdarīto pārkāpumu pārkāpējam jāpiemēro samērīgs sods. Administratīvā akta izdošana un pārkāpēju sodīšana ir nepieciešama, lai

¹⁴⁴ Kurzemes rajona tiesas 24.03.2026. lēmums lietā Nr. C69195426, Vidzemes rajona tiesas 25.03.2026. lēmums lietā Nr. C71199026, Latgales rajona tiesas 10.04.2026. lēmums lietā Nr. C88198826, Rīgas pilsētas tiesas 28.04.2026. lēmums Nr. C771195026.

¹⁴⁵ Kurzemes apgabaltiesa 31.07.2026. lēmums lietā Nr. C69195426.

¹⁴⁶ LVM interneta mājaslapa: <https://www.lvm.lv/jaunumi/7971-lvm-plano-papirmalkas-pardosanu-piegadem-maija-un-junija>.

¹⁴⁷ Šā lēmuma 1. tabulā norādītajiem līgumiem un uz to pamata noslēgtajiem pārjaunojuma līgumiem un/vai to grozījumiem.

atturētu citus tirgus dalībniekus no KL pārkāpuma izdarīšanas. Turklāt EST ir norādījusi, ka rīcības brīvība naudas sodu noteikšanā ir vērsta uz to, lai mudinātu uzņēmumu rīkoties, ievērojot konkurences tiesību normas.¹⁴⁸

261. Naudas soda mērķis ir pārtraukt prettiesisku rīcību un novērst šādas rīcības atkātošanos.¹⁴⁹ Attiecīgi, naudas sods nosakāms pietiekami preventīvā līmenī, lai sodītu pārkāpumu izdarījušo personu, kā arī atturētu to un citus tirgus dalībniekus no KL pārkāpumu izdarīšanas. Tādējādi naudas sodu piemēro, lai tirgus dalībnieks, kurš izdarījis pārkāpumu, pakārtotu savu darbību brīvai konkurencei un atturētos no tās ierobežošanas (preventīvā nozīme), kā arī lai pārkāpumu gadījumā izjustu ekonomiskas sekas (represīvā nozīme).¹⁵⁰
262. LVM savos rakstveida paskaidrojumos ir norādījusi, ka atbilstoši EST judikatūrai konkurences tiesību lietās uzņēmuma rīcības brīvības trūkums liedz tam piemērot naudas sodu, proti, EST 09.09.2003. spriedumā lietā Nr. C – 198/01 ir atzinusi, ka uzņēmumi nevar tikt sodīti par rīcību, kuru tiem prasīja vai noteica valsts normatīvais regulējums, ņemot vērā, ka tieši šis regulējums noteica uzņēmuma rīcības ietvaru. Rīcības brīvības trūkums uzņēmumu aizsargā no iespējamā pārkāpuma sekām. Sodu var piemērot tikai par turpmāku rīcību, ko uzņēmums veic jau pēc pārkāpumu konstatējošā lēmuma stāšanās spēkā.
263. KP nekonstatē, ka LVM rīcības brīvību (privātautonomiju) saistībā ar IML izpildi noteic vai ierobežo valsts normatīvais regulējums, proti, nav konstatējamas tiesību normas, no kurām izriet LVM pienākums turpināt no IML izrietošās saistības neatkarīgi no tiesisko vai faktisko apstākļu izmaiņām. Lai arī līgumi sākotnēji tika noslēgti un attiecīgās saistības tika pārņemtas no Valsts meža dienesta, pamatojoties uz Valsts meža dienesta likuma pārejas noteikumu 2.2. apakšpunktu un 3. punktu, LVM rīcības brīvība (privātautonomija) attiecībā uz līgumu turpināšanu un izpildi šobrīd nav ierobežota. Konkrētajā gadījumā netiek vērtēta IML noslēgšana un no tiem izrietošo saistību pārņemšana kā tāda, bet gan to turpināšana pēc tam, kad stājās spēkā KL regulējums, kas paredz valsts kapitālsabiedrību pienākumu nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci. Līdz ar to KP nekonstatē šķēršļus naudas soda piemērošanai, pamatojoties uz minēto EST judikatūru.
264. KP ņem vērā, ka LVM rīcībā atrodas būtiska daļa no valsts stratēģiskajiem dabas resursiem, tās lēmumiem rīcībai ar šiem resursiem ir būtiska ietekme ne vien uz meža nozari, bet arī uz konkurences apstākļiem, tautsaimniecību un sabiedrības interesēm kopumā. LVM ir lielākā skujkoku zāģbaļķu piegādātāja kokmateriālu pārstrādātājiem Latvijā.¹⁵¹ LVM kā publiska resursa pārvaldītājam ir paaugstināts pienākums ievērot vienlīdzīgas attieksmes principu, nodrošināt lēmumu pieņemšanas un resursu sadales caurskatāmību, nepiešķirt atsevišķiem tirgus dalībniekiem selektīvas priekšrocības un konsekvēti ievērot labas pārvaldības principus¹⁵². Tādēļ no LVM kā no publiskas kapitālsabiedrības ir sagaidāms augsts rīcības standarts, kas atbilst tās lomai sabiedrības īpašumā esošu stratēģisku resursu pārvaldīšanā.

¹⁴⁸ EST 08.10.2008. spriedums lietā Nr. T-68/04, *SGL Carbon AG*, 49. punkts.

¹⁴⁹ EST 15.07.1970. spriedums lietā Nr. 45/69 *Boehringer Mannheim*, 53. rindkopa.

¹⁵⁰ Senāta 14.09.2016. spriedums lietā Nr. SKA-461/2016 Latvijas Gāze, 13. punkts.

¹⁵¹ KP 16.10.2025. lēmums Nr. 23 "Par Nextwood Two GmbH un Sabiedrības ar ierobežotu atbildību "KUREKSS" apvienošanos",

pieejams: [https://lemumi.kp.gov.lv/storage/files/22102025_L%C4%93mums_Nextwood_Kurekss%20\(publiskojam%C4%81%20versija\).pdf](https://lemumi.kp.gov.lv/storage/files/22102025_L%C4%93mums_Nextwood_Kurekss%20(publiskojam%C4%81%20versija).pdf)

¹⁵² Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektā daļa.

265. Saskaņā ar Ministru kabineta 29.03.2016. noteikumu Nr. 179 “Kārtība, kādā nosaka naudas sodu par konkurences tiesību un negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma pārkāpumiem un piespiedu naudu par Konkurences padomes noteiktā tiesiskā pienākuma nepildīšanu” (turpmāk – noteikumi Nr. 179) 3. punktu naudas sodu par KL 14.¹ pantā paredzēto pārkāpumu aprēķina procentos no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas.
266. LVM neto apgrozījums 2025. gadā bija 604 585 145 *euro*.¹⁵³ Attiecīgā summa ņemama vērā, nosakot piemērojamā soda apmēru.
267. Saskaņā ar noteikumu Nr. 179 12. punktu, nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu, ilgumu, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

7.3.2. Pārkāpuma smagums

268. Saskaņā ar noteikumu Nr. 179 13. punktu, nosakot pārkāpuma smaguma pakāpi, ņem vērā:
- 13.1. pārkāpuma veidu;
 - 13.2. pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas;
 - 13.3. katra iesaistītā tirgus dalībnieka lomu pārkāpumā.

Pārkāpuma veids

269. Konkrētajā gadījumā KP konstatējusi, ka ir pieļauts KL 14.¹ panta pirmās daļas 1. punkta pārkāpums, kas ir viegls pārkāpums. Atbilstoši noteikumu Nr. 179 17.3. apakšpunktam par KL 14.¹ panta pārkāpumu naudas sodu nosaka līdz 1 procentam.

Pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas

270. **KL 14.¹ pantā noteiktā aizlieguma pārkāpums ilgstoši no 01.01.2020. (vairāk nekā sešus gadus) negatīvi ietekmējis konkurences apstākļus kokmateriālu tirgū, radot citu tirgus dalībnieku diskrimināciju, iepretim IML partneriem, tādējādi kavējot, ierobežojot un deformējot konkurenci.** IML partneriem ir piešķirtas nepamatotas priekšrocības iegādāties kokmateriālus ārpus konkurences apstākļiem, tas ir, nepiedaloties izsolēs un nesacenšoties par šo kokmateriālu apjomu ar citiem tirgus dalībniekiem. Turpretim vispārējā LVM kokmateriālu tirgošanas kārtība paredz tirgus dalībnieku piedalīšanos izsolēs, izpildot noteiktus kvalifikācijas kritērijus un konkurējot ar cenu piedāvājumiem par noteiktu apjomu kokmateriālu. IML nesamērīgi garie termiņi (salīdzinot ar vispārējā kārtībā LVM slēgtiem līgumiem) rada atsevišķiem tirgus dalībniekiem nepamatotas priekšrocības, īstenojot un plānojot savu saimniecisko darbību, t. sk. priekšrocības attiecībā uz IML partneru tehnoloģiskajām vajadzībām piemērota kokmateriālu sortimenta iegādi, tostarp IML partneru gadījumā, kuri veic arī mežistrādi, kas nav pieejams tirgus dalībniekiem, ar kuriem nav noslēgti IML.
271. Situācija, kad IML partneriem ir ilgtermiņā garantētas iespējas iegādāties sev nepieciešamos kokmateriālus, noved pie tā, ka attiecīgie tirgus dalībnieki ir pasargāti no tādiem ekonomiskiem un saimnieciskiem riskiem, kas konkurences apstākļos jāuzņemas citiem tirgus dalībniekiem.¹⁵⁴ Tādējādi IML partneri var attīstīt savu saimniecisko darbību

¹⁵³ LVM gada pārskata par 01.01.2025.–31.12.2025.

¹⁵⁴ Uz IML ilgtermiņa negatīvo ietekmi norādījuši arī citi tirgus dalībnieki, piemēram, “IML negatīvi ietekmē konkurences situāciju kokrūpniecības nozarē, jo kokmateriālu apjomi, kuri tiek pārdoti, pildot šos līgumus, vēl ilgi nebūs pieejami pārējiem tirgus dalībniekiem. Nav iespējams racionāli izskaidrot, kāpēc ir noslēgti

zināmā mērā “siltumnīcas” jeb bezriskā apstākļos atšķirībā no visiem pārējiem tirgus dalībniekiem, kas ir pakļauti sāncensībai par kokmateriāliem un no tās izrietošiem riskiem. Tas savukārt rada IML partneriem iespēju gūt priekšrocības arī tajos gadījumos, kad tie piedalās publiskajās izsolēs (atsevišķi IML partneri iegādājas kokmateriālus no LVM arī izsoļu ceļā). Proti, IML radītā “amortizācija” var radīt iespēju piedāvāt labāku cenu publiskajās izsolēs un tādējādi vēl vairāk var pastiprināt nevienlīdzību starp tirgus dalībniekiem.

272. Tāpat būtiska nozīme ir tam, ka skujkoku zāgbaļķi ir pieprasīts sortiments kokmateriālu tirgū un LVM, ņemot vērā skujkoku izplatību tās pārvaldītajos mežos salīdzinājumā ar privātpersonām piederošajiem mežiem, ir nozīmīga loma attiecīgā sortimenta nodrošinājumā kokmateriālu tirgū. Taču IML izpildes rezultātā pārējiem tirgus dalībniekiem pieejamais kokmateriālu apjoms samazinās. Arī tas rada tirgus dalībnieku diskrimināciju.
273. Uz IML diskriminējošo ietekmi norādījuši arī citi konkrētā tirgus dalībnieki¹⁵⁵, tostarp norādot, ka IML izpilde ietekmē arī citus tirgus, ne tikai kokmateriālu kā tādu iegādi. Atsevišķi IML partneri paši nodrošina gan mežizstrādi, gan kokmateriālu transportēšanu, lai gan arī attiecībā uz šo pakalpojumu sniegšanu LVM apsaimniekotajās mežu platībās pastāv konkurence par šo pakalpojumu piedāvāšanu, kas IML partneru gadījumā tiek ierobežota. KP konstatē, ka, piemēram, lai iegūtu tiesības sniegt mežizstrādes pakalpojumus LVM apsaimniekotajās meža platībās, pakalpojumu sniedzējiem ir jāpiedalās iepirkuma procedūrās¹⁵⁶, tātad šo pakalpojumu sniegšana notiek, konkurējot ar pakalpojumu kvalitāti un cenu. Līdzīgi principi attiecas arī uz kokmateriālu pārvadājumu pakalpojumiem, proti, pārvadājumu pakalpojumu sniedzēji tiek izraudzīti publiskā iepirkuma procedūrā¹⁵⁷, kurā tiek vērtēta pakalpojumu sniedzēju kvalifikācija, piedāvāto pakalpojumu kvalitāte un cena.
274. Vienlaikus, KP ieskatā, vērtējot pārkāpuma ietekmi, nozīme ir arī tam, ka LVM darbības rezultātā konkurence kokmateriālu tirgū, kaut arī ir negatīvi ietekmēta, nav izslēgta pilnībā un lielāko daļu kokmateriālu LVM atsavinājusi publiskās izsolēs ar vienlīdzīgiem nosacījumiem visiem ieinteresētajiem tirgus dalībniekiem.

Tirgus dalībnieka loma

275. Atbilstoši noteikumu Nr. 179 15. punktam, izvērtējot katra pārkāpumā iesaistītā tirgus dalībnieka lomu, ņem vērā, vai pastāv vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

15.1. tirgus dalībnieks bijis pārkāpuma iniciators;

15.2. pārkāpumā tirgus dalībniekam bijusi aktīva vai pasīva loma.

līgumi, kuru termiņi nav samērojami ne ar investīciju atmaksāšanās laikiem vai investīciju dzīves ciklu, ne ar cilvēka mūža ilgumu. Tādējādi faktiski ir noslēgti līgumi, kurus daži uzņēmēji mantos vairākās paaudzēs un par kuru ietvaros piegādātajiem resursiem nevarēs konkurēt vēl vairākas citu nozares uzņēmēju paaudzēs.”(SIA "Rettenmeier Baltic Timber" 31.10.2023. vēstule Nr. 2023/10/30/1).

¹⁵⁵ Piemēram, “Meža kokrūpniecības nozare ir raksturojama kā nozare, kurā vietējā izejmateriāla pieejamība ir limitēta un ražošanas jaudas ir lielākas par legāli pieejamo izejmateriālu apjomu. Tas zināmā mērā arī nosaka, ka IML ir konkurenci ietekmējoši instrumenti un to esamība konkurences apstākļus izkropļo. (SIA „Stora Enso Latvija” 10.10.2023. vēstule).

¹⁵⁶ LVM interneta mājaslapa: <https://www.lvm.lv/biznesa-partneriem/razosana/mezizstrade/aktualie-iepirkumi>.

¹⁵⁷ LVM interneta mājaslapa: <https://www.lvm.lv/biznesa-partneriem/razosana/parvadajumi/sadarbibas-principi-parvadajumi>.

276. KP ņem vērā, ka LVM nav bijusi pārkāpuma iniciatore, proti, IML tika noslēgti pirms LVM izveides, un LVM, pamatojoties uz tiesisko regulējumu, bija attiecīgo līgumsaistību pārņēmēja, ko LVM bija pienākums pārņemt un saistības izpildīt, ne tikai, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam, bet arī atbilstoši Kurzemes apgabaltiesas 2000. gada spriedumā atzītajam. Pastāvot minētajiem apstākļiem, attiecīgi arī secināms, ka LVM pārkāpuma pieļaušanā ir bijusi pasīva loma.
277. Vienlaikus, nosakot pārkāpuma smagumu, t. sk. LVM naudas soda apmēru, bez ievēribas nevar atstāt turpmāk norādītos apstākļus. LVM ir bijusi ilgstoši (vismaz no 20.12.2024., kad tika uzsāktas pārrunas) pasīva attieksme pret neatbilstības novēršanu.
278. Kopš 01.01.2020., kad stājās spēkā konkurences neitralitātes regulējums, neskatoties uz to, ka:
- 1) 2022. gadā saņemts Ģenerālprokuratūras brīdinājums ievērot uz valsts kapitālsabiedrībām attiecināmo regulējumu par līgumu slēgšanu un uz IML pārveidošanas procedūras izvēles pamatotību;
 - 2) 2023. gadā KP informēja LVM par KP uzsākto izpēti;
 - 3) 20.12.2024., uzsākot pārrunas, LVM tika nosūtīta pirmā vēstule par KP konstatētajiem faktiem, kas atkārtoti nosūtīta 10.06.2025.;
 - 4) KP vairāk nekā gadu veica pārrunas ar LVM, pieaicinot arī ZM kā LVM kapitāldaļu turētāju;
- LVM nav veikusi aktīvas darbības no IML izrietošo tiesisko attiecību pārskatīšanai. Gluži pretēji, kā redzams no 2. tabulas, IML partneriem realizētais apaļo kokmateriālu apjoms pārjaunoto IML izpildes dēļ no 2020. gada līdz 2025. gadam tikai pieauga. Tāda pati tendence vērojama arī attiecībā uz otrās šķiras skujkoku zāģbaļķu realizāciju (sk. 4. tabulu). Jāuzsver, ka LVM ir valstij pilnībā piederoša kapitālsabiedrība, kas pārvalda un apsaimnieko aptuveni pusi no Latvijas kopējās mežu platības, tā ir lielākā skujkoku zāģbaļķu piegādātāja kokmateriālu pārstrādātājiem Latvijā, kas raksturo LVM būtisko nozīmi piekļuves nodrošināšanai ierobežotajiem stratēģiski svarīgajiem publiskajiem resursiem. Tātad ir sagaidāms, ka LVM vēl jo vairāk apzinās, ka tā ir attiecīgā KL regulējuma subjekts un tai būtu jāspēj patstāvīgi izvērtēt savas darbības tiesiskumu, ietekmi uz brīvu un godīgu konkurenci un rīkoties atbilstoši tiesību normu prasībām.
279. KL grozījumi, ar kuriem KL tika nostiprināta 3. panta otrā daļa un 14.¹ panta pirmā daļa, tika publicēta oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" 09.04.2019. Atbilstoši Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 2. panta otro daļu oficiālā publikācija ir publiski ticama un saistoša. Neviens nevar aizbildināties ar oficiālajā izdevumā publicēto tiesību aktu vai oficiālo paziņojumu nezināšanu. Attiecīgi, kopš šo KL grozījumu publicēšanas LVM bija no likuma izrietošs pienākums apzināties konkrēto KL pantu spēkā stāšanās laiku un no tiem izrietošos pienākumus, LVM nevar aizbildināties ar to nezināšanu.
280. LVM atbilstoši KL 3. panta otrajai daļai un 14.¹ panta pirmajai daļai bija un vēl arvien pastāv pienākums nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci. Izskatāmajā gadījumā LVM 01.01.2020., kad stājās spēkā konkrētās tiesību normas, pastāvēja tiesisks **pienākums** aktīvi rīkoties, lai nodrošinātu visu konkrētā tirgus dalībnieku vienlīdzīgu konkurenci, nepieļaujot no IML izrietošo priekšrocību pastāvēšanu un turpināšanos, diskriminējot citus tirgus dalībniekus.
- Pienākums LVM atsavināt konkrētos kokmateriālus par iespējami augstāko iespējamo cenu, ko, KP ieskatā, ir iespējams tieši ar publisko izsoļu palīdzību, izriet arī no Publiskas

personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3. panta 2. punkta, kas noteic, ka publiska persona, kā arī kapitālsabiedrība rīkojas ar finanšu līdzekļiem un mantu lietderīgi, tas ir, manta ir atsavināma un nododama īpašumā vai lietošanā citai personai par iespējami augstāku cenu.

281. KP uzsver, ka LVM nav veikusi konkrētas darbības neatbilstības novēršanai arī pēc tam, kad uz neatbilstību un nepieciešamību to novērst 20.12.2024. un 10.06.2025. nepārprotami norādīja KP. Gluži pretēji, LVM nav veikusi darbības, kas būtu vērstas uz diskriminācijas un nevienlīdzīgo apstākļu likvidēšanu attiecībā uz veidu, kādā tirgus dalībnieki var iegūt attiecīgo LVM pieejamos valsts resursu. Savukārt, vēršanās tiesā, apturot IML darbību, sekoja novēloti pēc KP noteiktā termiņa par neatbilstības novēršanu, turklāt šis veids nerada neatbilstības novēršanas tūlītēju, ilgstošu un pastāvīgu risinājumu, par ko KP informēja LVM, tiekoties 19.12.2025.
282. KP 20.12.2024. uzsāka pārrunas ar LVM, nosūtot LVM vēstuli, kurā tika izklāstīti noskaidrotie apstākļi saistībā ar IML un to vērtējums no konkurences neitralitātes viedokļa.¹⁵⁸ Minētajā vēstulē KP norādīja, ka IML izpilde diskriminē citus kokmateriālu tirgus dalībniekus un ka IML partneriem piešķirtajām priekšrocībām nav objektīva pamata.
283. 29.01.2025. notika KP un LVM pārstāvju tikšanās, kuras laikā KP uzturēja iepriekš pausto nostāju, ka IML izpildes turpināšana diskriminē citus kokmateriālu tirgus dalībniekus, rada nevienlīdzīgus konkurences apstākļus ar citiem tirgus dalībniekiem, kuri attiecīgos kokmateriālus var iegādāties tikai publiskajās izsolēs. Arī pēc minētās tikšanās no LVM puses nesevoja jebkādas darbības, kas būtu vērstas uz brīvas un godīgas konkurences nodrošināšanu.
284. 10.06.2025. KP nosūtīja atkārtotu vēstuli LVM, pievienojot adresātam arī ZM, kurā tika apkopota KP iegūtā informācija, atkārtoti norādīts uz IML negatīvo ietekmi uz konkurenci kokmateriālu tirgū un lūdza LVM un ZM kopīgi sagatavot konkrētus priekšlikumus neatbilstības novēršanai.¹⁵⁹ Attiecīgie priekšlikumi ne no LVM, ne ZM netika saņemti un arī aktīva LVM rīcība godīgas konkurences nodrošināšanai nesevoja.
285. 05.12.2025. KP nosūtīja LVM vēstuli, kurā atkārtoti norādīja uz IML izpildes neatbilstību KL 14.¹ panta pirmās daļas prasībām un noteica termiņu līdz 23.12.2025. konkrētu priekšlikumu iesniegšanai neatbilstības novēršanai.¹⁶⁰ 17.12.2025. tika saņemti LVM priekšlikumi un iezīmēti trīs iespējamie risinājumu scenāriji: 1) IML izbeigšana, pusēm vienojoties, vai kādai no pusēm atkāpjoties no IML; 2) vēršanās tiesā, lai pārtrauktu IML; 3) IML izbeigšana ar administratīvo aktu vai līdzīgu administratīva rakstura regulējumu.¹⁶¹
286. 19.12.2025. notika KP un LVM pārstāvju tikšanās, lai apspriestu LVM iesniegtos priekšlikumus. Tikšanās laikā KP pārstāvji atkārtoti norādīja uz IML diskriminējošo raksturu un, izsakot viedokli par LVM iesniegtajiem priekšlikumiem, paskaidroja, ka LVM vēstulē norādītie scenāriji Nr. 2 un Nr. 3 nav piemēroti, jo tie nenovērš identificēto neatbilstību KL 14.¹ pantā noteiktajam aizliegumam. KP pārstāvji arī norādīja, ka par piemērotu neatbilstības novēršanai uzskata LVM vēstulē ietvertu scenāriju Nr. 1. KP pārstāvji norādīja, ka līdz 01.02.2026. sagaida no LVM apstiprinājumu par IML radīto nepamatoto priekšrocību IML partneriem pārtraukšanu. KP pārstāvji uzsvēra, ka ir jānodrošina, ka pēc iespējas ātrāk tiek nodrošināta vienlīdzīga konkurence piekļuvē

¹⁵⁸ KP 20.12.2024. vēstule Nr. 1.7-2/1425.

¹⁵⁹ KP 10.06.2025. vēstule Nr. 1.7-2/653.

¹⁶⁰ KP 05.12.2025. vēstule Nr. 1.7-2/1569.

¹⁶¹ LVM 16.12.2025. vēstule Nr. 4-1.2_087s_270_25_129.

koksnei un apaļkokiem visiem tirgus dalībniekiem.

287. 30.01.2026. KP tika saņemta LVM vēstule, kurā informatīvi tika norādīts, ka LVM ir vērsusies tiesā ar prasību par tikai par viena neidentificēta IML atzīšanu par spēkā neesošu, kā arī iesniegusi tiesā lūgumu piemērot pagaidu aizsardzību – atbrīvot LVM no pienākuma pildīt IML tiesvedības laikā.¹⁶² Minētajai vēstulei pielikumā netika pievienoti dokumentāri pierādījumi, kuri apliecinātu LVM pausto apgalvojumu patiesumu. KP lūdza LVM iesniegt prasības pieteikuma un lūguma par pagaidu aizsardzību kopijas, lai varētu pārlicināties, saistībā ar kādu personu, ar kādu prasības pamatu un argumentāciju LVM vērsusies tiesā, un izvērtēt, vai pirmšķietami ar attiecīgā satura pieteikumu iespējams novērst IML neatbilstību KL 14.¹ pantā noteiktajam aizliegumam.¹⁶³ Atbildot uz KP lūgumu sniegt informāciju, LVM norādīja, ka minētie dokumenti satur ierobežotas pieejamības informāciju, un neiesniedza KP dokumentus, no kuriem būtu iespējams gūt priekšstatu par prasības būtību un pamatojumu,¹⁶⁴ t. sk. to, vai ar minēto vērsanos tiesā tiek novērstas KP konstatētās neatbilstības.¹⁶⁵ Tāpat nepieciešams ņemt vērā, ka minētā prasība tika iesniegta tikai par vienu IML un tikai pret vienu no IML partneriem, nevis visiem, līdz ar to minētais nav atzīstams kā pilnvērtīgs risinājums pastāvošajai neatbilstībai KL regulējumam.
288. No Lietā iegūtajiem pierādījumiem ir nepārprotami redzams, ka LVM neievēroja KP noteikto pārrunu gala termiņu – 01.02.2026. Minēto secinājumu nemaina LVM 30.01.2026. atsūtītā informācija, jo tai nebija pievienoti dokumentāri pierādījumi LVM apgalvojumu patiesumam par vērsanos vispārējās jurisdikcijas tiesā, kā arī 04.02.2026. LVM atsūtītā informācija, jo arī tai netika pievienoti dokumenti, kuri ļautu KP pārlicināties par LVM celtās prasības attiecināmību uz izskatāmās Lietas priekšmetu un subjektu, pret kuru LVM vērsās. Tādējādi KP nebija pat pēc pārrunu noslēgšanās objektīva iespēja pārlicināties par LVM rīcības atbilstību, cenšoties novērst no IML izrietošās priekšrocības.
289. Tāpat, pretēji LVM norādītajam, konkrētā vērsšanās tiesā (pirms pārkāpuma lietas ierosināšanas, noslēdzoties pārrunām starp KP un LVM) nebija atzīstama kā tāda, kura novērstu apstākļus, par kuriem KP informēja LVM gan 2024., gan 2025. gadā. Pagaidu aizsardzība ir tikai terminēts risinājums bez galīgā noregulējuma rakstura, līdz ar to nav vērtējams kā tāds, kurš pilnvērtīgi un galīgi novērstu diskriminācijas aizlieguma pārkāpumu.
290. Ņemot vērā aplūkotos apstākļus, kas raksturo pārkāpuma smagumu (proti, ievērojot pārkāpuma veidu, LVM attieksmi pārkāpuma novēršanā, apstākli, ka LVM nav bijusi pārkāpuma iniciatore, un pārkāpuma ietekmi uz konkurenci), KP secina, ka naudas sods šajā gadījumā **nosakāms 0,7 % apmērā.**

7.3.3. Pārkāpuma ilgums

291. Noteikumu Nr. 179 18.3 apakšpunkts noteic: ja pārkāpums ilgst vairāk par pieciem gadiem, naudas sods ir no 0,5 līdz 1 %.
292. KP konstatē, ka LVM vienots un turpināts pārkāpums ildzis vairāk nekā sešus gadus, tādēļ naudas sods nosakāms saskaņā ar minēto tiesību normu.
293. KP ņem vērā, ka attiecībā uz IML izpildi ir daļēji stājušies spēkā tiesu lēmumi par pagaidu

¹⁶² LVM 30.01.2026. vēstule Nr. 4.1-2_00nt_101_26_11.

¹⁶³ KP 02.02.2026. vēstule Nr. 2.2-18/155.

¹⁶⁴ LVM 04.02.2026. vēstule Nr. 4.1-2_00qs_101_26_13.

¹⁶⁵ Turpat.

aizsardzību, ar kuriem IML izpilde apturēta. Tiesu lēmumi stājušies spēkā 24.03.2026.¹⁶⁶, 25.03.2026.¹⁶⁷, 10.04.2026.¹⁶⁸ un 28.04.2026.¹⁶⁹ Kurzemes rajona tiesas 24.03.2026. lēmums atcelts ar Kurzemes apgabaltiesas 31.07.2026. lēmumu¹⁷⁰. Uzskatāms, ka līdz ar tiesu nolēmumu spēkā stāšanos pārkāpums, kas izriet no katrā attiecīgajā nolēmumā aplūkotajiem IML, pārkāpums ticis faktiski (apturēts). Tādējādi pārkāpums daļēji apturēts 24.03.2026., bet pilnībā no 28.04.2026. līdz 31.07.2026.

294. Ņemot vērā, ka LVM vienots un turpināts pārkāpums kopumā ildzis vairāk nekā sešus gadus un četrus mēnešus (t. i., no 01.01.2020. līdz 28.04.2026., kad tas novērsts pagaidu aizsardzības procesa ietvaros) naudas sods par pārkāpuma ilgumu papildus **nosakāms 0,6 % apmērā.**

7.3.4. Atbildību pastiprinoši vai mīkstinoši apstākļi

295. Saskaņā ar Noteikumu Nr. 179 20.1. apakšpunktu KP kopējo naudas soda apmēru var palielināt, ja pastāv atbildību **pastiprinoši** apstākļi. Savukārt saskaņā ar Noteikumu Nr. 179 21.1. apakšpunktu KP kopējo naudas soda apmēru var samazināt, ja pastāv atbildību **mīkstinoši** apstākļi.
296. Šajā gadījumā nav konstatējami Noteikumu Nr. 179 20. vai 21. punktā minētie atbildību pastiprinošie vai mīkstinošie apstākļi.

7.4. Kopējais naudas soda apmērs

297. Saskaņā ar noteikumu Nr. 179 16. punktu kopējo naudas soda apmēru par vienu pārkāpumu aprēķina, summējot saskaņā ar šo noteikumu 17. un 18. punktu noteiktos naudas sodus.
298. Ievērojot šajā lēmumā secināto par piemērojamā soda apmēru atkarībā no pārkāpuma smaguma (0,7 %) un ilguma (0,6 %) kopējais naudas soda apmērs LVM nosakāms 1,3 %apmērā no LVM 2025. gada apgrozījuma, proti, 7 859 606,89 euro.

Ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8. panta pirmās daļas 3. punktu, 14.¹ panta pirmās daļas 1. punktu, 14.² panta pirmo un trešo daļu, Administratīvā procesa likuma 8., 13., 14.¹ pantu un 66. panta pirmo daļu, kā arī Ministru kabineta 29.03.2016. noteikumu Nr. 179 “Kārtība, kādā nosaka naudas sodu par konkurences tiesību un negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma pārkāpumiem un piespiedu naudu par Konkurences padomes noteiktā tiesiskā pienākuma nepildīšanu” 3., 12., 13., 15., 16. punktu, 17.3. un 18.3. apakšpunktu, Konkurences padome

nolēma:

- 1) konstatēt Konkurences likuma 14.¹ panta pirmās daļas 1. punktā minētā aizlieguma pārkāpumu Akciju sabiedrības “Latvijas valsts meži” darbībā;
- 2) uzlikt pienākumu Akciju sabiedrībai “Latvijas valsts meži” nekavējoties pārtraukt

¹⁶⁶ Kurzemes rajona tiesas 24.03.2026. lēmums lietā Nr. C69195426.

¹⁶⁷ Vidzemes rajona tiesas 25.03.2026. lēmums lietā Nr. C71199026.,

¹⁶⁸ Latgales rajona tiesas 10.04.2026. lēmums lietā Nr. C88198826

¹⁶⁹ Rīgas pilsētas tiesas 28.04.2026. lēmums Nr. C771195026.

¹⁷⁰ Kurzemes apgabaltiesas 31.07.2026. lēmums lietā Nr. C69195426.

- no ilgtermiņa mežizstrādes līgumu¹⁷¹ izpildes izrietošo šajā lēmumā konstatēto priekšrocību nodrošināšanu Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “PATA Saldus”, Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “PATA Jēkabpils”, Akciju sabiedrībai “PATA Strenči”, SIA “BERIVS”, Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “KREBSAR” un Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “ACA Timber” un kokmateriālu tirdzniecībā piemērot tādas pārdošanas procedūras, kas atbilstoši kvalificētiem pretendentiem ļauj iegādāties kokmateriālus ar vienlīdzīgiem nosacījumiem;
- 3) uzlikt Akciju sabiedrībai “Latvijas valsts meži” naudas sodu 7 859 606,89 *euro* apmērā.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

I.Šmite

¹⁷¹ Šā lēmuma 1. tabulā norādītajiem līgumiem un uz to pamata noslēgtajiem pārjaunojuma līgumiem un/vai to grozījumiem.